

Pomoc publiczna

Poradnik przedsiębiorcy

pod redakcją

Agnieszki Tokaj-Krzewskiej

Aleksandra Żołnierskiego

Warszawa 2003

Autorzy
dr Anna Kacprzyk
Agnieszka Rybińska
dr Agnieszka Tokaj-Krzewska
Joanna Żebrowska
Aleksander Żołnierski

Redakcja i korekta
Agnieszka Tokaj-Krzewska
Aleksander Żołnierski

© Copyright by Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, 2003

Projekt okładki
Jakub Osiński, Jacek Pacholec

Projekt serii
Tadeusz Korobkow

ISBN-83-88802-75-5

Wydanie I
Nakład 2000 egzemplarzy

Druk i oprawa:
Zakład Poligrafii Instytutu Technologii Eksploatacji
26-600 Radom, ul. K. Pułaskiego 6/10
tel. (048) 36-442-41, fax 3644765

SPIS TREŚCI

I.	Podstawy prawne przyznawania pomocy publicznej w Polsce	7
I.1.	Dopuszczalne formy pomocy	7
I.2.	Wymagania stawiane przedsiębiorcom ubiegającym się o przyznanie pomocy publicznej	10
I.3.	Nadzór nad przyznawaniem pomocy publicznej przedsiębiorcom	11
II.	Dotacje i pożyczki udzielane przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości	15
II.a.	Programy oparte o krajowe środki budżetowe	21
II.a.1.	Dotacja na uzyskanie certyfikatu	21
II.a.2.	Dotacja na konsolidację	22
II.a.3.	Dotacja na wspólne przedsięwzięcie	23
II.a.4.	Dotacja na wspólną ofertę	26
II.a.5.	Dotacja na pozyskanie finansowania	27
II.b.	Programy oparte o środki Phare:	29
II.b.1.	Wstęp do jakości	29
II.b.2.	Program Rozwoju Przedsiębiorstw	30
II.b.3.	Przygotowanie do działania na rynku europejskim	33
II.b.4.	Innowacje i technologie dla rozwoju przedsiębiorstw	34
II.b.5.	Program rozwoju przedsiębiorstw internetowych	37
II.b.6.	Fundusz Dotacji Inwestycyjnych	42
II.b.7.	Program Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych	44
II.b.8.	Planowane programy w ramach kolejnych edycji Phare (Phare 2002 i Phare 2003)	48
II.c.	Programy działające na zasadach pośredniego transferu środków finansowych	51
II.c.1.	Dotacje na usługi informacyjno-doradcze	51
II.c.2.	System funduszy pożyczkowych i poręczeniowych dla MSP ..	53
III.	Inne programy pomocowe oferowane przez PARP	55
III.1.	Pożyczki na innowację	55
III.2.	Konkurs „Polski Produkt Przyszłości”	59
III.3.	Bazy danych firm	60
III.4.	Publikacje-poradniki	60

IV. Programy realizowane przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej	61
V. Dofinansowanie przedsięwzięć przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	66
V.1. Pożyczki	68
V.2. Kredyty	68
V.3. Dopłaty do oprocentowania	69
V.4. Umorzenia	69
V.5. Dotacje	70
V.6. Zasady udzielania dofinansowania	70
VI. Fundusze Strukturalne i Fundusz Spójności	73
VI.1. Podstawy wykorzystania Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności	73
VI.2. Cele Narodowego Planu Rozwoju	73
VI.3. Środki przeznaczone na realizację Sektorowych Programów Operacyjnych	75
VI.4. Pomoc w ramach Funduszy Strukturalnych (SPO) dla MSP	76
VI.5. Fundusz Spójności	77
VI.6. Sektorowy Program Operacyjny Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw (SPO-WKP)	81
VI.7. Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO-RZL)	96
VI.8. Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR)	105

Szanowni Państwo,

Oddajemy do Waszych rąk kolejną publikację z serii „Poradnik przedsiębiorcy”. Niniejsza porusza problematykę związaną z pomocą publiczną.

Poradnik stanowi pewien wkład w popularyzację wiedzy na temat pomocy publicznej, co jest szczególnie istotne w przeddzień integracji z Unią Europejską. Rynek Wspólnoty stanowi ważne wyzwanie dla polskich przedsiębiorstw, szczególnie dla tych mniejszych, które mogą spotkać się z silną konkurencją lepiej dokapitalizowanych i efektywniej funkcjonujących firm unijnych. Zdajemy sobie sprawę, że właśnie pomoc publiczna i związane z nią zagadnienia mogą w istotny sposób wpłynąć na wzrost konkurencyjności polskich firm z sektora MSP.

W naszym poradniku koncentrowaliśmy się na tych aspektach pomocy publicznej, które bezpośrednio dotyczą przedsiębiorców kierujących firmami sektora MSP. Celem naszym było ograniczenie objętości poradnika do rozmiarów akceptowalnych przez odbiorców, przy równoczesnym omówieniu wszystkich niezbędnych – z ich punktu widzenia – problemów. Świadomie zatem zrezygnowaliśmy z odnoszenia się do takich programów wchodzących w zakres pojęcia pomocy publicznej, jak na przykład SAPARD czy ISPA, które pomimo angażowania znaczących środków finansowych skierowane są do nieco innego odbiorcy.

Poradnik został przygotowany przez specjalistów Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, którzy na co dzień mają do czynienia z zagadnieniami dotyczącymi pomocy publicznej oraz są świadomi bolączek i trudności, z jakimi spotykają się przedsiębiorcy.

Zdajemy sobie sprawę, iż mimo wielu wysiłków zmierzających do jak najpełniejszej realizacji Państwa oczekiwań nie ustrzegliśmy się marginalizacji niektórych aspektów pomocy publicznej. Prosimy zatem o zgłaszanie wszelkich uwag i propozycji, które pomogłyby w kolejnych edycjach uczynić naszą publikację lepszą i bardziej dostosowaną do Państwa potrzeb.

Liczymy, że nasz poradnik spotka się z zainteresowaniem i że w dużym stopniu stanie się źródłem informacji na temat związany bardzo ściśle z efektywnym prowadzeniem działalności gospodarczej.

Autorzy

I. Podstawy prawne przyznawania pomocy publicznej w Polsce

Przyjęcie rozwiązań z zakresu pomocy publicznej wynika ze zobowiązań Polski zawartych w Układzie Europejskim, który został podpisany między Rządem RP i Wspólnotami Europejskimi oraz ich państwami członkowskimi dnia 16 grudnia 1991 r. (art. 63 Układu). Zakres pomocy publicznej regulowany jest również w umowach z krajami EFTA i CEFTA oraz w przypadku pomocy dla przedsiębiorstw – w porozumieniach Światowej Organizacji Handlu (WTO).

Z punktu widzenia przedsiębiorców najważniejsze są trzy akty prawne¹:

- Ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców – Dz.U.02.141.1177,
- Ustawa z dnia 20 marca 2002 r. o finansowym wspieraniu inwestycji – Dz.U.02.41.363,
- Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych od przedsiębiorców – Dz.U.02.155.1287.

Zgodnie z powszechnie obowiązującą zasadą pomoc publiczna dla firm jest niedopuszczalna, z uwagi na to, że prowadzi do zachwiania wolnej i równej konkurencji.

Polskie prawo, podobnie jak szereg innych ustawodawstw, dopuszcza jednak pewne wyjątki od tej zasady, które mają charakter wartościowy, przedmiotowy lub podmiotowy.

Katalog wyłączeń spod zakazu udzielania pomocy publicznej zawiera ustawa o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców.

I.1. Dopuszczalne formy pomocy

Pomoc minimalna

Jest to pomoc, której wartość łączna, w ciągu trzech lat, nie przekracza 100 000 EUR². Należy pamiętać, że nie ma tu znaczenia ani forma, ani przeznaczenie tej pomocy. Wszystkie środki uzyskane przez firmę z pomocy publicznej wliczane są do ogólnej puli. Jeśli zatem przedsiębiorstwo uzyskało w ciągu ostatnich 3 lat zwolnienie podatkowe, gwarancję i dotację, wówczas należy zsumować wszystkie te wielkości.

Wsparcie o charakterze przedmiotowym

Dopuszczalna jest pomoc udzielana:

- w celu naprawienia szkód wyrządzonych przez klęski żywiołowe lub inne zdarzenia nadzwyczajne,

¹ Odwołania do kwestii pomocy publicznej zawiera także ustawa o swobodzie prowadzenia działalności gospodarczej, jednak nie są one na tyle istotne, aby były przedmiotem niniejszych rozważań.

² Warunek ten nie dotyczy sektora węglowego, hutnictwa żelaza i stali oraz transportu.

- w celu zapobieżenia lub likwidacji poważnych i ponadsektorowych zakłóceń gospodarczych,
- w celu promowania oświaty, nauki i kultury oraz ochrony dziedzictwa kulturowego,
- w celu rekompensaty strat wynikających ze stosowania prawnie ustalonego poziomu cen na dany towar³,
- w celu promocji eksportu,
- w ramach polityki regionalnej⁴.

Wsparcie o charakterze podmiotowym

Dopuszczalna jest pomoc udzielana:

- krajowym przedsiębiorcom działającym w ramach przedsięwzięcia gospodarczego podejmowanego w interesie europejskim,
- sektorom uznanym za wrażliwe (tzw. pomoc sektorowa i horyzontalna)⁵.

Ustawa uzależnia możliwość udzielenia pomocy publicznej od łącznego spełnienia kilku warunków. Pomoc powinna:

- stanowić uzupełnienie środków innych niż środki publiczne, angażowanych przez przedsiębiorców⁶,
- być udzielana w częściach, a jej wielkość, czas trwania oraz zakres powinny być proporcjonalne do rangi rozwiązywanego problemu,
- przynosić korzyści społeczne – po uwzględnieniu kosztów związanych z jej udzieleniem – większe niż korzyści możliwe do osiągnięcia bez jej udzielenia, przy uwzględnieniu związanych z tym kosztów,

---

³ Pod warunkiem, że działanie takie nie prowadzi do preferowania konkretnego przedsiębiorcy ze względu na jego kraj pochodzenia.

⁴ **Pomoc regionalna** ma na celu długookresowe pobudzenie rozwoju obszarów o poziomie PKB na jednego mieszkańca niższym niż 75% średniego PKB na jednego mieszkańca w UE. Wielkość tej pomocy jest ściśle określona i wynosi 50% kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą dla obszarów spełniających warunek wielkości PKB, z wyjątkiem podregionów wrocławskiego, łódzkiego, Trójmiasta (Gdańsk-Gdynia-Sopot), dla których górna granica pomocy wynosi 40% oraz podregionów miasta Warszawy i miasta Poznania, które mogą otrzymać maksymalnie 30% kosztów.

⁵ **Pomoc w sektorach uznanych za wrażliwe** jest wsparciem udzielanym dla szczególnie istotnych z punktu widzenia gospodarki branż i dotyczy m.in. hutnictwa żelaza i stali, górnictwa węgla, budownictwa okrętowego, sektora żeglugi morskiej, włókien syntetycznych, motoryzacyjnego.

Pomoc horyzontalna jest wsparciem udzielanym na: restrukturyzację przedsiębiorstw oraz pomoc doraźną, prace badawczo-rozwojowe, utrzymanie poziomu zatrudnienia lub utworzenie nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach, rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, ochronę środowiska, szkolenia na potrzeby określonych przedsiębiorców, bezpośrednio związane z rozwojem ich firm. Pomoc na restrukturyzację przedsiębiorstwa może być udzielona wyłącznie przedsiębiorcy znajdującemu się w trudnej sytuacji ekonomicznej, w celu przywrócenia długookresowej zdolności konkurencyjności na rynku.

⁶ W przypadkach inwestowania lub tworzenia nowych miejsc pracy.

- służyć wspieraniu projektów w stopniu niezbędnym i wystarczającym do osiągnięcia celu pomocy,
- charakteryzować się przejrzystością ułatwiającą jej nadzorowanie.

Do pomocy publicznej nie zalicza się:

- rekompensat dla firm za koszty poniesione w związku z realizacją zadań na rzecz obronności kraju,
- kosztów tworzenia i rozbudowy infrastruktury przeznaczonej dla więcej niż jednego przedsiębiorcy,
- pomocy udzielonej w rolnictwie i przetwórstwie,
- pomocy udzielonej przedsiębiorstwom zatrudniającym osoby niepełnosprawne,
- pomocy udzielonej w celu usunięcia szkody.

Polskie prawo⁷ uzależnia wielkość publicznego wsparcia finansowego dla przedsiębiorcy od wartości nowej inwestycji oraz od ilości utrzymanych bądź utworzonych nowych miejsc pracy. Tak więc można udzielić wsparcia finansowego, jeżeli:

- wartość nowej inwestycji jest nie mniejsza niż równowartość kwoty 10.000.000 EUR lub
- wartość nowej inwestycji jest nie mniejsza niż równowartość kwoty 500.000 EUR w przypadku, gdy inwestycja dotyczy rozbudowy lub modernizacji istniejącego przedsiębiorstwa i wiąże się z utrzymaniem co najmniej 100 miejsc pracy lub 50 miejsc pracy w przypadku inwestycji w jednym z obszarów wsparcia przez nie mniej niż 5 lat, lub
- w wyniku nowej inwestycji zostało utworzonych co najmniej 20 nowych miejsc pracy na nie mniej niż 5 lat, lub
- nowa inwestycja wprowadza innowację technologiczną, lub
- nowa inwestycja wpływa na poprawę stanu środowiska.

Przedsiębiorcy można udzielić wsparcia finansowego projektowanej inwestycji w przypadku, gdy spełnia ona co najmniej dwa z niżej wymienionych warunków:

- wpływa na rozwój gospodarczy regionu,
- będzie zlokalizowana w obszarze wsparcia,
- będzie wprowadzała innowacje technologiczne,
- przyczyni się do rozwoju współpracy z krajowym zapleczem naukowo-badawczym,
- będzie mieć wpływ na lokalny rynek pracy.

Wsparcie finansowe może być również udzielone na szkolenia. Wysokość wsparcia finansowego inwestycji nie może przekroczyć 50% maksymalnej wielkości pomocy publicznej przewidzianej dla poszczególnych obszarów.

Jedną z możliwych form udzielenia pomocy publicznej jest umorzenie zaległości podatkowych. Polskie prawo dopuszcza radykalne oddłużenie przedsiębiorstw w odniesieniu do należności publicznoprawnych znanych oraz należności samodzielnie ujawnionych.

---

⁷ Ustawa z dnia 20 marca 2002 r. o finansowym wspieraniu inwestycji – Dz.U.02.41.363.

nionych przez przedsiębiorców⁸. Ten rodzaj pomocy adresowany jest tylko do przedsiębiorców, którzy mimo trudnej sytuacji ekonomicznej mają perspektywę rozwoju i są w stanie określić działania, jakie powinny być zrealizowane w celu ustabilizowania kondycji finansowej oraz dalszego rozwoju, a także stwarzają warunki do wzrostu zatrudnienia.

Podstawowe instrumenty restrukturyzacji zapisane w prawie to umorzenie należności (instrument wygasły) oraz premia podatkowa.

Premia podatkowa jest prawem przedsiębiorcy do zaliczenia, w roku podatkowym rozpoczynającym się w 2002 r., do kosztów uzyskania przychodu wierzytelności odpisanych jako nieściągalne lub rezerw utworzonych na pokrycie wierzytelności – zaliczonych uprzednio do przychodów należnych, jeżeli wierzytelności te:

- są należne od przedsiębiorców oraz
- nie zostały uregulowane przez dłużników przez okres co najmniej 90 dni od dnia powstania należności, oraz
- stanowią przychód należny przedsiębiorcy przed dniem 1 lipca 2002 r. oraz
- zostały zgłoszone do właściwego urzędu skarbowego w terminie i w zakresie określonym w ustawie.

Prawo do skorzystania z premii podatkowej mają podmioty posiadające w dniu 30 czerwca 2002 r. status małego przedsiębiorstwa oraz te, które (już bez względu na wielkość przedsiębiorstwa i termin wymaganych wierzytelności) w ogólnej średniej kwocie wierzytelności w danym miesiącu, przez co najmniej 6 miesięcy roku podatkowego rozpoczynającego się w 2002 r., posiadały nie mniej niż 50% wierzytelności nieregulowanych przez okres co najmniej 90 dni od dnia ich powstania.

I.2. Wymagania stawiane przedsiębiorcom ubiegającym się o przyznanie pomocy publicznej

Pierwszym obowiązkiem firmy ubiegającej się o pomoc publiczną jest udzielenie instytucji przyznającej takie środki pełnej informacji o dotychczas przyznanych funduszach. Okres objęty obowiązkiem sprawozdawczym to trzy lata wstecz od dnia złożenia wniosku.

Informacje powinny obejmować:

- wartość dotychczas przyznanej pomocy,
- formy przyznanej pomocy,
- przeznaczenie otrzymanej pomocy.

Na żądanie organu udzielającego pomocy przedsiębiorca musi również udostępnić wszelkie dane umożliwiające przeprowadzenie oceny skuteczności i efektywności przyznanej pomocy. W trakcie dysponowania funduszami pochodzącymi z takich źródeł

---

⁸ Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych od przedsiębiorców – Dz.U.02.155.1287.

przedsiębiorca ma obowiązek składania okresowych sprawozdań dotyczących wykorzystania (przeznaczenia) uzyskanych środków.

W sytuacji, gdy przedsiębiorca nie wywiązuje się z nałożonych obowiązków mogą zostać nałożone na niego sankcje w postaci:

- zwrotu kwoty pomocy publicznej wraz z odsetkami,
- kary pieniężnej.

Zwrot kwoty uzyskanej pomocy wraz z odsetkami w wysokości, jak za zwłokę następuje w przypadku, gdy pomoc była wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem lub udzielona na podstawie nieprawdziwych (sfalszowanych) danych.

Karę pieniężną można nałożyć na przedsiębiorcę, który uchyla się od obowiązku udzielania informacji lub przekazuje je niezgodnie ze stanem faktycznym, a także, jeśli nie składa obowiązkowych sprawozdań. Kara może być ustalona kwotowo lub jako procent od wysokości udzielonej pomocy.

I.3. Nadzór nad przyznawaniem pomocy publicznej przedsiębiorcom

Organem nadzorującym przyznawanie pomocy publicznej jest w Polsce Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów jako centralny organ administracji państwowej (dalej Prezes UOKiK).

Prezes UOKiK:

- kontroluje,
- nadzoruje oraz
- monitoruje.

udzielanie pomocy publicznej.

W ramach uprawnień kontrolnych Prezes UOKiK wydaje opinie co do zgodności z prawem projektów umów lub decyzji będących podstawą przyznania pomocy.

Oznacza to, że kontroli nie podlega pomoc publiczna przyznana np. w formie dokapitalizowania przedsiębiorców na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku. Tego rodzaju pomoc jest realizowana przez organy przyznające pomoc w ramach uprawnień właścicielskich państwa (sfera dominium). Podobnie Prezes nie opiniuje projektu przyznania dotacji określonej w ustawie budżetowej. Taka pomoc jest pomocą indywidualną, gdyż jest skierowana do określonego, wskazanego w załączniku do ustawy budżetowej podmiotu.

Prezes UOKiK może zatem opiniować takie formy pomocy, jak:

- dotacje,
- oddanie do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na warunkach korzystniejszych dla przedsiębiorcy od oferowanych na rynku,

- zbycie mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku,
- pożyczka preferencyjna,
- kredyt preferencyjny,
- dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (dla banków oraz bezpośrednio dla przedsiębiorców),
- pożyczki warunkowo umorzone,
- poręczenia,
- gwarancje

przyznane na podstawie umowy oraz

- zaniechanie poboru podatku,
- umorzenie zaległości podatkowej,
- umorzenie odsetek od zaległości podatkowej,
- kontyngenty taryfowe,
- odroczenie terminu płatności podatku,
- rozłożenie na raty płatności podatku,
- rozłożenie na raty płatności zaległości podatkowej

przyznane w drodze decyzji.

Prezes UOKiK zajmuje także stanowisko w zakresie zgodności z prawem programów pomocowych.

Prawo przewiduje, że przyznawanie pomocy winno być poprzedzone wymogiem wydania przez Prezesa UOKiK opinii na jej temat. Opinia dotyczyć może wyłącznie oceny zgodności pomocy z ustawą. Na jej wydanie Prezes ma 60 dni, a w przypadku pomocy w formie poręczeń lub gwarancji oraz programów pomocowych – 30 dni⁹.

Prezes UOKiK powinien wydać opinię w formie postanowienia, na które służy zażalenie. W tym przypadku istnieje możliwość dalszego dochodzenia swoich praw zarówno w toku instancji administracyjnej (wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy na podstawie art. 144 w związku z 127 § 3 k.p.a.), jak i sądowno-administracyjnej (skarga do NSA – art. 16 ust 1 pkt 2 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym¹⁰). Dotyczy to zarówno opinii negatywnej, a więc uznającej daną pomoc za niezgodną z ustawą, jak i pozytywnej. W pierwszym wypadku z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy może wystąpić beneficjent pomocy. W drugim jego konkurenci, którzy składali uwagi lub zastrzeżenia na podstawie art. 29 ustawy.

---

⁹ Pomoc nie może być przyznana do czasu wydania opinii o zgodności lub upływu terminu do jej wydania, z wyjątkiem przypadku, gdy projekt decyzji lub umowy będącej podstawą udzielenia pomocy nie podlegał obowiązkowi opiniowania (art. 30 ustawy).

¹⁰ Dz.U. Nr 74, poz. 368 z późn. zm.

W ramach nadzoru Prezes UOKiK może:

- *w przypadku decyzji – wystąpić o stwierdzenie wygaśnięcia decyzji przyznającej pomoc w przypadku gdy udzielona pomoc została wykorzystana bądź jest wykorzystywana niezgodnie z przeznaczeniem*
- lub
- *w przypadku umowy – wystąpić do sądu o zwrot kwoty stanowiącej równowartość pomocy (podstawą roszczenia jest tu niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy).*

W przypadku wystąpienia przez Prezesa UOKiK z inicjatywą w pierwszym z powyższych trybów, organ który przyznawał pomoc, powinien stwierdzić jej sprzeczność z ustawą i unieważnić swoją decyzję¹¹.

Decyzja staje się bezskuteczna dopiero po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stwierdzenia jej nieważności. Do czasu, gdy decyzja nie zostanie uznana za nieważną w toku specjalnego odrębnego postępowania, wywołuje skutki prawne w nich zawarte i beneficjent pomocy może z niej korzystać.

Natomiast w przypadku, gdy organ, pomimo zgłoszenia mu zamiaru przyznania pomocy, nie zdążył wydać opinii w ustawowym terminie, należy przyjąć, iż jego milczenie jest wyrazem akceptacji dla takiej pomocy.

Uprawnienia osób trzecich

Prawa konkurentów są w ustawie potraktowane marginalnie. Stosownie do treści art. 29 ust. 1 ustawy przedsiębiorca będący adresatem zamierzonej pomocy oraz jego konkurenci mają prawo wglądu w dokumenty zgromadzone w toku postępowania w sprawie wydania opinii przez organ nadzorujący, sporządzania notatek i odpisów, jak również zgłaszania uwag co do zamierzonego udzielenia pomocy.

Uprawnienia te nie dotyczą dokumentów zawierających informacje podlegające ochronie w zakresie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych oraz innych informacji ustawowo chronionych.

Ustawa przewiduje prawo zgłaszania uwag tylko dla konkurentów beneficjenta¹².

Poza prawem przeglądania dokumentów oraz zgłaszania uwag polskie prawo nie przewiduje wprost innych uprawnień dla konkurentów beneficjenta ani jego samego. Jednym z nielicznych przywilejów jest możliwość składania skarg do Prezesa UOKiK. Konkurenci mogą wykorzystywać ten instrument w celu inicjacji postępowania w spra-

---

¹¹ Na podstawie art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a. lub art. 147 § 1 pkt 3 o.p.

¹² Takiego prawa nie mają zatem np. organizacje zrzeszające przedsiębiorców. Jest to szczególnie niekorzystne, gdyż często takie organizacje posiadają więcej informacji na temat ewentualnych skutków przyznania pomocy. Skuteczniej mogą reprezentować interesy całej branży, gdyż posiadają niezbędne analizy rynku, a w razie konieczności mogą zlecić wykonanie takich analiz (takie są również standardy europejskie).

wie pomocy niedozwolonej, a także wykorzystania pomocy przez beneficjenta niezgodnie z treścią aktu stanowiącego o przyznaniu pomocy. Można je składać również bezpośrednio do organów pomoc przyznającą. Może to skutkować wszczęciem postępowania w stosunku do beneficjenta w sprawie wygaśnięcia decyzji, stwierdzenia jej nieważności bądź uchylecia.

Prawo do skargi jest zagwarantowane w przepisach k.p.a. Stosownie do treści art. 227 k.p.a. przedmiotem skargi może być w szczególności zaniedbanie lub nienależyte wykonywanie zadań przez właściwe organy albo przez ich pracowników, naruszenie praworządności lub interesów skarżących, a także przewlekłe lub biurokratyczne załatwianie spraw. Skargi zgłasza się do organów wyższego stopnia nadzorujących organy, na których działalność zgłasza się skargę (art. 229 k.p.a.). Skarga może powodować wszczęcie ww. postępowań z urzędu (art. 233 in fine oraz 235 k.p.a.) Organ właściwy do załatwienia skargi powinien załatwić skargę bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w ciągu miesiąca. O sposobie załatwienia skargi powinien zawiadomić skarżącego (art. 237 § 2 k.p.a.). Zawiadomienie o sposobie załatwienia skargi powinno zawierać: oznaczenie organu skarżącego, wskazanie, w jaki sposób skarga została załatwiona oraz podpis z podaniem imienia, nazwiska i stanowiska służbowego osoby upoważnionej do załatwienia skargi. Zawiadomienie o odmownym załatwianiu skargi powinno zawierać ponadto uzasadnienie faktyczne i prawne (art. 238 § 1 k.p.a.).

II. Dotacje i pożyczki udzielane przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości

Celem polityki rządu jest pobudzenie aktywności gospodarczej sektora małych i średnich przedsiębiorstw zapewniającej wzrost zatrudnienia w tym sektorze oraz wzrost jego konkurencyjności i zdolności do funkcjonowania na Jednolitym Rynku Europejskim.

Cel ten realizowany jest poprzez działania w następujących obszarach:

- wspieranie przedsięwzięć służących rozwojowi małych i średnich przedsiębiorstw,
- poprawa otoczenia prawnego i administracyjnego małych i średnich przedsiębiorstw oraz rozwój postaw przedsiębiorczych w społeczeństwie,
- rozwój otoczenia instytucjonalnego małych i średnich przedsiębiorstw,
- wspieranie integracji firm i działalności na forum międzynarodowym.

W ramach programu „Kierunki działań Rządu wobec małych i średnich przedsiębiorstw od 2003 do 2006 roku” małe i średnie firmy za pośrednictwem Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości mogą korzystać z szeregu form wsparcia.

Większość dotacji udzielanych przez PARP to pomoc dla sektora MSP¹³ przeznaczona na dofinansowanie usług szkoleniowych, doradczych i informacyjnych, a także inwe-

---

¹³ Przedsiębiorca – mały lub średni przedsiębiorca w rozumieniu ustawy Prawo działalności gospodarczej z dnia 19 listopada 1999 r. (Dz. U. Nr 101, poz. 1178 z późn. zm.), a w szczególności Art. 2, Art. 54, Art. 55. Art. 2.

1. Działalnością gospodarczą w rozumieniu ustawy jest zarobkowa działalność wytwórcza, handlowa, budowlana, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i eksploatacja zasobów naturalnych, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.
2. Przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy jest osoba fizyczna, osoba prawna oraz nie mająca osobowości prawnej spółka prawa handlowego, która zawodowo, we własnym imieniu podejmuje i wykonuje działalność gospodarczą, o której mowa w ust. 1.
3. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej, o której mowa w ust. 1.

Art. 54.

1. Za małego przedsiębiorcę uważa się przedsiębiorcę, który w poprzednim roku obrotowym:

- zatrudniał średniorocznie mniej niż 50 pracowników oraz
  - osiągnął przychód netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nie przekraczający równowartości w złotych 7 milionów euro lub suma aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec poprzedniego roku obrotowego nie przekroczyła 5 milionów euro.
2. Nie uważa się jednak za małego przedsiębiorcy, w którym przedsiębiorcy inni niż mali posiadają:
- więcej niż 25% wkładów, udziałów lub akcji,
  - prawa do ponad 25% udziału w zysku,
- więcej niż 25% głosów w zgromadzeniu wspólników (akcjonariuszy).

Art. 55.

1. Za średniego przedsiębiorcę uważa się przedsiębiorcę, który w poprzednim roku obrotowym:

- zatrudniał średniorocznie mniej niż 250 pracowników oraz
  - osiągnął przychód netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nie przekraczający równowartości w złotych 40 milionów euro lub suma aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec poprzedniego roku obrotowego nie przekroczyła 27 milionów euro.
2. Nie uważa się jednak za średniego przedsiębiorcy, w którym przedsiębiorcy inni niż mali i średni posiadają:
- więcej niż 25% wkładów, udziałów lub akcji,
  - prawa do ponad 25% udziału w zysku,
- więcej niż 25% głosów w zgromadzeniu wspólników (akcjonariuszy).

stycji. Dodatkowe środki mogą również otrzymać instytucje realizujące na zasadach non-profit inicjatywy wspierające rozwój przedsiębiorczości, a także fundusze pożyczkowe i poręczeniowe. W ramach programu Rozwoju Zasobów Ludzkich dostępne jest także wsparcie dla bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem, uczniów, absolwentów oraz instytucji rynku pracy.

Środki pomocowe dostępne w PARP pochodzą zarówno ze źródeł krajowych (budżetowych) jak i z funduszy Phare. Poniżej przedstawiono podstawowe dane dotyczące poszczególnych programów, zaś szersze informacje na ich temat znajdują się w dalszej części poradnika.

Obecnie trwają prace nad operacjonalizacją nowych programów przeznaczonych dla MSP (Phare 2002 i 2003). Duża część tych programów będzie przeznaczona na rozwój przedsiębiorstw innowacyjnych, stosujących zaawansowane technologie produkcji prowadzących własne badania i projektowanie produktów. Planuje się też zainicjowanie programu przeznaczonego dla pracowników sektora badawczo-rozwojowego, pragnących komercjalizować swoje patenty i pomysły.

Programy dostępne w Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości:

a) programy oparte o środki budżetowe:

- *Dotacja na Uzyskanie Certyfikatu* (dotacja może być udzielona na finansowanie części kosztów audytów certyfikujących systemy zarządzania jakością, zarządzania środowiskiem oraz systemy zarządzania bezpieczeństwem pracy. Dofinansowanie obejmuje koszty netto audytów przeprowadzanych przez jednostki certyfikujące akredytowane w systemie akredytacji).
- *Dotacja na Konsolidację* (może być udzielona na finansowanie części kosztów usług doradczych, związanych z połączeniem przedsiębiorstwa danego przedsiębiorcy z przedsiębiorstwem innego małego lub średniego przedsiębiorcy).
- *Dotacja na Pozyskanie Finansowania* (dotacja może być udzielona na finansowanie części kosztów usług doradczych związanych z pozyskiwaniem finansowania działalności gospodarczej, polegającym w szczególności na dopuszczeniu akcji emitowanych przez przedsiębiorcę do publicznego obrotu i wprowadzeniu ich na regulowany rynek papierów wartościowych).
- *Dotacja na Wspólne Przedsięwzięcie 2003* (celem tego programu jest wspieranie rozwoju istniejących lub nowo powstających grup producenckich, lub zaopatrzeniowych poprzez dofinansowanie kosztów usług doradczych i szkoleniowych oraz inwestycji związanych ze zmniejszaniem kosztów marketingu, pośrednictwa sprzedaży oraz zakupów, lub też uczestnictwa w targach i wystawach w celu stymulowania rozwoju grup małych i/lub średnich przedsiębiorców i umocnienia ich konkurencyjności i pozycji na rynku).
- *Dotacja na Wspólną Ofertę* (umożliwia małym i średnim przedsiębiorcom uzyskanie dofinansowania udzielanego ze środków budżetu państwa przeznaczonego na pokrycie części kosztów netto usług doradczych obejmujących przygotowanie wspólnej oferty realizacji zamówienia publicznego).

b) programy oparte o środki Phare:

- *Wstęp do Jakości* (przygotowanie kadry małych i średnich przedsiębiorstw do zarządzania jakością, uzyskanie certyfikatów zgodności dla wyrobów, usług, surowców, maszyn i urządzeń, aparatury kontrolno-pomiarowej i personelu, ocena zgodności wyrobów z dyrektywami Unii Europejskiej, nadawanie wyrobom znaku CE, umożliwiającego dostęp do rynków Unii Europejskiej, uzyskanie certyfikatu specyficznych systemów jakości w niektórych sektorach przemysłu, doskonalenie systemów zarządzania po uzyskaniu certyfikatu).
- *Program Rozwoju Przedsiębiorstw* (w ramach programu udzielane są dotacje na ocenę pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstwa, analizę rynku, określenie czynników konkurencyjności przedsiębiorstwa, rozwój strategii firmy oraz na pomoc w planowaniu inwestycyjnym).
- *Przygotowanie do Działania na Rynku Europejskim* (w ramach programu udzielane są dotacje na współfinansowanie kosztów realizacji projektów obejmujących szkolenia i doradztwo w zakresie zarządzania, marketingu, zasobów ludzkich, finansów i rachunkowości, produkcji, jakości oraz innowacji i transferu technologii).
- *Innowacje i Technologie dla Rozwoju Przedsiębiorstw* (w ramach programu udzielane są dotacje na usługi związane z oceną technologii stosowanych w firmie, przygotowaniem do wdrożenia rozwiązań innowacyjnych i nowych technologii, a także na wdrażanie nowych technologii oraz własnych rozwiązań technologicznych).
- *Program Rozwoju Przedsiębiorstw Internetowych* (w ramach programu udzielane są dotacje na usługi w zakresie oceny możliwości komercyjnego wykorzystania Internetu, analizy rynku, identyfikacji potencjału przedsiębiorstwa w zakresie wykorzystania technologii IT, dotacje udzielane są także na usługi w zakresie pomocy w przygotowaniu business planów, badań rynku oraz rozwój nowej działalności).
- *Fundusz Dotacji Inwestycyjnych* (w ramach programu udzielane są dotacje na zakup nowych maszyn i urządzeń z oprzyrządowaniem, w tym także na zakup nowego sprzętu komputerowego z oprogramowaniem oraz środków transportu, zakup nowych mebli w przypadku projektów inwestycyjnych dotyczących działalności z zakresu hoteli i restauracji).
- *Program Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych* (program jest adresowany do MSP działających w sektorze usług i produkcji w województwach: lubelskim, podkarpackim, śląskim; jego celem jest rozwój MSP oraz zwiększenie wkładu MSP, poprzez wzrost eksportu, w lokalną gospodarkę).

c) programy działające na zasadach pośredniego transferu środków finansowych (w ramach krajowych środków budżetowych):

- *Punkty Konsultacyjno-Doradcze* (proste usługi doradcze i informacyjne, związane z administracyjno-prawnymi aspektami prowadzenia działalności gospodarczej oraz zarządzaniem przedsiębiorstwem – porady z dziedziny prawa, marketingu, finansów i podatków, produkcji i inne, usługi w zakresie informacji o dostępnej na rynku ofercie finansowania zewnętrznego).

- *System funduszy pożyczkowych i poręczeniowych dla MSP* – celem jest zbudowanie, w ciągu najbliższych czterech lat, sieci ok. 100 lokalnych i 16 regionalnych funduszy poręczeń kredytowych dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz ok. 100 lokalnych i 16 regionalnych funduszy pożyczkowych dla małych firm. Instytucje te będą działać na zasadzie non-profit.

W ramach Phare 2002 i Phare 2003 uruchamiane są nowe programy dotacji oraz kontynuowane niektóre wybrane, dotychczas realizowane programy. Obecnie nie istnieją jeszcze ostateczne wersje Wytycznych dla Wnioskodawców dla nowych programów w ramach Phare 2002 i 2003, dlatego nie zostaną one omówione szczegółowo.

W ramach Phare 2002 wyróżniono Sektorowy Program Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw i Innowacji oraz Przedsiębiorczość w Polsce: Regionalny Program Wsparcia dla MSP.

Sektorowy program rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw i innowacji dotyczy całego obszaru Polski. Jego całkowity budżet wynosi 18,7 mln EUR.

Celem ogólnym jest pełniejsze osiągnięcie spójności społecznej i gospodarczej w zakresie konkurencyjności gospodarki, poprzez zmiany strukturalne oraz modernizację sektora produkcji i usług. Cele mają być osiągnięte poprzez wzrost konkurencyjności sektora MSP, wzrost zdolności innowacyjnych w sektorze produkcyjnym i usługach oraz wzrost liczby miejsc pracy poza sektorem przemysłu.

Krajowe Instrumenty Wsparcia MSP obejmują:

- Rozwój i Modernizację Przedsiębiorstw w Oparciu o Nowe Technologie,
- Wstęp do Jakości,
- Finansowanie Rozwoju Przedsiębiorstw,
- Ścieżkę od Innowacji do Biznesu,
- Dostęp do Innowacyjnych Usług.

Przedsiębiorczość w Polsce: Regionalny Program Wsparcia dla MSP będzie realizowany w ramach 13 zintegrowanych programów regionalnych w województwach: dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, lubelskim, lubuskim, łódzkim, małopolskim, opolskim, podkarpackim, podlaskim, pomorskim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim.

Budżet programu wynosi ponad 31 mln EUR. Instytucją wdrażającą jest Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, zaś instytucjami kontraktującymi Regionalne Instytucje Finansujące właściwe dla danego województwa.

Celem ogólnym programu jest osiągnięcie cząstkowych celów regionalnej spójności gospodarczej i społecznej, w odniesieniu do restrukturyzacji i dywersyfikacji gospodarek poszczególnych regionów oraz tworzenia nowych miejsc pracy.

---

¹⁴ Lista RIF'ów znajduje się na stronie internetowej PARP: www.parp.gov.pl

Cele ogólne będą realizowane przez wzrost liczby nowo powstałych firm oraz wskaźników przetrwania i rozwoju MSP, wzrost udziału MSP w eksporcie regionalnym, wzrost regionalnego wskaźnika wykorzystania IT, a także wzrost znaczenia MSP w gospodarkach poszczególnych regionów przechodzących restrukturyzację.

Fundusz dotacji obejmuje następujące programy:

- bezpośrednie wsparcie dla firm:
  - *Program Rozwoju Przedsiębiorstw*,
  - *Program Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych*,
  - *Technologie Informatyczne dla Przedsiębiorstw*,
  - *Fundusz Dotacji Inwestycyjnych*.
- Wsparcie rozwoju regionalnej infrastruktury wspierania przedsiębiorczości:
  - rozwój regionalnych instytucji wspierających przedsiębiorczość (wsparcie finansowe, ogólne wsparcie biznesowe, inkubatory przedsiębiorczości, centra transferu technologii) – pomoc doradcza i szkolenia; wsparcie finansowe instytucji regionalnych.

W ramach programu Phare 2003 MSP będą mogły korzystać ze wsparcia bezpośredniego i pośredniego (w ramach działań przewidzianych na wspieranie zasobów ludzkich). Programy w ramach Phare 2003 można podzielić na sektorowe, które będą dostępne na terenie całego kraju oraz regionalne, dostępne w wybranych województwach.

Planuje się realizację sektorowego programu polegającego na ułatwieniu MSP inwestycji w technologii i innowacje. Program ten będzie realizowany w latach 2003–2006, a jego budżet wyniesie 11,5 mln EUR ze środków Phare oraz 7,2 mln EUR polskich środków budżetowych. Instytucją nadzorującą ten program jest Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, zaś wdrażającą – PARP. Celem programu będzie wzrost gospodarczy i zapewnienie spójności społeczno-ekonomicznej regionów poprzez wzrost konkurencyjności sektora MSP, wzrost zdolności innowacyjnych w produkcji i usługach oraz wzrost liczby miejsc pracy poza gałęziami przemysłu poddany procesowi restrukturyzacji.

W ramach programu przewiduje się następujące instrumenty wsparcia:

- Innowacje i technologie dla rozwoju przedsiębiorstw – przewidziane są granty na usługi konsultingowe, szkoleniowe i doradcze służące wdrożeniu nowych technologii w celu unowocześniania produktów, maszyn i urządzeń, sprzętu komputerowego i oprogramowania (grant będzie pokrywał 50% kosztów kwalifikowanych usług doradczych do 35% kosztów szkoleń w granicach od 1500 do 10.000 EUR), w drugiej fazie projektu MSP posiadające wdrożoną w stopniu zaawansowanym technologię będą mogły skorzystać z grantów inwestycyjnych (do 25% kosztów kwalifikowanych zakupu w granicach od 30.000 do 100.000 EUR; inwestycja będzie musiała być współfinansowana kredytem bankowym),
- Program wsparcia innowacji (Ścieżka od Innowacji do Biznesu) – w ramach programu będą dostępne granty na usługi doradcze służące wsparciu kadry zarządzającej w fazie startowej przedsiębiorstwa bazującego na rozwiązaniach innowacyjnych (grant

będzie pokrywał do 50% kosztów usług doradczych w granicach od 3000 do 30.000 EUR), kolejne fazy programu będą dostępne dla przedsiębiorstw, które korzystały z grantów na usługi doradcze i posiadają już projekt innowacyjny w zaawansowanym stadium wdrażania; granty inwestycyjne będą dostępne dla przedsiębiorstw rozpoczynających działalność (45% kosztów projektu wdrożenia, w granicach od 5000 do 75.000 EUR), pożyczki – dostępne w trzeciej fazie projektu (75% kosztów projektu, do kwoty 430.000 EUR na okres do 6 lat).

Regionalny program wsparcia rozwoju MSP w ramach Phare 2003 – pomoc w ramach tego instrumentu będzie dostępna od drugiej połowy 2004 roku lub na początku 2005 roku, zaś budżet programu wynosi nieco ponad 22,8 mln EUR ze środków Phare oraz ponad 7,6 mln EUR ze środków budżetu państwa. Zakończenie programu przewiduje się na trzeci kwartał 2006 roku. Instytucją nadzorującą program będzie MGPIPS, zaś wdrażającą – PARP. Celem programu jest zwiększenie znaczenia gospodarki w poszczególnych regionach przy zachowaniu spójności społeczno-gospodarczej. Cele szczegółowe to podnoszenie wskaźników przetrwania firm, tworzenie nowych miejsc pracy, wzrost zdolności eksportowych przedsiębiorstw oraz wzrost obrotów firm. Działania programu dzielą się na dwie grupy: bezpośrednie wsparcie dla przedsiębiorstw oraz techniczne i kapitałowe wsparcie dla rozwoju instytucji wspierania biznesu.

– Bezpośrednie wsparcie dla przedsiębiorstw:

- *Program Rozwoju Przedsiębiorstw* – kontynuacja programu dostępnego w ramach Phare 2002, program przewiduje granty na usługi doradcze służące wzrostowi konkurencyjności MSP,
- *Program Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych* – program przewiduje granty na usługi doradcze, program jest kontynuacją podobnego programu dostępnego w ramach wcześniejszych edycji Phare; finansowanie będzie obejmować planowanie eksportu i rozwój produktów eksportowych, rozwój umiejętności marketingu eksportowego oraz rozpoczęcie eksportu,
- *Technologie Informatyczne dla Przedsiębiorstw* – program ma stymulować wzrost liczby zastosowań technologii informatycznych w MSP funkcjonujących w tradycyjnych sektorach w celu podnoszenia konkurencyjności sektora, granty będą przeznaczone na współfinansowanie kosztów usług specjalistów z dziedziny IT w zakresie implementowania technologii informatycznych,
- *Fundusz Dotacji Inwestycyjnych* – w ramach programu dostępne będą granty inwestycyjne dla MSP (granty będą współfinansować do 25% kosztów projektu inwestycyjnego związanego z główną dziedziną działalności firmy; granty na usługi doradcze w granicach od 1000 do 10.000 EUR, granty inwestycyjne w granicach od 2.000 do 50.000 EUR).

– *Techniczne i kapitałowe wsparcie rozwoju instytucji wspierania biznesu* (Rozwój regionalnych instytucji wspierania biznesu i wzrost możliwości działania istniejących funduszy gwarancji kredytowych):

- *Program Rozwoju Zasobów Ludzkich* – program służący promocji zatrudnienia i przeciwdziałaniu bezrobociu:

- a) *Sektorowy Program Rozwoju Zasobów Ludzkich* – w ramach programu wspierane będą między innymi szkolenia, ocena potrzeb i możliwości szkoleniowych, doradztwo zawodowe, promocja zatrudnienia, czasowe zatrudnienie i praktyki zawodowe, pomoc w zakładaniu nowych firm i szkolenia związane z prowadzeniem działalności gospodarczej,
- b) *Program Dotyczący Regionalnego Rozwoju Zasobów Ludzkich* – główne cele programu to promocja zatrudnienia, przedsiębiorczości i dostosowania na rynku pracy, przewidziane działania to przekwalifikowanie zawodowe osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem, pomoc w zakresie rozwoju lokalnego partnerstwa na rzecz zatrudnienia, promocja zdolności adaptacji poprzez podniesienie kwalifikacji pracowników oraz promocja przedsiębiorczości; działania w tym programie będą realizowane poprzez szkolenia zawodowe, rozpoznawanie potrzeb szkoleniowych, czasowe zatrudnienie i praktyki zawodowe, poradnictwo zawodowe, usługi doradcze itp.

Jak już wspomniano, niektóre z programów w ramach Phare 2002 są kontynuacją istniejących działań pomocowych, inne zaś są zupełnie nowymi rozwiązaniami. Programy mieszczące się w ramach linii budżetowej Phare 2003 będą sukcesywnie uruchamiane pod koniec 2004 lub na początku 2005 roku, zaś ich realizacja zakończy się w 2006 roku. Szczegółowe informacje dotyczące kontynuacji istniejących oraz wprowadzania nowych programów w ramach poszczególnych Phare zawiera poniższa tabela:

Nazwa programu	2000	2001	2002	2003
1. Wstęp do jakości	X		X	
2. Program rozwoju przedsiębiorstw	X	X		X
3. Przygotowanie do działania na rynku europejskim	X			
4. Innowacje i technologie dla rozwoju przedsiębiorstw	X		X	X
5. Program rozwoju przedsiębiorstw internetowych		X		
6. Fundusz dotacji inwestycyjnych	X	X	X	X
7. Program rozwoju przedsiębiorstw eksportowych	X	X	X	X
9. Finansowanie rozwoju przedsiębiorstw			X	
10. Ścieżka od innowacji do biznesu			X	X
11. Dostęp do usług innowacyjnych			X	X
12. Technologie informatyczne dla przedsiębiorstw			X	
13. Wsparcie rozwoju regionalnej infrastruktury wspierania przedsiębiorczości			X	X

II.a. Programy oparte o krajowe środki budżetowe

II.a.1. Dotacja na uzyskanie certyfikatu

W ramach programu *Dotacja na uzyskanie certyfikatu* udzielane są dotacje dla małych i średnich przedsiębiorstw na współfinansowanie kwalifikowanych kosztów związa-

nych z uzyskaniem certyfikatów systemów zarządzania określonych w normach (np. ISO serii: 9000, 14000, 18000). Dofinansowanie obejmuje koszty audytów przeprowadzonych przez jednostki akredytowane w systemie akredytacji. Działania objęte programem muszą być realizowane na terenie Polski, w okresie obowiązywania umowy nie dłuższym niż 12 miesięcy od daty podpisania umowy z PARP.

Maksymalna kwota dotacji w tym programie wynosi 50% wartości netto (bez VAT) poniesionych kosztów i nie może być wyższa niż 10.000 PLN w przypadku certyfikacji jednego systemu zarządzania lub 15.000 PLN w przypadku jednoczesnej certyfikacji więcej niż jednego systemu zarządzania

Wnioski można składać w okresie realizacji programu, tj. od chwili jego rozpoczęcia do momentu zakontraktowania wszystkich przeznaczonych na ten cel środków. O kolejności rozpatrywania wniosków decyduje data złożenia kompletnego wniosku.

Dotacja może być udzielona na finansowanie części kosztów audytów certyfikujących systemy zarządzania jakością, zarządzania środowiskiem oraz systemy zarządzania bezpieczeństwem pracy. Dofinansowanie obejmuje koszty netto audytów przeprowadzanych przez jednostki certyfikujące akredytowane w systemie akredytacji.

Dofinansowanie udzielone przez PARP obejmuje tylko koszty netto działań niezbędne do uzyskania certyfikatów. Koszty dodatkowe związane z certyfikacją wymienionych systemów zarządzania, takie jak: delegacje, koszty podróży, uroczyste wręczenia certyfikatów, noclegi oraz inne koszty nie określone jako konieczne do uzyskania certyfikatu, przedsiębiorcy pokrywają we własnym zakresie i nie podlegają one dotowaniu przez PARP. Dotacji nie podlegają również koszty związane z przedłużeniem ważności uzyskanych wcześniej certyfikatów określonych systemów zarządzania.

II.a.2. Dotacja na konsolidację

Dotacja może być udzielona na finansowanie części kosztów usług doradczych, związanych z połączeniem przedsiębiorstwa danego przedsiębiorcy z przedsiębiorstwem innego małego lub średniego przedsiębiorcy.

Dotacja jest przeznaczona na finansowanie części kosztów następujących usług doradczych:

- przygotowanie planu połączenia przedsiębiorstw,
- przygotowanie załączników do planu połączenia przedsiębiorstw, tj.: projektów uchwał o połączeniu przedsiębiorstw, projektów zmian umowy albo statutu przedsiębiorstwa przejmującego bądź projektu umowy albo statutu przedsiębiorstwa nowo zawiązanego, wycena majątków przedsiębiorstw łączących się oraz przygotowanie sprawozdań finansowych przedsiębiorstw łączących się na określony dzień w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku o ogłoszenie planu połączenia, zgodnie z art. 499 § 2 i 3 KSH,
- przygotowanie sprawozdań zarządów przedsiębiorstw łączących się uzasadniających połączenie, jego podstawy prawne i uzasadnienie ekonomiczne, zgodnie z art. 501 KSH,

- przygotowanie wniosku do sądu rejestrowego o wyznaczenie biegłego do zbadania planu połączenia w zakresie jego poprawności i rzetelności, zgodnie z art. 502 KSH § 2,
- badanie sprawozdań finansowych oraz planu połączenia przez biegłego,
- przygotowanie dokumentacji zmierzającej do dokonania zmian w księgach wieczystych lub rejestrach, dokonania cesji praw i obowiązków, przejęcia uprawnień wynikających z zezwoleń, koncesji, ulg oraz praw autorskich i im podobnych przysługujących łączącym się przedsiębiorcom,
- doradztwo na kolejnych etapach łączenia się przedsiębiorstw, zakończone postanowieniem sądu rejestrowego o dokonanym połączeniu przedsiębiorstw.

Kwota dotacji na konsolidację nie może przekroczyć 50% ceny netto usług doradczych (bez VAT), realizowanych po zawarciu umowy o udzieleniu dotacji ani kwoty 60.000 PLN.

Agencja podaje do publicznej wiadomości informację o rozpoczęciu przyjmowania wniosków o udzielenie dotacji na konsolidację przez ogłoszenie w dzienniku o zasięgu ogólnopolskim i na stronie internetowej Agencji. Agencja poinformuje też o zaprzestaniu przyjmowania wniosków, w szczególności w razie wyczerpania środków przeznaczonych na udzielenie dotacji na konsolidację. W czasie realizacji programu udzielania dotacji na konsolidację Agencja udostępnia przedsiębiorcom informacje oraz formularze wniosków. Dotacja może być przyznana pod warunkiem, że wniosek o udzielenie dotacji zostanie złożony po podpisaniu umowy o wykonanie usług doradczych. Dotacją mogą być objęte jedynie koszty usług doradczych realizowanych po zawarciu umowy o udzieleniu dotacji.

Umowa/umowy o wykonanie usług doradczych powinny zawierać informację na temat zakresu wykonywanych usług, preliminarza kosztów (w rozbiciu na koszty netto i VAT) oraz zawierać harmonogram prac i płatności.

Z dotacji nie można finansować kosztów poniesionych po dacie podjęcia postanowienia przez sąd rejestrowy o dokonaniu połączenia przedsiębiorstw, z wyjątkiem kosztów wynikających z umowy/umów o wykonanie usług doradczych określającej/określających, że część zapłaty za prace objęte umową/umowami nastąpi po tej dacie.

Przedsiębiorca może wystąpić do Agencji o wypłatę zaliczki w wysokości nie przekraczającej 50% kwoty przyznanej dotacji. Warunkiem wypłaty zaliczki jest złożenie zabezpieczenia w formie weksla „in blanco”.

Wnioski o dotacje przedsiębiorca składa osobiście lub przesyła pocztą na adres PARP

II.a.3. Dotacja na wspólne przedsięwzięcie

Celem tego programu dotacji jest wspieranie rozwoju istniejących lub nowo powstających grup producenckich lub zaopatrzeniowych poprzez dofinansowanie kosztów usług doradczych i szkoleniowych oraz inwestycji związanych ze zmniejszaniem kosztów marketingu, pośrednictwa sprzedaży oraz zakupów lub też uczestnictwa w targach i wystawach w celu stymulowania rozwoju grup małych i/lub średnich przedsiębiorców i umocnienia ich konkurencyjności i pozycji na rynku.

Dotacja na Wspólne Przedsięwzięcie może być udzielona na finansowanie części kosztów:

- usług doradczych i szkoleniowych związanych z przygotowaniem planu rozwoju działalności wnioskodawcy (maksymalnie 50 000 PLN i nie więcej niż 50% kosztów netto poniesionych po zawarciu umowy o udzielenie dotacji),
- inwestycji wynikających z planu (maksymalnie 100.000 PLN i nie więcej niż 25% kosztów netto inwestycji poniesionych po zawarciu umowy o udzielenie dotacji),
- udziału w imprezach targowych i wystawienniczych (maksymalnie 20.000 PLN i nie więcej niż 50% kosztów netto poniesionych po zawarciu umowy o udzielenie dotacji).

Wnioskodawca ubiegający się o dotację musi spełniać następujące kryteria:

- być stowarzyszeniem (które oprócz wpisu do rejestru stowarzyszeń posiada również wpis do rejestru przedsiębiorców i zrzeszają wyłącznie małych lub średnich przedsiębiorców), spółdzielnią (której członkami są wyłącznie mali lub średni przedsiębiorcy) lub spółką (spółką akcyjną albo spółką z ograniczoną odpowiedzialnością), której udziałowcami bądź akcjonariuszami są wyłącznie mali lub średni przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. Prawo działalności gospodarczej,
- mieć siedzibę na terenie Polski,
- być bezpośrednio odpowiedzialnym za przygotowanie projektu i za nadzór nad jego realizacją,
- mieć odpowiednie środki finansowe zapewniające płynną i terminową realizację działań,
- realizować przedmiot działalności w zakresie prowadzenia marketingu, pośrednictwa w sprzedaży towarów lub usług wytwarzanych przez członków, udziałowców bądź akcjonariuszy wnioskodawcy lub dokonywanie na ich rzecz wspólnych zakupów.

Dotacje przyznawane są na podstawie umowy pomiędzy beneficjentem (wnioskującym podmiotem – zrzeszającym uczestników grupy) a PARP. Nie istnieją ograniczenia co do całkowitej wartości realizowanego projektu, jednakże kwota przyznanej dotacji musi być zgodna z limitami.

Działania realizowane w ramach programu *Dotacja na Wspólne Przedsięwzięcie* muszą być zakończone do dnia 31 marca 2004 r.

Wszystkie zgłoszone wnioski muszą dotyczyć realizacji kwalifikowanych działań związanych z rozwojem działalności wnioskodawcy. Następujące działania mogą być finansowane w ramach programu:

- usługi doradcze i szkoleniowe związane z przygotowaniem planu rozwoju działalności wnioskodawcy w zakresie tworzenia i rozwoju grup producenckich lub zaopatrzeniowych składających się z członków, akcjonariuszy lub udziałowców przedsiębiorcy, w szczególności:
  - opracowywania planów tworzenia lub rozwoju grupy producenckiej lub zaopatrzeniowej,

- działań marketingowych podejmowanych przez grupy producenckie lub zaopatrzeniowe,
- funkcjonowania grup producenckich lub zaopatrzeniowych,
- badań rynkowych na potrzeby członków, udziałowców lub akcjonariuszy wnioskodawcy,
- doradztwo w zakresie źródeł finansowania na inwestycje realizowane przez wnioskodawcę,
- wdrażanie wspólnego dla uczestników grupy producenckiej lub zaopatrzeniowej systemu wymiany informacji,
- innych usług, których celem jest tworzenie lub rozwój grupy producenckiej lub zaopatrzeniowej.
- Inwestycje związane z realizacją planu rozwoju grupy producenckiej lub zaopatrzeniowej składającej się z członków, akcjonariuszy lub udziałowców przedsiębiorcy, w szczególności:
  - zakupów inwestycyjnych w zakresie komputerów wraz z oprogramowaniem, lub innych środków wymienionych poniżej,
  - koszty zakupu nowych maszyn i urządzeń z oprzyrządowaniem, wymienionych w grupie 3, 4, 5, 6; nowych środków transportu wymienionych w podgrupie 76 z grupy 7 oraz nowego wyposażenia, aparatów i sprzętu wymienionych w rodzajach 801, 802 podgrupy 80, grupy 8 Klasyfikacji Środków Trwałych,
  - koszty zakupu nowego oprogramowania,
  - koszty zakupu nowych środków transportu drogowego wymienionych w grupie 7, podgrupie 74, rodzajów: 742 (samochody ciężarowe o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 t, o których mowa w Ustawie z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym z późniejszymi zmianami (Dz.U.01.125.1371)), 743, 744 (autobusy i autokary przeznaczone konstrukcyjnie do przewozu więcej niż 9 osób łącznie z kierowcą w zarobkowym przewozie osób, o których mowa w Ustawie z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym z późniejszymi zmianami (Dz.U.01.125.1371)), 746, 747, 748 Klasyfikacji Środków Trwałych,
  - koszty zakupu nowych mebli, ale tylko w przypadku przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych w ramach prowadzonej przez przedsiębiorcę działalności z zakresu hoteli i restauracji, wymienionych w grupie 8, podgrupie 80, rodzaju 808 Klasyfikacji Środków Trwałych,
- Udział w krajowych i zagranicznych imprezach targowych i wystawienniczych – promocja działalności grupy producenckiej lub zaopatrzeniowej składającej się z członków, akcjonariuszy lub udziałowców przedsiębiorcy/wnioskodawcy poprzez przygotowanie się do udziału, a następnie udział w krajowych lub zagranicznych imprezach targowych i wystawienniczych, w szczególności:
  - przygotowanie się do udziału w imprezach targowych i wystawienniczych,
  - udział w krajowych i zagranicznych imprezach targowych i wystawienniczych,
  - koszty podróży, koszty zakwaterowania oraz diety przedstawicieli biorących udział w targach lub imprezach wystawienniczych,
  - organizację i obsługę stoiska.

W celu wyliczenia wartości dotacji brane są pod uwagę wyłącznie koszty kwalifikowane. Kosztorys projektu stanowi oszacowanie maksymalnego kosztu projektu i jednocześnie górnego pułapu kosztów kwalifikowanych. Koszty kwalifikowane muszą być poniesione w rzeczywistości i nie mogą przybierać formy przyzwołanej.

II.a.4. Dotacja na wspólną ofertę

Program umożliwia małym i średnim przedsiębiorcom uzyskanie dofinansowania udzielanego ze środków budżetu państwa przeznaczonego na pokrycie części kosztów netto usług doradczych obejmujących przygotowanie wspólnej oferty realizacji zamówienia publicznego. Uprawnieni do otrzymania dotacji są przedsiębiorcy, którzy nie zalegają z opłacaniem podatków lub składek na ubezpieczenie społeczne i wspólnie z innym lub innymi małymi lub średnimi przedsiębiorcami ubiegają się o realizację zamówienia publicznego. Dotacja na wspólną ofertę jest udzielana jednemu przedsiębiorcy, wskazanemu we wspólnym wniosku przedsiębiorców przygotowujących ofertę.

Dotacja może być udzielona na finansowanie części kosztów netto usług doradczych związanych z przygotowaniem wspólnej oferty, w szczególności polegających na:

- obsłudze prawnej w zakresie sporządzania umowy zawartej pomiędzy podmiotami występującymi wspólnie w ofercie,
- obsłudze prawnej w zakresie sporządzania umowy zawartej pomiędzy wnioskodawcą a podwykonawcami,
- obsłudze prawnej przy tworzeniu dokumentacji zawartej w ofercie (np. pod kątem zgodności z wymogami ustawy o zamówieniach publicznych),
- przygotowaniu projektu (w przypadku zamówienia projektu i robót budowlanych),
- przygotowaniu kosztorysu ofertowego,
- tłumaczeniu dokumentacji na język obcy,
- przygotowaniu wykazu surowców i produktów, rachunku zysków i strat oraz osób, podmiotów, ich kwalifikacji niezbędnych do wykonania zamówienia publicznego, którego dotyczy oferta,
- przygotowaniu dokumentacji dotyczącej zestawienia sprzętu i materiałów,
- sporządzaniu bilansów i innych dokumentów wymaganych i wymienionych przez zamawiającego w zaproszeniu do składania ofert.

Kwota dotacji na finansowanie części kosztów usług doradczych wynosi 50% ich ceny netto (bez VAT) i nie może być wyższa niż:

- 10.000 PLN w przypadku przygotowania oferty realizacji zamówienia publicznego, którego udziela podmiot z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz
- 20.000 PLN w przypadku przygotowania oferty realizacji zamówienia publicznego, którego udziela podmiot z siedzibą poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Dotacja przyznawana przez PARP wypłacana jest jednorazowo na konto przedsiębiorcy na podstawie wniosku o wypłatę, złożonego po zakończeniu postępowania przetargowego dokonanego przez zamawiającego i sfinansowaniu przez wnioskodawcę całości kosztów związanych z usługami doradczymi oraz przedstawieniu dokumentacji

potwierdzającej wywiązanie się z warunków umowy zawartej z PARP. Przedsiębiorca może ubiegać się o wypłatę zaliczki w wysokości połowy przyznanej kwoty dofinansowania, w momencie otrzymania faktur za połowę wykazanych we wniosku o udzielenie dotacji kosztów usług doradczych, przysyłając do PARP wypełniony wniosek o wypłatę zaliczki wraz z określonymi w umowie dokumentami.

II.a.5. Dotacja na pozyskanie finansowania

Dotacja może być udzielona na finansowanie części kosztów usług doradczych związanych z pozyskiwaniem finansowania działalności gospodarczej, polegającym w szczególności na dopuszczeniu akcji emitowanych przez przedsiębiorcę do publicznego obrotu i wprowadzeniu ich na regulowany rynek papierów wartościowych.

Następujące działania mogą być finansowane w ramach programu:

- Emisja akcji/obligacji i wprowadzenie ich do publicznego obrotu
  - a) przeprowadzenie badania sprawozdań finansowych,
  - b) przygotowanie analiz i dokumentów związanych z emisją akcji/obligacji i wprowadzeniem ich do publicznego obrotu, w tym:
    - przeprowadzenie analizy możliwości wprowadzenia akcji/obligacji do publicznego obrotu i pozyskania kapitału w drodze publicznej emisji,
    - przygotowanie odpowiedniej koncepcji emisji z uwzględnieniem potrzeb inwestycyjnych,
    - opracowanie planu przeprowadzenia procesu emisji,
    - dostosowanie dokumentów spółki (statutu, umowy spółki) do przepisów prawa o publicznym obrocie papierami wartościowymi oraz do standardów przyjętych dla spółek publicznych,
    - przygotowanie projektów uchwał związanych z emisją akcji/obligacji,
    - rating obligacji,
    - przygotowanie i aktualizacja prospektu emisyjnego, jego skrótu oraz dokumentów wymaganych przez prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi, regulaminy Centralnej Tabeli Ofert S.A. (CeTO) lub Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (GPW),
  - c) inne uzasadnione usługi doradcze, związane z dopuszczeniem akcji/obligacji emitowanych przez przedsiębiorcę do publicznego obrotu i wprowadzeniem ich na regulowany rynek papierów wartościowych do 15% całkowitych kosztów kwalifikowanych.
- Niepubliczna emisja akcji/obligacji
  - a) przeprowadzenie badania sprawozdań finansowych,
  - b) przygotowanie analiz i dokumentów związanych z emisją akcji/obligacji, w tym:
    - przygotowanie projektów uchwał związanych z emisją akcji/obligacji,
    - przeprowadzenie analiz mających pomóc w określeniu popytu na akcje/obligacje, ceny emisyjnej akcji, nominalnej ceny obligacji,
    - przygotowanie informacji dla potencjalnych inwestorów, dotyczącej emisji, emitenta, jego działalności i sytuacji finansowej,

- przygotowanie listy potencjalnych inwestorów,
  - przygotowanie raportu dotyczącego zainteresowania inwestorów i płatności,
- c) inne uzasadnione usługi doradcze, związane z emisją akcji/obligacji do 15% całkowitych kosztów kwalifikowanych.
- Pozyskanie finansowania z funduszy Venture Capital
  - a) przeprowadzenie badania sprawozdań finansowych,
  - b) doradztwo finansowe, w tym:
    - wycena firmy,
    - wycena wartości niematerialnych i prawnych,
  - c) doradztwo prawne, w tym:
    - doradztwo podczas negocjacji dotyczących umowy inwestycyjnej,
    - określenie ryzyka prawnego transakcji,
    - przygotowanie uchwał dotyczących podwyższenia kapitału,
    - doradztwo dotyczące ochrony praw autorskich, patentów, znaków towarowych, wzorów użytkowych i zdobniczych,
    - przygotowanie ścieżki Venture Capital z firmy (dezinwestycja),
  - d) doradztwo podatkowe, w tym:
    - określenie skutków podatkowych pozyskania finansowania z funduszu Venture Capital,
    - identyfikacja podatkowego ryzyka związanego z transakcją,
    - optymalizacja podatkowa dotycząca transakcji,
  - e) technologiczne doradztwo, w tym:
    - przeprowadzenie analiz technologicznych związanych z transakcją przez niezależnych ekspertów,
  - f) inne uzasadnione usługi doradcze bezpośrednio związane z pozyskaniem finansowania z funduszu Venture Capital do 15% całkowitych kosztów kwalifikowanych.
- Pozyskanie inwestora strategicznego
  - a) przeprowadzenie badania sprawozdań finansowych,
  - b) przygotowanie analiz i dokumentów związanych z pozyskaniem inwestora strategicznego, w tym:
    - ocena sytuacji finansowej i rynkowej podmiotów poszukujących inwestora strategicznego,
    - wycena wartości przedsiębiorstwa,
    - przygotowanie informacji dla potencjalnych inwestorów dotyczącej działalności przedsiębiorcy, jego sytuacji finansowej,
    - identyfikacja potencjalnych inwestorów strategicznych,
    - negocjacje z zainteresowanymi inwestorami,
  - c) inne uzasadnione usługi doradcze bezpośrednio związane z pozyskaniem inwestora strategicznego do 15% całkowitych kosztów kwalifikowanych.
- Usługi związane z pozyskaniem finansowania z różnych źródeł
  - a) opracowanie optymalnej strategii finansowania,
  - b) wskazanie potencjalnych źródeł finansowania i identyfikacja dostępnych źródeł:
    - kredyt inwestycyjny/obrotowy,
    - publiczna emisja akcji/obligacji,

- niepubliczna emisja akcji/obligacji,
  - ustanowienie nowych udziałów dla inwestora strategicznego,
  - fundusz Venture Capital,
- c) rekomendacja źródeł finansowania,
- d) przygotowanie wniosku o kredyt inwestycyjny/obrotowy oraz co najmniej jedna z usług doradczych.

Kwota dotacji na pozyskanie finansowania nie może przekroczyć 60% ceny netto usług doradczych (bez VAT), realizowanych po zawarciu umowy o udzieleniu dotacji, ani kwoty 15.000 EUR.

Dotacja może być przyznana pod warunkiem, że wniosek o udzielenie dotacji zostanie złożony po podpisaniu umowy o świadczenie usług doradczych.

Przedsiębiorca może wystąpić do Agencji o wypłatę zaliczki w wysokości nie przekraczającej 50% kwoty przyznanej dotacji. Warunkiem wypłaty zaliczki jest złożenie zabezpieczenia w formie weksla in blanco.

II.b. Programy oparte o środki Phare

II.b.1. Wstęp do jakości

W ramach programu *Wstęp do jakości* udzielane są dotacje dla MSP na współfinansowanie kwalifikowanych kosztów usług doradczych i szkoleniowych związanych z wdrażaniem systemów jakości.

Projekty realizowane w ramach programu mogą dotyczyć następujących działań, szczególnie opisanych w Wytycznych dla wnioskodawców:

- przygotowanie kadry małych i średnich przedsiębiorstw do zarządzania jakością,
- uzyskanie certyfikatów zgodności dla wyrobów, usług, surowców, maszyn i urządzeń, aparatury kontrolno-pomiarowej i personelu,
- ocena zgodności wyrobów z dyrektywami Unii Europejskiej, nadawanie wyrobom znaku CE, umożliwiającego dostęp do rynków Unii Europejskiej,
- uzyskanie certyfikatu specyficznych systemów jakości w niektórych sektorach przemysłu,
- doskonalenie systemów zarządzania po uzyskaniu certyfikatu.

Działania objęte programem muszą być realizowane na terenie Polski i muszą być zakończone do dnia 31 maja 2004 r.

Wniosek o udzielenie dotacji powinien być złożony przez wszystkich współników razem – należy podać nazwiska wszystkich współników, ich numery NIP oraz pełną nazwę i numer NIP spółki cywilnej. Dane dotyczące przedsiębiorcy (zatrudnienie, suma aktywów bilansu etc.) powinny dotyczyć spółki cywilnej. Wniosek powinien być podpisany przez wszystkich współników spółki cywilnej. Do wniosku należy dołączyć wypisy z ewidencji wszystkich współników, kopię umowy spółki oraz kopie decyzji

o nadaniu NIP zarówno spółce cywilnej, jak i poszczególnym wspólnikom. Umowy z wykonawcami działań, umowy kredytowe etc. powinny dotyczyć spółki cywilnej. Faktury oraz dowody zapłaty powinny być wystawione na spółkę cywilną. Przygotowując umowę dotacji, należy wzorować się na następującym sformułowaniu: „Umowa zawarta pomiędzy ..... oraz panem X, NIP ....., panią Y, NIP: ..... i panem Z: NIP: ....., prowadzącymi działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej XYZ, NIP: ..... .” Umowa dotacji powinna być podpisana przez wszystkich wspólników.

Minimalna wysokość dotacji w tym programie to 1.000 EUR, zaś maksymalna: 10.000 EUR. Maksymalne dofinansowanie kosztów projektu z budżetu programu może wynieść 60% kosztów kwalifikowanych.

Nie ma ograniczeń co do liczby złożonych wniosków, jednak dotacja przyznana na każdy projekt nie może być mniejsza niż 1.000 EUR, a suma wszystkich przyznanych dotacji nie może przekroczyć 10.000 EUR. Szczegółowe terminy składania wniosków dostępne są na stronie internetowej PARP: www.parp.gov.pl

II.b.2. Program Rozwoju Przedsiębiorstw

Program Rozwoju Przedsiębiorstw ukierunkowany jest na pomoc przedsiębiorstwom w zwiększeniu ich konkurencyjności i efektywności na rynku.

Obszar geograficzny: województwa warmińsko-mazurskie, lubelskie, podkarpackie i śląskie, na terenie których wnioskujące Małe i Średnie Przedsiębiorstwa aplikujące do programu muszą mieć siedzibę. Maksymalny czas trwania projektu: do 30 czerwca 2004 r.

Minimalna kwota dotacji w tym programie wynosi 500 EUR, zaś maksymalna 10.000 EUR. Przedsiębiorcy mogą otrzymać maksymalne dofinansowanie kosztów projektu z budżetu Programu w wysokości 60% kosztów kwalifikowanych.

Wszystkie zgłaszane wnioski muszą dotyczyć realizacji kwalifikowanych działań związanych z rozwojem przedsiębiorstwa, opisanych poniżej.

Działania związane z rozwojem przedsiębiorstwa uznaje się za kwalifikowane, jeżeli są wykonywane przez akredytowanych wykonawców – firmy doradcze akredytowane przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) do realizacji działań na rzecz wnioskodawców w ramach *Programu Rozwoju Przedsiębiorstw*.

Usługi mogą być świadczone przez konsultanta(ów) nie akredytowanych do *Programu Rozwoju Przedsiębiorstw*, jeżeli akredytowani w ramach działań wykonawcy usług nie są w stanie zrealizować zamawianych przez Wnioskodawcę działań; w takich przypadkach Wnioskodawca poinformuje RIF o zaistniałej sytuacji, a RIF wskaże Wnioskodawcy co najmniej 3 akredytowanych wykonawców usług, którzy powinni świadczyć stosowne usługi. W przypadku odmowy ze strony wskazanych przez RIF akredytowanych wykonawców usług (na potwierdzenie tego faktu Wnioskodawca przedstawia w RIF oświadczenia co najmniej 3 akredytowanych wykonawców usług o odmó-

wieniu dostarczenia usługi), Wnioskodawca może podpisać umowę na świadczenie usług z nie akredytowanym wykonawcą usług.

Akredytacja wykonawców usług była prowadzona do 30 września 2003 r.

Następujące ogólne i sektorowe specyficzne usługi doradcze i informacyjne świadczone na rzecz przedsiębiorstwa w określonych kluczowych dziedzinach pobudzających konkurencyjność MSP mogą być finansowane w ramach *Programu Rozwoju Przedsiębiorstw*:

– Ocena pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstwa

Usługi doradcze ukierunkowane na stworzenie raportu opisującego bieżącą sytuację firmy w powiązaniu z jej konkurencją i firmami współpracującymi. Stan obecny będzie porównany z oceną przyszłych potrzeb. Usługi te rozpoczną się od sporządzenia analizy konkurencyjnej pozycji przedsiębiorstwa poprzez porównawcze określenie sytuacji sektora w odniesieniu do innych sektorów, aż do zdefiniowania pozycji indywidualnego przedsiębiorstwa w sektorze.

– Analiza rynku

- analizy sektora (sytuacja porównawcza sektora, skala i stopień rozwoju),
- określenie pozycji przedsiębiorstwa w sektorze, główni konkurenci, ich silne i słabe strony,
- podział rynków docelowych

– Określenie czynników konkurencyjności przedsiębiorstwa z uwzględnieniem:

- metodologii, rozwoju i stylu zarządzania, jakości systemów zarządzania,
- struktury organizacyjnej, systemu informacji i komunikacji,
- organizacji procesu produkcji, poziomu produkcji, technologii i innowacji,
- wykorzystywanych materiałów, surowców, zaopatrzenia, cen,
- produktów (jakości i spełniania norm, wyglądu, funkcjonalności, bezpieczeństwa, opakowania, świadczeń gwarancyjnych i serwisu),
- marketingu i promocji, technik sprzedaży, rynków zbytu, dostaw,
- finansowania i polityki kosztów,
- polityki handlowej i cenowej,
- rozwoju zasobów ludzkich,
- dostępu do informacji rynkowej.

– Rozwój strategii przedsiębiorstwa

Usługi doradcze i informacyjne ukierunkowane na zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstwa poprzez rozwój i wdrażanie strategii przedsiębiorstwa. Usługi mogą uwzględniać dwa następujące działania:

- usługi doradcze związane z zarysowaniem strategii rozwoju przedsiębiorstwa;
- usługi doradcze świadczone równocześnie z wdrażaniem przez przedsiębiorstwo planu rozwoju;

- strategia produktu (wprowadzenie nowych produktów na rynek, analizy cyklu życia produktu, wygląd produktu, wygląd i bezpieczeństwo opakowania, stworzenie nazwy produktu, wygląd znaku firmowego, zarządzanie produktem i znakiem firmowym, określenie miejsca produktu / grupy produktu / znaku firmowego na rynku);
- strategia promocji (analizy sprzedaży, reklama i promocja sprzedaży, Public Relations – opracowanie koncepcji wizerunku przedsiębiorstwa na rynku);
- strategia dystrybucji (koncepcje i analizy kanałów dystrybucyjnych, gospodarka magazynowa, organizacja transportu);
- strategia cenowa (cele strategiczne: przetrwanie, maksymalny bieżący zysk, maksymalny bieżący przychód, maksymalny wzrost sprzedaży, maksymalizacja zysków bazująca na wysokiej cenie produktów o wysokiej konkurencyjności, kierowanie jakością, oszacowanie popytu, oszacowanie kosztów, analizy cenowe konkurencji, ustalanie / różnicowanie cen);
- strategia kosztów (księgowość, budżetowanie, analizy kosztów, kontrola);
- strategia finansowa (planowanie finansowe: przewidywanie zysków i strat, bilans, cash flow, monitorowanie płynności, stopień zużycia środków trwałych, wewnętrzna stopa zwrotu, finansowanie zewnętrzne: kredyty, dotacje, leasing, akcje, poręczenia kredytowe);
- strategia organizacyjna (podział zadań, budowanie hierarchii organizacyjnej, sporządzanie mechanizmów współpracy, systemy komunikacyjne, reengineering);
- strategia rozwoju zasobów ludzkich (budowanie polityki personalnej, profesjonalna rekrutacja i dobór pracowników, system oceny pracowników, strategia motywacyjna).

– Planowanie inwestycyjne

Usługi doradcze skierowane na rozwój i wdrożenie planów inwestycyjnych oraz przygotowanie dokumentacji niezbędnej w przypadku inwestycji powiązanych ze strategiami przedsiębiorstwa:

- a) wniosek o finansowanie zewnętrzne,
- b) business plan inwestycji,
- c) studium wykonalności inwestycji,
- d) ocena wpływu inwestycji na środowisko,
- e) dokumentacja techniczna związana z inwestycją.

Następujące rodzaje działań nie są uznane jako kwalifikowane:

- Pomoc techniczna nie związana z rozwojem firmy,
- Usługi konsultacyjne świadczone przez usługodawców spoza listy akredytowanych wykonawców, z wyjątkiem przypadków, kiedy akredytowani wykonawcy usług nie są w stanie zrealizować zamawianych przez Wnioskodawcę działań; na potwierdzenie tego faktu Wnioskodawca przedstawia w RIF oświadczenia co najmniej 3 zaproponowanych przez RIF akredytowanych wykonawców o odmówieniu dostarczenia usługi.

Wnioskodawca może złożyć więcej niż jeden wniosek. Każdy wniosek musi dotyczyć dotacji na kwotę min. 500 EUR, przy czym suma wszystkich przyznanych dotacji nie może przekroczyć 5.000 EUR.

II.b.3. Przygotowanie do działania na rynku europejskim

W ramach programu udzielane są dotacje na współfinansowanie kosztów realizacji projektów obejmujących szkolenia i doradztwo w zakresie zarządzania, marketingu, zasobów ludzkich, finansów i rachunkowości, produkcji, jakości oraz innowacji i transferu technologii. Realizacja usług w ramach projektów będzie przebiegać na terenie Polski, a działania szkoleniowo-doradcze powinny zostać zakończone do dnia 31 maja 2004 r.

Minimalna wysokość dotacji w tym programie to 1.500 EUR, zaś maksymalna wysokość to 10.000 EUR. Przedsiębiorcy mogą otrzymać maksymalne dofinansowanie kosztów projektu z budżetu programu do 80% kosztów kwalifikowanych.

Nie ma ograniczeń co do liczby wniosków złożonych przez jednego przedsiębiorcę, jednak dotacja przyznana na każdy projekt nie może być mniejsza niż 1.500 EUR, a suma wszystkich dotacji nie może przekroczyć 10.000 EUR.

Wszystkie zgłoszone wnioski muszą dotyczyć wdrożenia kwalifikowanych działań szkoleniowo-doradczych opisanych poniżej. Szkolenia uznaje się za kwalifikowane, jeżeli są zorganizowane i przeprowadzone przez akredytowanych wykonawców – firmy szkoleniowo-doradcze akredytowane przez PARP do przeprowadzania szkoleń na rzecz uczestników programu funduszu dotacji.

Działania, które mogą być finansowane z programu, muszą być przedstawione w formie indywidualnych projektów szkoleniowo-doradczych opracowanych na podstawie pakietów szkoleniowo-doradczych załączonych do listy akredytowanych wykonawców. Projekt musi być przygotowany z pomocą potencjalnego wykonawcy i przedstawiony do współfinansowania z funduszu dotacji jako indywidualny projekt wnioskodawcy. Pakiety muszą być przygotowane zgodnie z wymaganiami i rekomendacjami zamieszczonymi w Wytocznych do przygotowania pakietów szkoleniowo-doradczych.

Za koszty kwalifikowane w programie uważa się:

- koszty niezbędne do realizacji projektu; zgodne z zasadami gospodarki finansowej opartej na zasadach bilansowych, w szczególności zaś – najkorzystniejszej relacji nakładów do rezultatów,
- rzeczywiście poniesione w okresie wdrażania projektu i po podpisaniu umowy (zgodnie z art. 2 Warunków szczegółowych – umowy dotacji),
- wykazane w ewidencji beneficjenta w sposób umożliwiający ich identyfikację oraz weryfikację. Koszty muszą być udokumentowane fakturami i dokumentami potwierdzającymi dokonanie płatności.

Koszty niekwalifikowane (których przedsiębiorca nie może refundować ze środków programu) to:

- rezerwy na pokrycie przyszłych strat lub długów,
- odsetki do zapłacenia,
- zakup ziemi lub budynków,
- ujemne różnice kursowe,
- podatek od towarów i usług (VAT),
- koszty przygotowania studiów wykonalności lub innych działań przygotowawczych,
- wkład rzeczowy (np. ziemia, nieruchomości – w części lub w całości, dobra trwałe, surowce, działania charytatywne).

II.b.4. Innowacje i technologie dla rozwoju przedsiębiorstw

W ramach programu udzielane są dotacje na współfinansowanie kosztów usług doradczych i szkoleniowych bezpośrednio związanych z realizacją projektów nakierowanych na rozwój technologiczny przedsiębiorstw. Projekty te mogą obejmować następujące działania:

- ocena technologii stosowanych przez przedsiębiorcę,
- przygotowanie do wdrożenia rozwiązań innowacyjnych i nowych technologii,
- wdrożenie pozyskanych technologii,
- wdrożenie własnych rozwiązań technologicznych przedsiębiorcy.

Działania objęte projektem muszą być realizowane na terenie Polski. Działania realizowane w ramach programu Innowacje i technologie dla rozwoju przedsiębiorstw powinny zostać zakończone do dnia 31 maja 2004 r.

Minimalna wysokość dotacji w programie wynosi 1.500 EUR, zaś maksymalna: 10.000 EUR. W ramach programu maksymalne dofinansowanie kosztów projektu wynosi do 60% kosztów kwalifikowanych.

Wnioskodawca, w trakcie trwania programu Innowacje i technologie dla rozwoju przedsiębiorstw, może złożyć więcej niż jeden wniosek. Dotacja przyznana na każdy projekt nie może być mniejsza niż 1.500 EUR, a suma wszystkich przyznanych dotacji nie może przekroczyć 10.000 EUR.

Wszystkie zgłoszone wnioski muszą dotyczyć realizacji kwalifikowanych działań związanych z rozwojem przedsiębiorstwa w oparciu o rozwiązania innowacyjne i nowe technologie, opisanych poniżej.

Działania związane z rozwojem przedsiębiorstwa w oparciu o rozwiązania innowacyjne i nowe technologie uznaje się za kwalifikowane, jeżeli są wykonywane przez akredytowanych wykonawców – firmy doradcze i szkoleniowe akredytowane przez PARP do realizacji usług na rzecz uczestników programu funduszu dotacji.

Usługi związane z rozwojem przedsiębiorstwa mogą być świadczone przez konsultanta(ów) nie akredytowanych do programu, jeżeli akredytowani w ramach działań wykonawcy usług nie są w stanie zrealizować zamawianych przez wnioskodawcę działań; w takich przypadkach wnioskodawca poinformuje RIF o zaistniałej sytuacji, a RIF wskaże wnioskodawcy co najmniej trzech akredytowanych wykonawców usług, którzy powinni świadczyć stosowne usługi. W przypadku odmowy ze strony wskazanych przez RIF akredytowanych wykonawców usług (na potwierdzenie tego faktu wnioskodawca przedstawia w RIF oświadczenia co najmniej trzech akredytowanych wykonawców usług o odmówieniu dostarczenia usługi) wnioskodawca może podpisać umowę na świadczenie usług z nie akredytowanym wykonawcą usług.

Szczegółowe działania, które mogą być finansowane w ramach programu to:

- audyt technologiczny – ocena technologii stosowanych przez przedsiębiorcę: działanie będzie podejmowane przez MSP na wczesnym etapie procesu unowocześniania (wprowadzania rozwiązań innowacyjnych i nowych technologii) przedsiębiorstwa (procesów, wyrobów, urządzeń, sprzętu, oprogramowania i osprzętu). Działanie będzie składać się z usług doradczych, prowadzących do opracowania raportu na temat aktualnej pozycji (z odniesieniem do przyszłych wymagań rynku) przedsiębiorstwa w stosunku do konkurencji oraz przedsiębiorstw współpracujących w zakresie technologii i rozwiązań innowacyjnych. Usługi te rozpoczną się od analizy pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstwa ze szczególnym uwzględnieniem stosowanych technologii poprzez porównanie konkurencyjności branży w stosunku do pozostałych branż gospodarki i określenie pozycji przedsiębiorstwa wewnątrz branży. Dotacja obejmie do 60% kosztów działań związanych ze strategicznym i branżowym/technologicznym doradztwem eksperckim,
- zbieranie i analiza dostępnych informacji w celu określenia kierunków rozwoju technologicznego danej branży pod kątem konkurencyjności rynkowej i produktowej przedsiębiorstwa,
- identyfikacja technologii kluczowych dla rozwoju przedsiębiorstwa,
- analiza czynników wewnętrznych przedsiębiorstwa, warunkujących jego pozycję rynkową i szanse dalszego rozwoju,
- opracowanie możliwych scenariuszy rozwoju przedsiębiorstwa, ze szczególnym uwzględnieniem powiązań pomiędzy krytycznymi czynnikami sukcesu a technologiami dostępnymi w danej branży,
- strategia przedsiębiorstwa w zakresie technologii – przygotowanie do wdrożenia rozwiązań innowacyjnych i nowych technologii: działania będą realizowane przez MSP na etapie przygotowania strategii rozwoju przedsiębiorstwa w oparciu o nowe technologie i rozwiązania innowacyjne oraz jej realizacji. Działania mogą obejmować usługi doradcze związane z przygotowaniem oraz z wprowadzeniem nowych technologii i innowacyjnych rozwiązań. Usługi te umożliwią opracowanie i wdrożenie strategii technologicznego rozwoju przedsiębiorstwa w oparciu o wdrażane rozwiązania innowacyjne i nowe technologie. Opracowana strategia pozwoli przedsiębiorstwu na podejmowanie decyzji zarówno w zakresie rozwiązań technicznych (wybór najlepszej technologii), jak i ekonomicznych (tworzenie i rozwijanie przedsiębiorstwa w oparciu o wybrane technologie).

Działania kwalifikowane

- przygotowanie planu technologicznego przedsiębiorstwa – technologicznego studium wykonalności, które obejmuje:
  - opracowanie strategii przedsiębiorstwa w dziedzinie technologii – możliwe scenariusze rozwoju przedsiębiorstwa, ze szczególnym uwzględnieniem powiązań pomiędzy krytycznymi czynnikami sukcesu a technologiami dostępnymi w danej branży oraz
  - analizę ekonomiczną, finansową i techniczną wykonalności planowanych inwestycji w związku z proponowaną strategią technologiczną;
- badania rynku i identyfikacja potencjalnych dostawców nowej technologii,
- poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania wdrażania rozwiązań przewidzianych w strategii,
- negocjacje handlowe, pomoc prawna przy zawieraniu kontraktu,
- usługi z zakresu praw własności intelektualnej oraz praw wyłącznych na przedmioty ochrony własności przemysłowej,
- przygotowanie przedsiębiorstwa do wdrożenia nowych technologii i rozwiązań innowacyjnych (niezbędne zmiany techniczne, technologiczne i organizacyjne): wdrażanie pozyskanych technologii: działanie będzie realizowane przez MSP wdrażające pozyskane rozwiązania technologiczne (nowe maszyny, procesy, produkty itp.). Będzie ono obejmować usługi doradcze/ szkolenia /usługi eksperckie związane z wdrożeniem nowych technologii,
- poszukiwanie zewnętrznego finansowania inwestycji ściśle związanych z wdrożeniem nowej technologii,
- szkolenia pracowników związane z wdrożeniem nowej technologii,
- usługi z zakresu praw własności intelektualnej oraz praw wyłącznych na przedmioty ochrony własności przemysłowej,
- usługi eksperckie związane z uruchomieniem nowej technologii,
- usługi doradcze związane z dostosowaniem technicznym, technologicznym i organizacyjnym przedsiębiorstwa do wdrażanej technologii,
- wdrożenie własnych rozwiązań technologicznych przedsiębiorcy: działanie będzie obejmować usługi doradcze i eksperckie dla przedsiębiorstw innowacyjnych¹⁵,
- usługi badawcze obejmujące analizy, ekspertyzy, testy, symulacje,
- usługi projektowe, w tym dotyczące wzornictwa,
- usługi komputerowego wspomaganie procesu projektowania i wytwarzania (Computer Aided Design / Computer Aided Manufacturing – CAD / CAM),
- usługi z zakresu praw własności intelektualnej, praw wyłącznych na przedmioty ochrony własności przemysłowej,
- usługi dotyczące poszukiwania zewnętrznego finansowania inwestycji związanych ściśle z wdrożeniem nowych technologii w przedsiębiorstwie,

---

¹⁵ Przedsiębiorstwa innowacyjne – przedsiębiorstwa podejmujące działania innowacyjne, które zgodnie z ustawą o Komitecie Badań Naukowych (Dz.U.01.33.389) są definiowane jako prace związane z przygotowaniem i uruchomieniem wytwarzania nowych lub udoskonalonych materiałów, wyrobów, urządzeń, usług, procesów lub metod, przeznaczonych do wprowadzenia na rynek albo do innego wykorzystania w praktyce.

- poszukiwanie partnerów zainteresowanych wdrożeniem nowej technologii,
- szkolenia pracowników związane z wdrożeniem nowej technologii,
- usługi związane z wykonywaniem prototypów i szybkie prototypowanie,
- pomoc techniczna nie związana z rozwojem przedsiębiorstwa w oparciu o rozwiązania innowacyjne i nowe technologie.

Wszystkie działania powinny dotyczyć technologii, których zakup miał miejsce nie wcześniej niż w ciągu 12 miesięcy liczonych od dnia złożenia wniosku o dotację.

Koszty mogą być kwalifikowane, jeżeli spełnią następujące warunki:

- są kosztami niezbędnymi do realizacji projektu; zostaną uwzględnione w umowie dotacji, są zgodne z zasadami gospodarki finansowej opartej za zasadach bilansowych, w szczególności zaś – najkorzystniejszej relacji nakładów do rezultatów,
- zostały rzeczywiście poniesione w okresie wdrażania projektu i po podpisaniu umowy,
- zostały wykazane w ewidencji beneficjenta w sposób umożliwiający ich identyfikację oraz weryfikację. Koszty muszą być udokumentowane fakturami i dokumentami potwierdzającymi dokonanie płatności,
- wynagrodzenia ekspertów,
- koszty stałe w realizacji badań, studiów, planów itp.,
- diety ekspertów, personelu wykonawcy (jeśli stałe miejsce zamieszkania konsultanta znajduje się w odległości większej niż 200 km od siedziby wnioskodawcy),
- koszty dostępu do zewnętrznych źródeł informacji (baz danych, materiałów drukowanych, źródeł elektronicznych).

Koszty niekwalifikowane:

- rezerwy na pokrycie przyszłych strat lub długów;
- odsetki do zapłacenia;
- zakup ziemi lub budynków;
- ujemne różnice kursowe;
- podatek od towarów i usług (VAT);
- koszty przygotowania opracowań lub innych działań przygotowawczych;
- wkład rzeczowy (np. ziemia, nieruchomości – w części lub w całości, dobra trwałe, surowce, działania charytatywne).

II.b.5. Program rozwoju przedsiębiorstw internetowych

Celem Programu rozwoju przedsiębiorstw internetowych jest zwiększenie potencjału zatrudnienia oraz możliwości MSP w kierunku tworzenia miejsc pracy w regionach poprzez wsparcie rozwoju nowych przedsiębiorstw w dziedzinach opartych na komercyjnym wykorzystaniu Internetu.

Realizowane będą dwa rodzaje dotacji – dotacje na usługi doradcze (w jaki sposób przygotować firmę do nowej działalności opartej na Internecie – biznesplan) oraz dotacje na rozwój działalności (pomoc w fazie uruchomienia nowej działalności).

Dla dotacji na usługi doradcze – bez ograniczeń, dla dotacji na rozwój działalności – 6 miesięcy,

– w obu przypadkach jednak nie dłużej niż do 15 sierpnia 2004 roku.

Kwoty dotacji:

– dotacje na usługi doradcze

minimalna wysokość dotacji: bez limitu

maksymalna wysokość dotacji: 5000 EUR

maksymalne dofinansowanie kosztów projektu z budżetu Programu: 60%

– dotacje na rozwój działalności

minimalna wysokość dotacji: 3000 EUR

maksymalna wysokość dotacji: 10.000 EUR

maksymalne dofinansowanie kosztów projektu z budżetu Programu: 25%.

Realizacja całości działań w ramach współfinansowanego projektu musi prowadzić do rozwoju nowego przedsiębiorstwa lub nowej działalności w ramach istniejącego przedsiębiorstwa i opierać się na komercyjnym wykorzystaniu Internetu w takich dziedzinach, jak:

- udostępnianie innym firmom płatnych połączeń internetowych,
- udostępnianie innym użytkownikom portali internetowych,
- podłączenia użytkowników do sieci,
- udostępnianie bezprzewodowego podłączenia do sieci,
- produkcja urządzeń do połączeń bezprzewodowych do Internetu,
- świadczenie zaawansowanych usług w bezprzewodowym dostępie do sieci,
- usługi kryptograficzne w sieci,
- produkcja urządzeń i tworzenie oprogramowania do usług kryptograficznych;
- zastosowanie kart magnetycznych / z mikroprocesorem w sieci,
- obsługa płatności poprzez sieć,
- produkcja akcesoriów / oprogramowania do zastosowania podpisu elektronicznego,
- usługi umożliwiające stosowanie podpisu elektronicznego,
- obsługa zakupów przez Internet dla innych firm,
- usługi szkoleniowe poprzez Internet,
- udostępnianie informacji (na zasadach komercyjnych) poprzez sieć,
- tworzenie i modyfikowanie oprogramowania do wykorzystania w różnym zakresie w Internecie,
- produkcja oprzyrządowania do bezpośredniego wykorzystania w Internecie,
- konserwacja i naprawy sprzętu internetowego (z wyłączeniem komputerów),
- inne usługi internetowe,
- inna działalność, mająca bezpośredni związek z komercyjnym wykorzystaniem Internetu.

Całe działanie podzielone jest na dwa wzajemnie uzupełniające się etapy i składa się z przygotowania, uruchomienia oraz utrzymania nowej działalności, zdolnej do dal-

szego, niezależnego trwania po okresie wspierania dotacją fazy początkowej przedsięwzięcia.

W pierwszym etapie zostaną przeanalizowane szanse przedsiębiorstwa na stworzenie nowej działalności bazującej na wykorzystaniu internetu oraz zostanie zdefiniowana wykonalność potencjalnej inwestycji. Następnie zostanie określony plan działania w odniesieniu do wymaganych i niezbędnych czynności – zostanie przygotowany biznesplan. Druga faza tego działania powinna dotyczyć uruchomienia poprzednio określonego przedsięwzięcia.

Wnioskodawcy powinni wystąpić o dotację na usługi doradcze w celu zrealizowania wszystkich wymaganych studiów przygotowawczych i analiz oraz przygotowania dokumentów wymaganych w inwestycyjnej fazie realizacji projektu. Bazując jedynie na pozytywnych rekomendacjach studiów przygotowawczych, Wnioskodawca będzie uprawniony do aplikowania o dotację na rozwój nowej działalności, przeznaczoną na współfinansowanie kosztów operacyjnych nowo utworzonej działalności, jak również dofinansowanie doradztwa związanego z wdrażaniem wnioskowanych działań.

O dotację na usługi doradcze może wnioskować każde uprawnione małe i średnie przedsiębiorstwo chcące zmienić lub rozszerzyć zakres swej działalności poprzez rozwój przedsięwzięcia opartego na komercyjnym wykorzystaniu Internetu. W ramach *Funduszu Dotacji Programu Rozwoju Przedsiębiorstw Internetowych* (dotacje na usługi doradcze) mogą zostać dofinansowane analizy i prace przygotowawcze prowadzące do rozwoju nowej działalności, na niżej określonych warunkach. Działania związane z rozwojem przedsiębiorstwa uznaje się za kwalifikowane, jeżeli są wykonywane przez akredytowanych wykonawców – firmy doradcze akredytowane przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) do realizacji działań na rzecz wnioskodawców w ramach *Funduszu Dotacji Programu Rozwoju Przedsiębiorstw Internetowych*. Usługi mogą być świadczone przez konsultanta(ów) nie akredytowanych do *Programu Rozwoju Przedsiębiorstw Internetowych*, jeżeli akredytowani w ramach działań wykonawcy usług, nie są w stanie zrealizować zamawianych przez Wnioskodawcę działań; w takich przypadkach Wnioskodawca poinformuje RIF o zaistniałej sytuacji, a RIF wskaże Wnioskodawcy co najmniej 3 akredytowanych wykonawców usług, którzy powinni świadczyć stosowne usługi. W przypadku odmowy ze strony wskazanych przez RIF akredytowanych wykonawców usług (na potwierdzenie tego faktu Wnioskodawca przedstawia w RIF oświadczenia co najmniej 3 akredytowanych wykonawców usług o odmówieniu świadczenia usługi), Wnioskodawca może podpisać umowę na świadczenie usług z nie akredytowanym wykonawcą usług.

Finansowana może być działalność, taka jak:

- ocena możliwości komercyjnego wykorzystania Internetu przez przedsiębiorstwo oraz przygotowanie biznesplanu: usługi doradcze ukierunkowane na stworzenie raportu opisującego bieżącą sytuację firmy w związku z prowadzoną działalnością i świadczonymi usługami związanymi z wykorzystaniem Internetu. Stan obecny będzie porównany z oceną przyszłych możliwości i potrzeb wdrożenia i/lub rozwoju nowej działalności opartej na Internecie. Usługi te rozpoczną się od sporządzenia analizy aktualnej działalności, poprzez porównawcze określenie nisz ryn-

kowych i nieefektywnych działań w danym sektorze, aż do zdefiniowania możliwości indywidualnego przedsiębiorstwa dla dalszego rozwoju bazującego na wdrożeniu technologii związanych z Internetem. Konsultacje, doradztwo i usługi informacyjne doprowadzą do przygotowania wykonalnego biznesplanu dla wdrożenia nowej internetowej technologii. Świadczone usługi będą obejmowały:

- a) analizy rynku
    - analizy sektora (skala i stopień rozwoju, identyfikacja potencjalnych nisz i trendów rozwojowych),
    - identyfikacja przedsiębiorstw działających w sektorze Internetu, głównych konkurentów, ich silnych i słabych stron,
  - b) identyfikacja potencjału przedsiębiorstwa do rozwoju nowej działalności opartej o zastosowania Internetu, ze szczególnym uwzględnieniem:
    - ilości, jakości oraz doświadczenia zatrudnionego personelu oraz kadry zarządzającej,
    - rodzaju świadczonych usług lub wytwarzanych produktów,
    - organizacji procesu produkcji, poziomu wytwarzania, wykorzystywanych technologii i innowacji,
    - dostępu do informacji rynkowych i wyników badań naukowych,
    - determinacji właścicieli/zarządu do wdrożenia nowych zaawansowanych technologii,
    - metodologii, procesu i stylu zarządzania, jakości systemów zarządzania,
    - struktury organizacyjnej, systemu informacji i komunikacji,
    - marketingu i promocji, technik sprzedaży,
    - wykorzystywanych materiałów, surowców, części zamiennych, cen,
    - finansowania i polityki kosztów,
  - c) przygotowanie biznesplanu:
    - pomoc w uzyskaniu wymaganych informacji,
    - konsultacje dotyczące proponowanych działań,
    - ocena wykonalności inwestycji, przygotowanie studium wykonalności (jeżeli jest wymagane),
    - sporządzenie biznesplanu.
- pomoc w przygotowaniu do wdrożenia biznesplanu: usługi konsultacyjne, doradcze i informacyjne ukierunkowane na wdrożenie działań opisanych w biznesplanie w celu rozpoczęcia nowej działalności opartej o wykorzystanie Internetu. Usługi koncentrować się będą na następujących działaniach:
    - ocena wymaganych inwestycji oraz innych działań niezbędnych dla uruchomienia nowej działalności,
    - ocena ryzyka,
    - doradztwo związane z uzyskaniem prawnie wymaganych pozwoleń itp.,
    - pomoc w przygotowaniu/pozyskaniu dokumentacji technicznej związanej z inwestycją,
    - badania rynkowe wraz z identyfikacją potencjalnych dostawców oprogramowania, sprzętu i specjalistycznego wyposażenia,
    - pomoc i doradztwo w uzyskaniu zewnętrznego finansowania.

- dotacje na rozwój nowej działalności: o dotacje w tym etapie mogą ubiegać się jedynie przedsiębiorstwa, które w ramach pierwszego etapu realizacji programu (doradztwo) uzyskały pozytywnie ocenione i zdefiniowane jako wykonalne plany rozwoju nowej działalności. W ramach Funduszu Dotacji dotacja na rozwój nowej działalności przeznaczona będzie na dofinansowanie kosztów operacyjnych nowej działalności przez okres nie dłuższy niż 6 miesięcy. Nowa działalność musi rozpocząć się nie wcześniej niż 12 miesięcy przed złożeniem wniosku o dotację na rozwój działalności. Dofinansowane zostaną jedynie działania jasno zdefiniowane w biznesplanie przygotowanym jako rezultat pomocy doradczej w ramach etapu pierwszego Funduszu Dotacji i wymagane dla właściwego uruchomienia nowej działalności.

Koszty są, w kontekście projektu, kwalifikowane, jeżeli spełniają następujące warunki:

- są kosztami niezbędnymi do realizacji projektu; zostaną uwzględnione w umowie dotacji, są zgodne z zasadami gospodarki finansowej opartej za zasadach bilansowych, w szczególności zaś – najkorzystniejszej relacji nakładów do rezultatów,
- zostały poniesione w okresie wdrażania projektu i po podpisaniu umowy,
- zostały rzeczywiście poniesione oraz wykazane w ewidencji beneficjenta w sposób umożliwiający ich identyfikację oraz weryfikację. Koszty muszą być udokumentowane fakturami i dokumentami potwierdzającymi dokonanie płatności,
- dotacje na usługi doradcze:
  - zafakturowane przez akredytowanych do *Programu Rozwoju Przedsiębiorstw Internetowych* wykonawców usług lub zafakturowane przez wykonawców nie akredytowanych do programu,
- dotacje na rozwój nowej działalności: kosztem kwalifikowanym w ramach *Funduszu Dotacji* są jedynie koszty działań wykazanych w biznesplanie (z wyjątkiem kosztów inwestycyjnych) i szczegółowo opisanych w raporcie technicznym, bezpośrednio związane z fazą tworzenia nowej działalności oraz rzeczywiście poniesione w okresie 6 miesięcy po podpisaniu umowy o udzielenie dotacji. Następujące kategorie kosztów są kwalifikowane do dotacji:
  - a) koszty zakupu licencji produkcyjnej, praw patentowych oraz innych praw intelektualnych;
  - b) koszty konserwacji, napraw i utrzymania urządzeń i wyposażenia wykorzystywanego wyłącznie w nowej działalności;
  - c) koszty wynajmu pomieszczeń wykorzystywanych do prowadzenia nowej działalności;
  - d) koszty dzierżawy łączy internetowych (transmisja danych);
  - e) koszty obsługi strony www i/lub domeny adresowej;
  - f) koszty zatrudnienia personelu związanego bezpośrednio z realizacją projektu (nowa działalność), odpowiadające rzeczywistemu wynagrodzeniu wraz ze składką na ubezpieczenie społeczne oraz innym kosztom wchodzącym w skład wynagrodzenia; wynagrodzenia i pozostałe koszty nie mogą być wyższe od zazwyczaj ponoszonych przez beneficjenta, a ich stawki nie mogą przekroczyć powszechnie akceptowanych na danym rynku;
  - g) koszty zakupu usług (transport, wynajem itp.) i surowców, o ile odpowiadają one normalnym cenom rynkowym;

- h) koszty związane z promocją dostarczanych usług i/lub wytwarzanych produktów;
- i) koszty sprzedaży wytwarzanych usług/produktów (koszty dystrybucji i magazynowania);
- j) koszty wynikające bezpośrednio z wymogów kontraktu (upowszechnianie informacji);
- k) inne koszty bezpośrednio związane z fazą rozruchu nowej działalności przedsiębiorstwa odpowiadające zapisom biznesplanu, z wyłączeniem tych, które są uznane za niekwalifikowalne.

II.b.6. Fundusz Dotacji Inwestycyjnych

Beneficjentem pomocy publicznej może być osoba fizyczna, osoba prawna, spółka prawa handlowego oraz spółka cywilna. Jeżeli więc działalność gospodarcza jest prowadzona w spółce cywilnej przez kilku wspólników, o udzielenie dotacji mogą ubiegać się tylko wszyscy wspólnicy łącznie. Do wniosku o udzielenie dotacji muszą być dołączone wypisy z ewidencji działalności gospodarczej każdego ze wspólników, kopia umowy spółki cywilnej, decyzja o nadaniu NIP spółce cywilnej oraz NIP każdego ze wspólników.

Wskazówki dotyczące przygotowywania wniosków o udzielenie dotacji przez spółki cywilne:

1. Wniosek o udzielenie dotacji powinien być złożony przez wszystkich wspólników razem – należy podać nazwiska wszystkich wspólników, ich numery NIP oraz pełną nazwę i numer NIP spółki cywilnej.
2. Dane dotyczące przedsiębiorcy (zatrudnienie, suma aktywów bilansu etc.) powinny dotyczyć spółki cywilnej.
3. Wniosek powinien być podpisany przez wszystkich wspólników spółki cywilnej.
4. Do wniosku należy dołączyć wypisy z ewidencji wszystkich wspólników, kopię umowy spółki oraz kopie decyzji o nadaniu NIP zarówno spółce cywilnej, jak i poszczególnym wspólnikom.
5. Umowy z wykonawcami działań, umowy kredytowe etc. powinny dotyczyć spółki cywilnej.
6. Faktury oraz dowody zapłaty powinny być wystawione na spółkę cywilną.
7. Przygotowując umowę dotacji, należy wzorować się na następującym sformułowaniu: "Umowa zawarta pomiędzy ..... oraz panem X, NIP ....., panią Y, NIP: ..... i panem Z: NIP: ....., prowadzącymi działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej XYZ, NIP: ..... ". Umowa dotacji powinna być podpisana przez wszystkich wspólników.

Program dotyczy MSP w województwach: warmińsko-mazurskim, podlaskim, lubelskim, podkarpackim i śląskim. Program dostępny jest jedynie dla MSP mających siedzibę w wymienionych województwach.

Fundusz Dotacji Inwestycyjnych ukierunkowany jest na pomoc przedsiębiorstwom w zwiększeniu ich konkurencyjności i efektywności na rynku poprzez opracowywanie i realizację projektów inwestycyjnych. Maksymalny czas trwania projektu: do 30 czerwca 2004 r.

Minimalna kwota dotacji wynosi 2.000 EUR, zaś maksymalna kwota dotacji: 50.000 EUR. Maksymalne dofinansowanie kosztów projektu z budżetu Programu wynosi do 25% kosztów kwalifikowanych.

Wszystkie zgłaszane wnioski muszą dotyczyć realizacji kwalifikowanych działań związanych ze wzrostem konkurencyjności przedsiębiorstwa i uwzględniających przede wszystkim wdrożenie nowych technologii i odnowienie parku maszyn związanych z kluczową działalnością produkcyjną i usługową przedsiębiorcy.

Następujące działania mogą być finansowane w ramach projektów inwestycyjnych:

- zakup nowych maszyn i urządzeń z oprzyrządowaniem (z uwzględnieniem zakupu nowego sprzętu komputerowego z oprogramowaniem) oraz środków transportu,
- zakup nowych mebli w przypadku projektów inwestycyjnych dotyczących działalności z zakresu hoteli i restauracji,
- inne wydatki bezpośrednio związane z prawidłową instalacją i uruchomieniem powyższych zakupów.

Pomoc techniczna związana z przygotowaniem studium wykonalności projektu i niezbędnej dokumentacji może być finansowana z innych funduszy dotacji wymienionych poniżej. Ponadto, w ramach niniejszego *Funduszu Dotacji Inwestycyjnych* pierwszeństwo będzie dawane projektom proponowanym przez wnioskodawców, którzy z sukcesem skorzystali z co najmniej jednego z poniższych programów:

- *Program Rozwoju Przedsiębiorstw* (finansowany w ramach Phare Spójność Społeczna i Gospodarcza PL0008);
- *Program Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych* (finansowany w ramach Phare Spójność Społeczna i Gospodarcza PL0008);
- *Program Wstęp do Jakości* (finansowany w ramach krajowego programu Phare PL0003.07);
- *Program Innowacje i Technologie dla Rozwoju Przedsiębiorstw* (finansowany w ramach krajowego programu Phare PL0003.07);
- *Program Wprowadzenie do Eksportu i Program Promocji Eksportu* (finansowany w ramach krajowego programu eksportowego Phare PL0003.12);
- *Fundusz Szkoleń w ramach Rozwoju Zasobów Ludzkich* dla małych i średnich przedsiębiorstw, w tym rozpoczynających działalność gospodarczą (finansowany w ramach Phare *Spójność Społeczna i Gospodarcza* PL0008);

Wnioskodawca może złożyć więcej niż jeden wniosek. Każdy wniosek musi dotyczyć dotacji na kwotę min 2.000 EUR, przy czym suma wszystkich przyznanych dotacji nie może przekroczyć 50.000 EUR.

Koszty kwalifikowane w tym programie:

- 1) koszty nowych maszyn i urządzeń z oprzyrządowaniem, wymienione w grupie 3, 4, 5, 6; środki transportu wymienione w podgrupie 76 z grupy 7 oraz wyposażenie, aparaty i sprzęt wymienione w rodzajach 801, 802 podgrupy 80, grupy 8 Klasyfikacji Środków Trwałych,
- 2) koszty oprogramowania,
- 3) koszty nowych środków transportu drogowego wymienione w grupie 7, podgrupie 74, rodzajów: 742 (samochody ciężarowe o dopuszczalnej masie całkowitej nie mniejszej niż 3,5 t, o których mowa w Ustawie z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym z późniejszymi zmianami (Dz.U.01.125.1371)), 743, 744 (autobusy i autokary przeznaczone konstrukcyjnie do przewozu więcej niż 9 osób łącznie z kierowcą w zarobkowym przewozie osób, o których mowa w Ustawie z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym z późniejszymi zmianami (Dz. U. Nr 125 poz. 1371)), 746, 747, 748 Klasyfikacji Środków Trwałych,
- 4) koszty nowych mebli, ale tylko w przypadku projektów inwestycyjnych realizowanych w ramach prowadzonej przez przedsiębiorcę działalności z zakresu hoteli i restauracji, wymienione w grupie 8, podgrupie 80, rodzaju 808 Klasyfikacji Środków Trwałych,
- 5) koszty innych wydatków bezpośrednio związanych z prawidłową instalacją i uruchomieniem wyżej wymienionego sprzętu do 15% całkowitych kosztów kwalifikowanych.

Wnioskodawca aplikujący o dofinansowanie zakupu środków transportu (z wyjątkiem środków transportu wymienionych w rodzaju 743 Klasyfikacji Środków Trwałych) musi posiadać odpowiednią licencję na wykonywanie transportu drogowego wydaną zgodnie z Art. 5 ust. 1 Ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym z późniejszymi zmianami (Dz. U. Nr 125 poz. 1371). Kopia licencji, potwierdzona za zgodność z oryginałem przez osobę uprawnioną do reprezentowania Wnioskodawcy, musi być załączona do wniosku.

II.b.7. Program Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych

Celem programu Phare 2000 SSG jest stworzenie warunków dla osiągnięcia większej spójności społecznej i gospodarczej województw: lubelskiego, podkarpackiego, śląskiego objętych pomocą Programu Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych poprzez rozwój małych i średnich przedsiębiorstw i tworzenie nowych miejsc pracy. Program Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych ukierunkowany jest na pomoc przedsiębiorstwom w zwiększeniu ich konkurencyjności i efektywności na rynkach eksportowych. Maksymalny czas trwania projektu: do 30 czerwca 2004 r. Program dla MSP z województw: lubelskiego, podkarpackiego i śląskiego.

Minimalna kwota dotacji w tym programie wynosi 1.500 EUR, zaś maksymalna: 10.000 EUR. Maksymalne dofinansowanie kosztów projektu z budżetu Programu to 60% kosztów kwalifikowanych.

Działania eksportowe uznaje się za kwalifikowane, jeżeli są wykonywane przez akredytowanych wykonawców – konsultantów i organizacje wspierania biznesu akredyto-

wane przez PARP do realizacji działań eksportowych na rzecz wnioskodawców w ramach Funduszu Dotacji PRPE.

Działania eksportowe mogą być realizowane przez wykonawców nie akredytowanych do PRPE, jeżeli akredytowani w ramach działań wykonawcy usług nie są w stanie zrealizować zamawianych przez wnioskodawcę działań. W takich przypadkach wnioskodawca poinformuje RIF o zaistniałej sytuacji, a RIF wskaże wnioskodawcy co najmniej 3 akredytowanych wykonawców usług, którzy powinni dostarczyć stosownych usług. W przypadku odmowy ze strony wskazanych przez RIF akredytowanych wykonawców usług (na potwierdzenie tego faktu wnioskodawca przedstawia w RIF oświadczenia co najmniej 3 akredytowanych wykonawców usług o odmówieniu dostarczenia usługi), wnioskodawca może podpisać umowę na świadczenie usług z nie akredytowanym wykonawcą.

Działania kwalifikowane:

- Usługi doradcze ukierunkowane na opracowanie raportu opisującego bieżącą sytuację firmy w powiązaniu z jej konkurencją i firmami współpracującymi na wybranych rynkach eksportowych. Stan obecny będzie porównany z oceną przyszłych potrzeb. Usługi te rozpoczną się od sporządzenia analizy konkurencyjnej pozycji przedsiębiorstwa poprzez porównawcze określenie sytuacji sektora w odniesieniu do innych sektorów, aż do zdefiniowania pozycji indywidualnego przedsiębiorstwa w sektorze. Analizy będą uwzględniały:
  - a) analizy rynku
    - analizy sektora (sytuacja porównawcza sektora, skala i stopień rozwoju),
    - określenie pozycji przedsiębiorstwa w sektorze, główni konkurenci, ich silne i słabe strony,
    - podział rynków docelowych,
  - b) określenie czynników konkurencyjności przedsiębiorstwa z uwzględnieniem:
    - metodologii, rozwoju i stylu zarządzania, jakości systemów zarządzania,
    - struktury organizacyjnej, systemu informacji i komunikacji,
    - organizacji procesu produkcji, poziomu produkcji, technologii i innowacji,
    - wykorzystywanych materiałów, surowców, zaopatrzenia, cen,
    - produktów (jakości i spełniania norm, wyglądu, funkcjonalności, bezpieczeństwa, opakowania, świadczeń gwarancyjnych i serwisu),
    - marketingu i promocji, technik sprzedaży, rynków zbytu, dostaw,
    - finansowania i polityki kosztów,
    - polityki handlowej i cenowej,
    - rozwoju zasobów ludzkich,
    - dostępu do informacji rynkowej.
- Usługi doradcze i informacyjne ukierunkowane na zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstwa na wybranych rynkach eksportowych poprzez rozwój i wdrażanie strategii eksportowej przedsiębiorstwa. Usługi mogą uwzględniać dwa następujące działania:
  - usługi doradcze związane z określeniem planów rozwoju eksportu (strategii rozwoju przedsiębiorstwa, która odpowie na kwestie związane z działalnością na rynku zagranicznym),

- usługi doradcze świadczone równocześnie z wdrażaniem przez przedsiębiorstwo planu rozwoju eksportu,
  - strategia produktu (wprowadzenie nowych produktów na rynek, analizy cyklu życia produktu, wygląd produktu, wygląd i bezpieczeństwo opakowania, stworzenie nazwy produktu, wygląd znaku firmowego, zarządzanie produktem i znakiem firmowym, określenie miejsca produktu / grupy produktu / znaku firmowego na rynku),
  - strategia promocji (analizy sprzedaży, reklama i promocja sprzedaży, Public Relations – opracowanie koncepcji wizerunku przedsiębiorstwa na rynku),
  - strategia dystrybucji (koncepcje i analizy kanałów dystrybucyjnych, eksport pośredni, gospodarka magazynowa, organizacja transportu),
  - strategia cenowa (cele strategiczne: przetrwanie, maksymalny bieżący zysk, maksymalny bieżący przychód, maksymalny wzrost sprzedaży, maksymalizacja zysków bazująca na wysokiej cenie produktów o wysokiej konkurencyjności, kierowanie jakością, oszacowanie popytu, oszacowanie kosztów, analizy cenowe konkurencji, ustalanie / różnicowanie cen),
  - strategia kosztów (księgowość, budżetowanie, analizy kosztów, kontrola).
- strategia finansowa (planowanie finansowe: prognoza zysków i strat, bilans, przepływów gotówki, monitorowanie płynności, stopień zużycia środków trwałych, wewnętrzna stopa zwrotu; finansowanie zewnętrzne: kredyty, dotacje, leasing, akcje, poręczenia kredytowe, ubezpieczenia transakcji eksportowych),
    - eksport przez Internet (promocja przez strony internetowe, ocena ryzyka, aspekty prawne).
- Usługi doradcze skierowane na rozwój i wdrożenie planów inwestycyjnych oraz przygotowanie dokumentacji niezbędnej w przypadku inwestycji powiązanych ze strategiami eksportowymi przedsiębiorstwa:
    - wnioski o finansowanie zewnętrzne,
    - business plan inwestycji,
    - ocena wpływu inwestycji na środowisko,
    - studium wykonalności inwestycji
    - dokumentacja techniczna związana z inwestycją.
- Rozwój rynków eksportowych – wdrażanie wybranych elementów planu rozwoju eksportu: usługi doradcze, informacyjne i techniczne ukierunkowane na podniesienie konkurencyjności MSP na wybranych rynkach eksportowych poprzez badanie rynku, kojarzenie partnerów, wyjazdy studialne, promocję produktu, uczestnictwo w międzynarodowych targach i wystawach za granicą.
- Badanie rynku zagranicznego – usługa doradcza polegająca na zebraniu i analizie informacji na temat wskazanych rynków zagranicznych pod kątem potrzeb eksportera, w celu określenia możliwości i strategii wchodzenia na nowe rynki zbytu lub zwiększenia istniejącego eksportu na danym rynku. Badanie rynku zagranicznego może obejmować następujące usługi:
    - zebranie i analizę ogólnych informacji o rynku,

- zebranie informacji na temat zagadnień prawno-celnych,
  - zebranie i analizę danych o konkurencji i jej polityce cenowej,
  - identyfikację potencjalnych klientów,
  - identyfikację kanałów dystrybucji,
  - porównanie oferty z preferencjami i potrzebami końcowymi odbiorców na rynku zagranicznym itd.
- Kojarzenie partnerów – usługa konsultacyjna polegająca na kojarzeniu przedsiębiorstwa z potencjalnymi partnerami zagranicznymi w celu poszerzenia rynków zbytu. Kojarzenie partnerów może obejmować następujące usługi:
    - analizę produktów firmy pod kątem ich konkurencyjności na rynkach zagranicznych,
    - wybór potencjalnych rynków eksportowych,
    - określenie docelowej grupy potencjalnych partnerów handlowych,
    - przygotowanie listy teleadresowej potencjalnych partnerów handlowych,
    - wyselekcjonowanie i sprawdzenie wiarygodności potencjalnych partnerów handlowych,
    - przygotowanie spotkań z potencjalnymi klientami,
    - doradztwo podczas przygotowania propozycji współpracy i negocjacji handlowych,
    - usługi tłumaczeniowe.
  - Wyjazd studialny – zagraniczny wyjazd handlowy firmy lub grupy firm, zorganizowany przez akredytowanego wykonawcę usług, w celu poznania rynku oraz potencjalnych partnerów handlowych. Wyjazd studialny może obejmować następujące usługi:
    - badanie rynku i wyszukanie potencjalnych partnerów,
    - zorganizowanie spotkań z potencjalnymi partnerami handlowymi,
    - opracowanie projektu materiałów reklamowo-promocyjnych,
    - doradztwo w negocjacjach handlowych,
    - usługi tłumaczeniowe.
  - Promocja produktu – pomoc techniczna dotycząca promocji produktów na rynkach międzynarodowych. Promocja produktu może obejmować następujące usługi:
    - opracowanie projektu materiałów promocyjnych przygotowanych w językach obcych, takich jak: katalogi, CD-ROM-y, prezentacje multimedialne, filmy reklamowe;
    - opracowanie promocji produktu poprzez Internet: strony / portale / sklepy;
    - przygotowanie kampanii promocyjnej w mediach zagranicznych.
  - Uczestnictwo w międzynarodowych targach i wystawach za granicą:
    - indywidualny udział przedsiębiorcy w charakterze wystawcy w zagranicznej imprezie targowo-wystawienniczej,
    - grupowy udział min przedsiębiorstw w charakterze wystawców w zagranicznej imprezie targowo-wystawienniczej,
    - wizytacja zagranicznej imprezy targowo-wystawienniczej podczas misji handlowej zorganizowanej przez akredytowanego wykonawcę.

Wnioskodawca może złożyć więcej niż jeden wniosek, przy czym suma wszystkich przyznanych dotacji nie może przekroczyć 10.000 EUR.

II.b.8. Planowane programy w ramach kolejnych edycji Phare (Phare 2002 i Phare 2003)

Rozwój i modernizacja przedsiębiorstw w oparciu o nowe technologie

Program obejmuje dotacje na usługi doradcze oraz dotacje inwestycyjne.

Usługi doradcze stanowią pomoc dla firm w procesie unowocześniania ich produktów, sprzętu, maszyn, sprzętu komputerowego oraz oprogramowania. Dotacja pozwala na dofinansowanie kosztów konsultingu w zakresie wprowadzania planowania strategicznego i planów rozwoju firmy w oparciu o nowoczesne (zakupione lub pozyskane) technologie i maszyny. Może również dotyczyć następujących zagadnień: audyty technologiczne, planowanie rozwoju technologii lub całej firmy, wprowadzanie do MSP pozyskanej technologii, wdrażanie innowacyjnych rozwiązań technologicznych w ramach firmy, projektowanie przemysłowe, kwestia własności przemysłowej, rozwiązania zwiększające produkcję, wdrażanie rozwiązań przyjaznych dla środowiska.

W ramach komponentu dotacji inwestycyjnych przedsiębiorstwa korzystające z usług konsultingowych, posiadające dobrze przygotowane projekty na wykorzystanie nabytej lub pozyskanej technologii lub maszyny będą miały szansę na otrzymanie dodatkowego wsparcia.

Dotacje inwestycyjne będą obejmowały koszty związane z projektem, współfinansowane przez kredyty bankowe lub pożyczki udzielane przez fundusze pożyczkowe działające w ramach Krajowego Systemu Usług. Projekty inwestycyjne będą bezpośrednio dotyczyć wprowadzania nowoczesnych rozwiązań technologicznych i maszyn.

Finansowanie rozwoju przedsiębiorstw

Dotacje na usługi doradcze. Instrument przeznaczony jest dla średnich przedsiębiorstw oraz szybko rozwijających się małych przedsiębiorstw. Odnosząc się do kwestii zidentyfikowanej luki rozwojowej i finansowej, zapewnia najwyższej jakości konsulting finansowy oraz usługi audytorskie niedostępne w ramach innych działań.

Poprzez działania w ramach tego instrumentu, kwalifikujące się projekty MSP otrzymają wsparcie ze strony konsultantów w zakresie identyfikacji najodpowiedniejszych zewnętrznych form finansowania rozwoju i szans na strategiczne partnerstwo oraz zdobycia najkorzystniejszego pakietu finansowego. Wykonawcy, z którymi MSP podpiszą umowy, na działania, które będą dofinansowane w ramach niniejszego programu, będą wspierać beneficjentów w procesie tworzenia odpowiednich strategii oraz w praktycznych negocjacjach z instytucjami finansowymi i inwestorami.

Ścieżka od innowacji do biznesu

Program składa się z trzech rodzajów pomocy: dotacji na usługi doradcze, dotacji inwestycyjnych oraz pożyczek.

Dotacje na usługi doradcze

Dotacje będą obejmowały dofinansowanie kosztów usług konsultingowych związanych ze wsparciem procesu zarządzania przedsiębiorstwem opartym na innowacji w początkowej fazie działalności i/lub doradztwa świadczonego na bieżąco po uruchomieniu firmy. W szczególności usługi doradcze odnosić się będą do kwestii braku zdolności biznesowych w zespołach zaangażowanych we wstępne przygotowanie projektu innowacyjnego, tak aby po otrzymaniu wsparcia mogły funkcjonować pomyślnie jako ekipy zarządzające przedsiębiorstwem komercyjnie wykorzystującym opracowany projekt innowacyjny.

Dotacje inwestycyjne

Dotacje inwestycyjne będą udzielane w początkowej fazie działalności gospodarczej (lecz po zarejestrowaniu), na pokrycie kosztów związanych z projektami współfinansowanymi przez kredyty bankowe lub pożyczki udzielane przez fundusze pożyczkowe akredytowane w ramach Krajowego Systemu Usług, polegającymi bezpośrednio na wozeniu planów wprowadzenia w przedsiębiorstwie technik innowacyjnych lub nowych technologii.

Pożyczki

Pożyczki będą udzielane MSP, które skorzystały już ze wsparcia w ramach tego instrumentu – w fazie w pełni rozwiniętej działalności. Pożyczki te mogą być później uzupełnione o współfinansowanie z kredytów bankowych i instytucji finansowych.

Jest to kontynuacja istniejącego programu wdrażanego początkowo przez Agencję Techniki i Technologii, a kontynuowanego przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości. Spłacane pożyczki będą zasilają fundusz pożyczkowy, który działać będzie na tych samych zasadach jak ustalono początkowo.

Dostęp do usług innowacyjnych

Dotacje na współfinansowanie usług innowacyjnych. W ramach tego instrumentu dostępne będą środki na dofinansowanie kosztów MSP związanych z nabyciem usług w zakresie wspierania produkcji i poprawy jakości, opartych na rozwiązaniach innowacyjnych (często z użyciem technologii IT). Te innowacyjne usługi będą dostępne poprzez sieć wysoko wyspecjalizowanych wykonawców, podlegających akredytacji do programu. Usługi te będą dotyczyć: produkcji elastycznej (tzw. lean manufacturing), szybkiego prototypowania, rozwiązań IT dla logistyki, rozwiązań IT dla jakości, zintegrowanych technologii dla środowiska, zintegrowanych specyficznych obwodów aplikacyjnych. Kwalifikujące się usługi będą również obejmować rozwój konkretnego produktu i jego zastosowanie w przedsiębiorstwie, a także każde związane z działalnością innowacyjną szkolenie i usługi konsultingowe w ramach firmy.

Technologie Informatyczne dla Przedsiębiorstw

Dotacje na usługi doradcze – dofinansowanie kosztów usług dostarczanych przez specjalistów IT dla MSP, które poszukują najbardziej odpowiednich dla siebie rozwiązań (oprzyrządowanie i oprogramowanie, Internet). Nowy program został przygotowany w odpowiedzi na rozpoznane zapotrzebowanie na wykorzystanie IT przez MSP w sektorach tradycyjnych, które poszukują metod zwiększenia konkurencyjności w obszarach produkcji, usług oraz handlu. Program nakierowany jest na te MSP, które w niewielkim stopniu lub wcale nie korzystają z możliwości wykorzystania komputerów w prowadzonej działalności.

Kwalifikujące się usługi obejmą podstawowe doradztwo w zakresie projektowania i zakupu rozwiązań IT najlepiej odpowiadających potrzebom głównej działalności MSP, w tym projektowanie sieci lokalnych (LAN – local area network), specyfikację techniczną do zakupu, projekty baz danych, rozwój aplikacji oprogramowania oraz wsparcie we wdrażaniu i wykorzystaniu rozwiązań, projektowanie i doradztwo w zakresie stron internetowych, doradztwo w doborze oprogramowania do zarządzania firmą i księgowości oraz inne podobne usługi podstawowe.

Zgodnie z warunkami projektu Phare 2002 program ten będzie dostępny w województwach: dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, opolskim, podlaskim, pomorskim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim.

Rozwój regionalnych instytucji wspierających przedsiębiorczość (wsparcie finansowe i ogólne, inkubatory przedsiębiorczości, centra transferu technologii)

Zgodnie z warunkami projektu Phare 2002, w poszczególnych województwach wsparciem objęte zostaną następujące działania:

- Pomoc doradcza i szkolenia dla władz lokalnych i regionalnych służące dalszemu rozwijaniu i podnoszeniu standardów regionalnych działań dla MSP w ramach sieci instytucji wspierających przedsiębiorczość.

Działania obejmą ukierunkowane wsparcie dla regionów, w których określono zapotrzebowanie w tym obszarze.

- Dolnośląskie. Województwo to zostanie objęte programem szkoleniowym dla pracowników i konsultantów regionalnych instytucji wspierających przedsiębiorczość. Usługi doradcze i szkoleniowe zostaną przygotowane pod kątem wspomagania rozwoju instytucji wspierających przedsiębiorczość (inkubatorów, ośrodków informacji biznesowej, centrów transferu innowacji i technologii, parków technologicznych, funduszy poręczeniowych i pożyczkowych, funduszy typu venture). Usługi będą dostępne dla administracji szczebla lokalnego i regionalnego oraz instytucji wspierających przedsiębiorczość, ze szczególnym uwzględnieniem tworzenia biznesplanu, studium wykonalności oraz innych narzędzi diagnostycznych lub analitycznych dla instytucji wspierających rozwój biznesu.
- Lubuskie. Województwo lubuskie zostanie objęte wsparciem technicznym nakierowanym w szczególności na zapewnienie regionowi pogłębionej oceny zdolności wykorzystania planowania strategicznego i innowacji w regionalnym sektorze MSP.

Województwo otrzyma także wsparcie w rozwijaniu działań centrum transferu technologii i rozwoju przedsiębiorczości. Ta część projektu obejmuje planowane podniesienie standardów działań jednej z kluczowych instytucji regionu – Centrum Przedsiębiorczości i Transferu Technologii Uniwersytetu Zielonogórskiego. Celem jest podniesienie standardu działań centrum, aby jako regionalne centrum szkoleniowe sprostało oczekiwaniom MSP w obszarze technologii. Centrum szkoleniowe będzie współpracowało z laboratoriami oraz innymi jednostkami zielonogórskiej uczelni, stając się kluczowym partnerem MSP w regionie w zakresie informacji o technologiach, a także w zakresie prototypów, testowania oraz poświadczania standardów jakości. Wsparcie w ramach Phare pozwoli na zakup niezbędnych instrumentów szkoleniowych oraz IT, oprogramowania i budowy sieci.

- Zachodniopomorskie. Wsparcie techniczne i szkoleniowe w celu rozwoju Regionalnego Centrum Promocji Innowacji i Transferu Technologii. Projekt obejmie szkolenia, usługi doradcze oraz wsparcie opracowywania studium wykonalności dla przyszłych projektów.
- Małopolskie. Województwo to planuje stworzenie regionalnej sieci organizacji wspierających przedsiębiorczość, które działałyby w oparciu o standardy i kompetencje Punktów Konsultacyjno-Doradczych dla MSP (PKD), zgodnie z wytycznymi Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości przy dofinansowaniu ze strony Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej. Poprzez te punkty MSP otrzymają dostęp do kluczowych informacji i usług doradczych. To, jak i inne działania w obszarze rozwoju instytucji regionalnych, będzie wspierane w ramach programu działań doradczych i szkoleniowych, którego celem jest opracowanie stosownych biznesplanów i lokalne wsparcie projektów.

II.c. Programy działające na zasadach pośredniego transferu środków finansowych

II.c.1. Dotacje na usługi informacyjno-doradcze

Od 1 maja 2003 r. MSP mogą korzystać z bezpłatnych usług informacyjno-doradczych, finansowanych ze środków budżetu Państwa.

Usługi te obejmują doradztwo podstawowe związane z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz zarządzaniem przedsiębiorstwem. Łączna liczba godzin konsultacji na jednego przedsiębiorcę w jednym roku kalendarzowym nie może przekroczyć 10 godzin.

Wykonawcami usług są organizacje działające nie dla zysku z terenu całej Polski, wyłonione w drodze konkursu.

Odbiorcami usług Punktu Konsultacyjno-Doradczego są mali i średni przedsiębiorcy spełniający wymogi Ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. Prawo działalności gospodarczej oraz osoby fizyczne podejmujące działalność gospodarczą. Usługi mogą być świadczone małym i średnim przedsiębiorstwom pod warunkiem, że wartość usługi łącznie

z wartością pomocy publicznej udzielonej przedsiębiorcy we wszystkich formach i z różnych źródeł w okresie kolejnych 3 lat poprzedzających dzień świadczenia usługi nie przekracza równowartości w PLN kwoty 100.000 EUR.

Punkt Konsultacyjno-Doradczy (PKD) świadczy proste usługi doradcze i informacyjne, związane z administracyjno-prawnymi aspektami prowadzenia działalności gospodarczej oraz zarządzaniem przedsiębiorstwem (porady z dziedziny prawa, marketingu, finansów i podatków, produkcji i inne).

PKD świadczy też usługi w zakresie informacji o dostępnej na rynku ofercie finansowania zewnętrznego. Informacje te dotyczą głównie oferty banków skierowanej do sektora MSP (warunki udzielania kredytu / pożyczki, oprocentowanie, okres kredytowania, przeznaczenie, rodzaj zabezpieczenia, itp.) oraz innych instytucji finansowych – firm leasingowych, funduszy poręczeniowych, pożyczkowych, kapitałowych itp.

Przedsiębiorca może też zasięgnąć informacji na temat możliwości i zasad uzyskiwania bardziej złożonych, wymagających od specjalisty większego zaangażowania czasowego, odpłatnych (lub częściowo odpłatnych) usług dostępnych w sieci ośrodków KSU oraz usług oferowanych przez instytucje spoza sieci KSU, jak też informacji na temat projektów pomocowych dla MSP realizowanych ze środków Rządu polskiego oraz programu Phare, a w szczególności o możliwości i zasadach korzystania z instrumentów wsparcia dla MSP dostępnych w PARP oraz Regionalnej Instytucji Finansującej (RIF) ¹⁶.

Punkt Konsultacyjno-Doradczy świadczy też pomoc w wyborze akredytowanego wykonawcy usług realizowanych w ramach instrumentów pomocy programu Phare, określenia zakresu usług świadczonych przez akredytowanego wykonawcę oraz przygotowania i zawarcia umowy z akredytowanym wykonawcą oraz pomoc w przygotowywaniu wniosków o uzyskanie dotacji / wsparcia w ramach instrumentów programu Phare oraz innych dostępnych środków.

Procedura świadczenia usług przez PKD przewiduje możliwość realizacji usług za pośrednictwem telefonu. Z usług telefonicznych mogą korzystać tylko działający przedsiębiorcy ¹⁷.

Usługi PKD świadczone przedsiębiorcom za pośrednictwem telefonu mogą stanowić maksymalnie 10% łącznego czasu usług zrealizowanych w miesiącu, rozliczanych w ramach projektu.

---

¹⁶ Pełna lista RIF znajduje się na stronie internetowej Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości: www.parp.gov.pl

¹⁷ Osoby fizyczne nie prowadzące działalności, w świetle ustawy o ochronie danych osobowych, muszą wyrazić zgodę na zbieranie i przetwarzanie danych osobowych (podpisanie oświadczenia na Formularzu Wykonania Usługi), co wiąże się z koniecznością ich wizyty w PKD.

II.c.2. System funduszy pożyczkowych i poręczeniowych dla MSP

Jedną z podstawowych barier rozwoju sektora MSP w Polsce jest utrudniony dostęp do źródeł finansowania działalności gospodarczej. Program rządowy „Kapitał dla przedsiębiorczych”, ma służyć między innymi poprawie dostępu MSP do zewnętrznych źródeł finansowania. Dotychczas ponad 90% przedsiębiorców finansuje swoje potrzeby rozwojowe przed wszystkim środkami własnymi, ponieważ kredyt bankowy jest dla nich niedostępny. Utrudniony dostęp do kredytowania przez bank działalności wynika między innymi z krótkiej historii działania firmy, niskich zwykle kapitałów własnych, trudności z przedstawieniem wymaganych przez banki zabezpieczeń kredytów oraz prawną specyfiką firm najmniejszych. Takie bariery powodują utrudnienia stosowania przez banki w odniesieniu przede wszystkim do firm najmniejszych standardowych metod oceny zdolności kredytowej. Celem programu rządowego jest zbudowanie, w ciągu najbliższych lat, sieci ok. 100 lokalnych i 16 regionalnych funduszy poręczeń kredytowych dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz ok. 100 lokalnych i 16 regionalnych funduszy pożyczkowych dla małych firm. Instytucje te będą działać na zasadzie non-profit. Powszechnie dostępne poręczenia kredytowe ułatwią zaciąganie kredytów bankowych tym przedsiębiorcom, którzy posiadają zdolność kredytową, lecz nie posiadają wymaganych zabezpieczeń. Fundusze pożyczkowe dostarczą zaś kapitału rozwojowego firmom najmniejszym, które pozostają poza sferą zainteresowania banków komercyjnych.

Sieci te będą budowane na zasadzie inicjatyw podejmowanych przez środowiska lokalne i regionalne, w tym przede wszystkim samorządy terytorialne i organizacje przedsiębiorców. Takie inicjatywy, po zgromadzeniu kapitału załóżkowego na szczeblu lokalnym bądź regionalnym, będą wspomagane przez rząd dostępnymi środkami finansowymi pochodzącymi ze źródeł krajowych i z funduszy Unii Europejskiej. Na realizację programu w pierwszym etapie (lata 2003–04) przeznaczone są środki Funduszu Stabilizacyjnego, w kwocie 70 mln PLN, mniejszościowe pakiety akcji i udziałów Skarbu Państwa, których sprzedaż zasili program kwotą rzędu 200 mln PLN oraz dotacja budżetowa w wysokości około 100 mln PLN. Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej system zostanie zasilony środkami funduszy strukturalnych w wysokości ok. 750 mln PLN.

Sieć funduszy poręczeniowych jest budowana wokół Banku Gospodarstwa Krajowego, zaś sieć funduszy pożyczkowych – wokół Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości. Instytucje te dostarczą fachowego wsparcia i doradztwa przy zakładaniu funduszy, ustalą standardy prowadzenia działalności pożyczkowej i poręczeniowej oraz będą nadzorować przestrzeganie tych standardów przez fundusze.

Realizacja Programu zaowocuje znaczącym zwiększeniem szans osób rozpoczynających działalność gospodarczą na utrzymanie i rozwój swoich firm, zaś w przypadku małych i średnich przedsiębiorstw – zwiększeniem możliwości stabilnego rozwoju. Przeprowadzone symulacje ekonomiczne wykazują, że w ciągu pierwszych czterech lat realizacji program przyniesie następujące efekty bezpośrednie:

- udzielonych zostanie ok. 50 tysięcy poręczeń kredytów zaciąganych przez MSP,
- wartość poręczonych kredytów wyniesie ok. 3 mld PLN,
- pożyczki otrzyma ok. 40 tys. małych firm,
- wartość udzielonych pożyczek wyniesie ok. 1 mld PLN,
- w sektorze MSP powstanie dodatkowo ok. 90 tys. nowych miejsc pracy,
- kolejne 90 tys. zagrożonych miejsc pracy w tym sektorze zostanie utrzymanych.

Ponadto realizacja programu przyniesie efekty pośrednie, występujące w przedsiębiorstwach, które nie skorzystają z pożyczek bądź poręczeń, ale odczują wzrost popytu związany z rozwojem firm korzystających z tego wsparcia. Wielkość efektów pośrednich jest trudna do oszacowania, można jednak zakładać, że ich skala będzie zbliżona do skali efektów bezpośrednich.

III. Inne programy pomocowe oferowane przez PARP

III.1. Pożyczki na innowację

Pożyczki na przedsięwzięcia o charakterze innowacyjnym udzielane są ze środków PARP tym przedsiębiorcom, którzy poszukują możliwości finansowania kosztów takich przedsięwzięć. Celem takiej działalności jest wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw w dostępie do zewnętrznych źródeł finansowania, a tym samym podnoszenie ich konkurencyjności. Z pożyczki skorzystać mogą mali i średni przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy.

Pożyczka może być udzielona na finansowanie:

- wdrożenia wyników prac badawczo-rozwojowych,
- zakupu licencji krajowych lub zagranicznych, polegającego na nabyciu uprawnień do wykorzystywania rozwiązań naukowych i technicznych oraz doświadczeń produkcyjnych,
- zakupu i montażu maszyn lub urządzeń oraz budowy, rozbudowy lub modernizacji budynków lub instalacji niezbędnych do wprowadzenia innowacji.

Pożyczka odnosi się jedynie do tych kosztów przedsięwzięcia, które zostaną poniesione przez przedsiębiorcę po zawarciu umowy pożyczki z PARP.

Maksymalna kwota pożyczki wynosi 2 mln PLN i może być udzielona na okres do 6 lat. Pożyczka nie może przekroczyć 75% kosztów netto przedsięwzięcia innowacyjnego. Jej oprocentowanie jest stałe w okresie spłaty i równe połowie oprocentowania kredytu lombardowego udzielanego przez NBP, obowiązującego w dniu podpisania umowy pożyczki.

Istnieje również możliwość uzyskania karencji w spłacie pożyczki, z tym, że nie może ona przekroczyć 2 lat.

W celu uzyskania pożyczki na innowację należy:

- wypełnić komputerowo lub maszynowo wniosek (1 oryginał i 1 kopia), parafując jednocześnie wszystkie strony wniosku i załączników oraz potwierdzając za zgodność z oryginałem załączane kopie dokumentów.
- przekazać powyższe dokumenty w zamkniętej kopercie z naniesioną na nią nazwą PARP oraz wnioskującego przedsiębiorcy. Na kopercie powinno być umieszczone dodatkowo zdanie: „Wniosek o udzielenie pożyczki na innowację”. Do wniosku należy dołączyć:
  - aktualny odpis z Krajowego Rejestru Sądowego bądź innego rejestru,
  - biznesplan lub plan przedsięwzięcia w przypadku pożyczek do 150 tys. PLN,
  - kopie rocznych sprawozdań finansowych za ostatnie 2 lata obrachunkowe,
  - zaświadczenia z urzędu skarbowego i gminy o niezaleganiu z podatkami,

- zaświadczenie z ZUS o niezaleganiu ze składkami na ubezpieczenie społeczne,
  - kopie sprawozdania statystycznego F-01 za ostatni kwartał,
  - kopie deklaracji podatkowej CIT lub PIT za ostatni miesiąc,
  - opinie banków prowadzących rachunki bieżące i kredytowe przedsiębiorcy,
  - informacje o pomocy publicznej uzyskanej przez przedsiębiorcę,
  - operat szacunkowy wyceny nieruchomości w przypadku ustanowienia hipoteki jako zabezpieczenia spłaty pożyczki,
  - ocenę oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko naturalne, jeżeli ocena taka jest prawnie wymagana,
  - inne dokumenty, np. pozwolenie na budowę w przypadku budowy, modernizacji budynku lub budowli.
- najpóźniej w dniu złożenia wniosku należy uiścić opłatę za rozpatrzenie wniosku w wysokości 500 PLN na rachunek PARP. W przypadku braku takiej opłaty wnioski nie zostaną poddane ocenie merytorycznej.
  - po uzyskaniu pisemnej pozytywnej decyzji Agencji o przyznaniu pożyczki, przedsiębiorcy zostaje udzielona pożyczka w drodze pisemnej umowy. Należy pamiętać, że jeszcze przed zawarciem umowy PARP może zwrócić się do przedsiębiorcy o dokumenty niezbędne do jej zawarcia, tj. weksel własny „in blanco” wystawiony przez przedsiębiorcę, aktualny odpis z księgi wieczystej prowadzonej dla nieruchomości w przypadku ustanowienia hipoteki jako zabezpieczenia, czy też poświadczony przez notariusza oświadczenie współmałżonka w sprawie zgody na zaciągnięcie pożyczki w przypadku przedsiębiorców – osób fizycznych.

Pożyczka może być wypłacona po ustanowieniu (lub też w trakcie dokonywania wpisu hipotecznego czy też zastawu rejestrowego) prawnego zabezpieczenia zwrotu pożyczki. W przypadku, gdy w trakcie wdrażania przedsięwzięcia innowacyjnego przez przedsiębiorcę Agencja uzna wysokość i rodzaj zabezpieczenia pożyczki za niewystarczający ze względu na pogorszenie się sytuacji finansowej tego przedsiębiorcy, może ona żądać dodatkowego zabezpieczenia pod rygorem odstąpienia od umowy.

Pożyczka jest wypłacana w transzach o maksymalnej wysokości 250 tys. PLN. Każda kolejna transza może być wypłacona po wcześniejszym zaakceptowaniu przez PARP wniosku u wypłatę, rozliczeniu wydatkowania wcześniejszych transz oraz ustanowieniu odpowiednich zabezpieczeń. Istnieje możliwość łączenia wypłaty transz, za zgodą Prezesa Agencji, w przypadku, kiedy przedsiębiorca przedstawi odpowiednie faktury i rachunki wskazujące na kwotę wyższą niż 250 tys. PLN.

W przypadku pożyczek do 500 tys. PLN istnieje możliwość wypłaty jednorazowej całej wnioskowanej kwoty.

W ciągu 60 dni od zakończenia półroczna kalendarzowego PARP rozpatruje złożone wnioski. Należy pamiętać, że Agencja może żądać dodatkowych dokumentów potwierdzających dane zawarte we wniosku o pożyczkę oraz ma prawo do przeprowadzenia kontroli u wnioskodawcy. PARP ma prawo również kontroli już samej realizacji przedsięwzięcia innowacyjnego po zawarciu umowy pożyczki, jak również zlecać przeprowadzenie takiej kontroli upoważnionym osobom trzecim.

W przypadku pożyczek na innowację istotne jest wykonanie przez Wnioskodawcę planu przedsięwzięcia. Plan przedsięwzięcia powinien zawierać:

- Streszczenie

Streszczenie ma wzbudzić zainteresowanie osób podejmujących decyzję. Powinno zawierać krótki przegląd najważniejszych elementów planu, a szczególną uwagę poświęcać innowacji, produktowi, jego wartości dla klienta, rynkowi na dany produkt, umiejętności zarządzania, wymaganiom finansowym i potencjalnej stopie zwrotu z inwestycji. Streszczenie należy przygotować starannie, tak, aby pomysł na biznes został opisany przejrzyście, przekonująco i zwięźle, a zarazem wyczerpująco.

Pytania pomocnicze i sugestie:

Czy inna osoba po przeczytaniu streszczenia jest gotowa przeczytać pozostałe rozdziały planu? Jaki jest Twój pomysł na biznes? Czy Twój produkt jest niezbędny dla klienta? Jakiej wielkości inwestycji potrzebuje firma? Jakie są główne zagrożenia powodzenia przedsięwzięcia? Skąd wezmę pieniądze? Czy inwestycja będzie opłacalna?

- Charakterystykę wnioskodawcy

Należy przedstawić dane teled adresowe, krótko opisać historię działania firmy, opisać produkty dotychczas produkowane. Trzeba opisać aspekty ekologiczne. Więcej uwagi należy poświęcić zespołowi zarządzającemu oraz osobie odpowiedzialnej za wdrożenie innowacji, ich dokonaniom, doświadczeniu zawodowemu.

Pytania pomocnicze i sugestie:

Jakie produkty produkujemy? Jakie doświadczenie ma kadra zarządzająca? Czy kadra jest świadoma swoich słabych stron i wie jak je zrekompenzować? Czy zatruwamy środowisko naturalne i co robimy, aby je ochronić? Czy osoba/zespół wdrażająca/wdrażający posiada odpowiednie doświadczenie? Czy jest ustalony cel wiodący? Jaki jest schemat organizacyjny i plan zatrudnienia? Jakie są argumenty przeciw realizacji przedsięwzięcia? Skąd pochodzą?

- Opis produktu/technologii

Punktem wyjścia dla planu jest innowacyjny produkt/technologia i jego/jej wartość dla nabywcy. Jeśli na rynku dostępne są porównywalne produkty, należy w przekonujący sposób opisać wartość dodaną, jaką zaoferuje nowy produkt/technologia. Należy wyjaśnić istotę innowacyjności produktu jako źródła przewagi nad konkurencją. Trzeba opisać sposoby ochrony własności intelektualnej np. uzyskanie patentu bądź ochrony wzoru poprzez zarejestrowanie. Należy wyjaśnić sprawę konieczności uzyskania ewentualnych zezwoleń, certyfikatów, znaków, np. CE itd. Należy opisać sposób produkcji, jej organizację, wymienić niezbędne do produkcji surowce, materiały oraz sporządzić wykaz koniecznych maszyn i urządzeń.

Pytania pomocnicze i sugestie:

Na czym polega innowacyjność produktu/technologii? Jaką wartość oferuje klientowi produkt? Jakie produkty konkurencyjne aktualnie istnieją lub są opracowywane? Jakie są potrzebne zasoby do wytworzenia produktu? Jaki będzie sposób ochrony naszego produktu?

- Rynek i konkurencja

Należy oszacować wielkość rynku oraz jego rozwój. Należy wskazać główne czynniki mające wpływ na rozwój danej branży i omówić ich znaczenie dla firmy. Trzeba podzielić rynek na segmenty. Liczbę klientów w każdym segmencie i ich zachowanie trzeba koniecznie zdefiniować i udokumentować na podstawie dostępnych danych. Celem segmentacji jest zdefiniowanie konkretnej grupy klientów, którzy są najbardziej zainteresowani danym produktem. Po określeniu i opisaniu poszczególnych segmentów należy określić potencjalne przychody ze sprzedaży w poszczególnych segmentach, biorąc pod uwagę własną strategię sprzedaży oraz zachowanie konkurencji. Należy określić głównych konkurentów i ich pozycję rynkową.

Pytania pomocnicze i sugestie:

Jak rozwija się branża? Jakie są prognozy? Jaka rolę odgrywają innowacje i postęp technologiczny w danej branży? Na jakie segmenty można podzielić rynek? Według jakich kryteriów? Kim są docelowi klienci? Jakie są ich potrzeby? Kim są główni konkurenci? Jakie są bariery wejścia na rynek? Czy uda nam się utrzymać przewagę nad konkurencją? Dlaczego? Jaka jest przewaga nowego przedsięwzięcia nad już istniejącymi?

- Marketing i sprzedaż

Ogólną ramę działań marketingowych wyznaczają cztery główne czynniki: produkt, cena, miejsce i promocja. Analizując potrzeby różnych segmentów klientów, należy zdecydować, czy produkt je zaspokaja i jakich ewentualnych modyfikacji wymaga, by zaspokajać je jeszcze lepiej. Podstawą uzyskania danej ceny jest chęć klientów do jej zapłacenia. Cena, jakiej można zażądać, zależy całkowicie od subiektywnej wartości produktu w oczach klientów. Należy zweryfikować nasze ustalenia w kontaktach z potencjalnymi klientami. Należy zdefiniować kanały dystrybucji. Trzeba ustalić strategię promocji, mającą na celu wyjaśnienie klientom, jaką wartość oferuje im innowacyjny produkt, oraz przekonać ich, że spełnia on ich potrzeby lepiej niż rozwiązania konkurencyjne obecnie oferowane na rynku.

Pytania pomocnicze i sugestie:

Jakie będą ceny produktu w poszczególnych segmentach klientów i kanałach dystrybucji? Jaka będzie polityka regulowania płatności przez klientów? Które segmenty rynku zostaną pozyskane w pierwszej kolejności? Jakie materiały reklamowe wykorzystamy? Czy planowane jest stworzenie wewnętrznej organizacji sprzedaży czy korzystanie z sieci zewnętrznych? Jakie kroki trzeba będzie podjąć przygotowując wprowadzenie produktu na rynek? Należy przedstawić harmonogram najważniejszych kroków. Jakie są planowane akcje promocyjne i reklamowe? Jaki jest planowany system obsługi posprzedażowej? W jaki sposób zorganizujemy serwis?

- Harmonogram realizacji

Należy ustalić „ścieżkę krytyczną”, to jest ciąg czynności, powiązanych ze sobą, w którym opóźnienie jednej z nich powoduje opóźnienie realizacji całego przedsięwzięcia. Należy przyjąć warianty planowania pesymistyczne i optymistyczne. Musi być opracowany harmonogram rzeczowy i finansowy wydatków i źródła ich pokrycia.

Pytania pomocnicze i sugestie:

Jakie są główne etapy realizacji wdrożenia? Które zadania i etapy są od siebie wzajemnie uzależnione? Które zadania są na „ścieżce krytycznej”? Kto odpowiada za realizację poszczególnych zadań?

- **Możliwości i zagrożenia**

Należy ocenić ryzyko (wewnętrzne i zewnętrzne) w realizacji przedsięwzięcia. Ocena ryzyka powinna być dokonana w oparciu o założenia, które są zwykle przedstawiane w formie scenariuszy. Opracowany plan powinien mieć zdefiniowane istotne zagrożenia dla przedsięwzięcia.

Pytania pomocnicze i sugestie:

Jakich potencjalnych zagrożeń można się spodziewać podczas realizacji planu? Jakie jest prawdopodobieństwo zaistnienia danego ryzyka? Jakie kroki zaradcze zostaną podjęte? Jakie są plany finansowe na najbliższe parę lat? W jaki sposób firma przeżywałaby najgorszy scenariusz?

- **Plany finansowe i finansowanie**

Plan finansowy powinien zawierać wiarygodną prognozę uproszczonego bilansu, rachunku zysków i strat oraz przepływów finansowych. Prognoza ta powinna być sporządzona na 3–5 lat, wykraczając przynajmniej o jeden rok poza moment przekroczenia poziom rentowności, czyli moment uzyskania dodatnich skumulowanych przepływów pieniężnych oraz na okres spłaty pożyczki. Należy obliczyć wartości podstawowych wskaźników. Należy obliczyć stopę zwrotu zainwestowanego kapitału.

Pytania pomocnicze i sugestie:

Jakie są prognozowane przychody, koszty i zyski w poszczególnych latach planu? Jakie są prognozowane przepływy pieniężne? Kiedy oczekiwane jest przekroczenie progu rentowności? Z jakich źródeł kapitału firma planuje skorzystać? Co można zaoferować potencjalnym inwestorom? Jakiego zwrotu z inwestycji mogą oczekiwać inwestorzy? Wewnętrzną stopę zwrotu można obliczyć wykorzystując w programie Excel funkcję Finansowe – IRR. Przy sporządzaniu planu finansowego należy wykorzystać formatki prognozowanych sprawozdań finansowych dla przedsiębiorców nie prowadzących pełnej księgowości, z internetowej strony Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości.

III.2. Konkurs „Polski Produkt Przyszłości”

PARP, kontynuując tradycję przejętą od Agencji Techniki i Technologii, rokrocznie organizuje konkurs „Polski Produkt Przyszłości”. W roku 2003 organizowana była VII edycja konkursu. Jego celem jest promocja innowacyjnych rozwiązań technicznych i technologicznych, ukierunkowanych na szybkie uruchomienie produkcji, szczególnie w małych i średnich firmach. Konkurs objęty jest patronatem Prezesa Rady Ministrów RP.

Prowadzony jest w dwóch kategoriach:

- „Wyrób Przyszłości”,
- „Technologia Przyszłości”.

Dla kategorii „Wyrób Przyszłości” nagroda przyznawana jest przedsiębiorcom, instytutom naukowym, jednostkom badawczo-rozwojowym, zakładom doświadczalnym lub osobom fizycznym, które propozycję nowego wyrobu doprowadziły do etapu prototypu.

Dla Kategorii „Technologia Przyszłości” nagroda przyznawana jest przedsiębiorcom, instytutom naukowym, jednostkom badawczo-rozwojowym, zakładom doświadczalnym lub osobom fizycznym, które propozycję nowej technologii doprowadziły do etapu wdrażalności do praktyki produkcyjnej.

Zdobywcy nagrody w Konkursie PPP otrzymują:

- statuetkę,
- dyplom,
- możliwość posługiwania się znakiem i hasłem „Polski Produkt Przyszłości” w ciągu 3 lat od otrzymania nagrody,
- pomoc w procesie wdrożeniowym i promocji produktu.

W ramach wyróżnienia z kolei można otrzymać dyplom, możliwość posługiwania się znakiem i hasłem „Polski Produkt Przyszłości” przez 2 lata po przyznaniu wyróżnienia oraz pomoc w promocji produktu.

W celu przystąpienia do konkursu należy złożyć projekt nowego, innowacyjnego wyrobu lub technologii. Przy zgłaszaniu projektów obowiązują standardowe formularze – zamieszczone na stronach internetowych PARP – takie jak: formularz zgłoszeniowy, zgoda na przetwarzanie danych, szczegółowy opis projektu opracowany zgodnie z przedstawionymi na stronach internetowych wskazówkami.

III.3. Bazy danych firm

Przedsiębiorcy mogą skorzystać również z pomocy PARP w procesie uzyskiwania informacji o możliwościach publicznego wsparcia finansowego, w zakresie kojarzenia partnerów oraz kooperacji handlowej. W tym celu prowadzony jest w PARP punkt informacyjno-doradczy oraz na bieżąco utrzymywana jest baza Standardowych Produktów Informacyjnych oraz baza danych firm poszukujących partnerów gospodarczych.

III.4. Publikacje-poradniki

PARP wydaje dostępne dla przedsiębiorców publikacje z różnorodnych zakresów tematycznych, związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. W roku 2003 tematyka poradników objęła m.in. gospodarkę odpadami, ochronę środowiska – ochronę wód, normy zharmonizowane w produkcji, przetwórstwie i handlu artykułami spożywczymi, gospodarkę elektroniczną, innowacyjność w przedsiębiorstwach. Powyższe publikacje, wraz z innymi wydanymi w 2003 roku oraz latach poprzednich, dostępne są w siedzibie PARP. Poradniki są też dostępne podczas seminariów, targów i konferencji organizowanych przez PARP. Można też je zamówić telefonicznie oraz zapoznać z dostępnymi tytułami na stronie internetowej PARP.

IV. Programy realizowane przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej

W ramach działań wspierających rozwój przedsiębiorczości Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (MGPiPS) udziela tanich kredytów dla przemysłu lekkiego.

W czerwcu 2002 roku, na mocy umowy pomiędzy Ministrem Gospodarki a bankiem Gospodarstwa Krajowego został uruchomiony program udzielania dopłat do oprocentowania kredytów bankowych przeznaczonych na finansowanie restrukturyzacji przedsiębiorstw przemysłu lekkiego.

Z kredytu takiego skorzystać mogą zakłady przemysłu włókienniczego, odzieżowego i skórzano-obuwniczego.

Kredyt przeznaczony jest na finansowanie:

- zakupu i modernizacji maszyn i urządzeń,
- nabywanie technologii, patentów i licencji,
- zadania budowlano-montażowe,
- koszty zmian strukturalno-organizacyjnych.

Maksymalna kwota kredytu wynosi 1.500.000 EUR.

Kredytów udziela Bank Gospodarstwa Krajowego oraz inne banki, które podpiszą z nim umowę o współpracy. Na dzień 30 września 2003 roku należały do nich:

- BRE Bank SA,
- Bank Ochrony Środowiska SA,
- Kredyt Bank SA,
- Mazowiecki Bank Regionalny SA,
- Bank „Społem”,
- Bank Przemysłowy SA,
- LG Petro Bank SA.

Kredyty udzielane przez banki mogą być poręczane przez BGK w ramach *Krajowego Funduszu Poręczeń Kredytowych* (stosowne dokumenty niezbędne do poręczenia są dostępne w banku udzielającym kredytu).

Przedsiębiorca ubiegający się o kredyt z dopłatą do oprocentowania jest zobowiązany do złożenia, oprócz dokumentów wynikających z procedur bankowych, następujących dokumentów:

- wniosku o dopłatę do oprocentowania kredytu,
- programu restrukturyzacji przedsiębiorstwa,

- opinii Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, dotyczącej oceny zakresu rzeczowego i planowanych efektów restrukturyzacji, dokonanej na podstawie zatwierdzonego programu restrukturyzacji przedsiębiorstwa – w celu uzyskania opinii należy złożyć w kancelarii Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej program restrukturyzacji przedsiębiorstwa, zatwierdzony przez organ nadzoru (o ile przedsiębiorstwo taki organ posiada) oraz oświadczenie o spełnieniu ww. wymogu, wynikającego z ustawy o warunkach dopuszczalności i nadzorowania pomocy publicznej,
- oświadczenia przedsiębiorcy o spełnieniu wymogu, o którym mowa w art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 roku o warunkach dopuszczalności i nadzorowania pomocy publicznej dla przedsiębiorców (Dz. U. Nr 60, poz. 704 i z 2001 roku Nr 125, poz. 1362).

W przypadku, gdy kredyt zostanie wykorzystany niezgodnie z przeznaczeniem lub kredytobiorca będzie zalegał więcej niż trzy miesięczne raty odsetek i kapitału kredytu, kwota dopłat, wraz z odsetkami, naliczonymi jak za zaległości podatkowe, będzie podlegała zwrotowi.

O dopłaty można ubiegać się na bieżąco. Dopłaty do oprocentowania kredytów realizowane będą w kolejności zarejestrowania wniosków o dopłatę do wyczerpania limitu środków na dany rok. Realizacja programu będzie odbywała się do dnia 31 grudnia 2007 roku. Bieżące informacje o programie można znaleźć na stronie internetowej MGPIPS.

Finansowe wspieranie inwestycji

Finansowe wspieranie inwestycji jest jedną z form pomocy publicznej skierowanej do przedsiębiorców. Pomoc ta jest udzielana przez państwo dla osiągnięcia celów makroekonomicznych, takich jak tworzenie nowych miejsc pracy, pobudzenie tempa wzrostu gospodarczego czy pobudzenie aktywności niektórych słabiej rozwiniętych ekonomicznie regionów kraju.

Prawne podstawy udzielania pomocy w tej formie określa *Ustawa z 20 marca 2002 roku o finansowym wspieraniu inwestycji*, która umożliwia udzielanie tzw. grantów finansowych inwestorom spełniającym określone w ustawie warunki.

Do przedsięwzięć kwalifikujących się do otrzymania wsparcia należą inwestycje związane z utworzeniem, rozbudową lub nabyciem przedsiębiorstwa, a także działania związane z wprowadzaniem zasadniczych zmian produkcji lub procesu produkcyjnego oraz zmian wyrobu lub usługi.

Kategoria kosztów kwalifikowanych, które mogą podlegać zwrotowi, jest dość szeroka. W ustawie przewidziano możliwość refundacji nakładów poniesionych na:

- zakup gruntu pod inwestycje,
- nabycie lub wytworzenie środków trwałych, takich jak budowle i budynki wraz z wyposażeniem związanym z prowadzeniem działalności gospodarczej, w tym w szczególności maszyn i urządzeń, narzędzi, przyrządów i aparatury, wyposażenia technicznego dla prac biurowych, a także infrastruktury technicznej,

- nabycie bądź wytworzenie wartości niematerialnych i prawnych (patentów, licencji, know - how).

Dotacja wyliczana jest jako suma następujących elementów:

- wartości 50% maksymalnej wielkości pomocy publicznej przewidzianej dla obszarów określonych na podstawie art. 13. Ust. 1. Ustawy o dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej. Maksymalna wielkość pomocy publicznej wynosi 50% (z wyjątkiem obszarów Wrocławia, Krakowa i Trójmiasta, gdzie wartość ta wynosi 40% oraz powiatu warszawskiego i powiatu miasta Poznań, gdzie wynosi 30%). Należy zwrócić uwagę, iż w przypadku małych i średnich przedsiębiorstw (z wyjątkiem firm transportowych) wartość pomocy opisanej powyżej podwyższa się o 15 pkt procentowych,
- wartości wsparcia utworzenia nowych miejsc pracy w wysokości nie przekraczającej równowartości w PLN kwoty 4.000 EUR dla jednego nowo utworzonego miejsca pracy,
- wartości wsparcia szkoleń pracowników, z zastrzeżeniem iż maksymalna wartość wsparcia na szkolenie jednego pracownika nie przekroczy równowartości w PLN kwoty 1.150 EUR.

Należy wziąć pod uwagę, iż wartość pomocy przeznaczonej na tworzenie nowych miejsc pracy nie może przekroczyć dwuletnich kosztów pracy nowo zatrudnionych pracowników, a nowo utworzone miejsca pracy należy utrzymać przez okres minimum 5 lat.

Dotychczasowe doświadczenia w stosowaniu ustawy o finansowym wspieraniu inwestycji wskazują, iż:

- przedsiębiorcy realizujący duże projekty inwestycyjne oczekują indywidualnego traktowania, często nawet preferencyjnego,
- mechanizmy przyznawania dotacji nie pozwalają ministrowi właściwemu do spraw gospodarki na zawarcie umowy z przedsiębiorcą poza ramami ustawowymi i tym samym uniemożliwiają „szybką reakcję” w sytuacji, gdy o daną inwestycję konkuruje kilka krajów, a inwestor zamierza wybrać najkorzystniejszą ofertę,
- środki przeznaczone corocznie na realizację ustawy o finansowym wspieraniu inwestycji są niewystarczające,
- ustawa opiera się na budżecie rocznym i nie przewiduje *expressis verbis* możliwości finansowania inwestycji w systemie wieloletnim, w jakim duże inwestycje są realizowane. Pewne rozwiązanie oferuje konstrukcja art. 80 ustawy o finansach publicznych, ale wiąże się ona z koniecznością respektowania każdorazowo określonych rygorów formalnych w postaci przygotowania i ustanowienia programu wieloletniego dla danej inwestycji, a dodatkowo opracowania i wdrożenia ustawy w przypadku inwestycji powyżej 100 mln PLN.

Uelastycznienie przepisów ustawy o finansowym wspieraniu inwestycji w sposób satysfakcjonujący dużych inwestorów byłoby trudne. Ewentualne wprowadzenie w jej ramach systemu odrębnego traktowania dla dużych inwestorów byłoby kłopotliwe pod

względem administracyjnym, konfliktogenne (z uwagi na inne traktowanie mniejszych i dużych inwestycji) i tym samym kontrowersyjne dla ustawodawcy.

W świetle powyższego niezbędne jest opracowanie nowej ustawy z indywidualnymi kryteriami i procedurami adresowanymi do dużych inwestorów. Z ustawy takiej powinni korzystać najwięksi inwestorzy, zamierzający ponieść nakłady rządu co najmniej 50 mln EUR (co dodatkowo uzasadnione jest faktem, że w rozumieniu przepisów o pomocy publicznej i prawodawstwa unijnego za dużą inwestycję uważa się inwestycję o wartości co najmniej 50 mln EUR) oraz utworzyć co najmniej 500 miejsc pracy. Z uwagi na konieczność stymulowania napływu inwestycji do słabszych regionów Polski proponuje się, aby w obszarach wsparcia konieczne było utworzenie tylko 250 miejsc pracy.

Taka ustawa będzie dodatkową zachętą dla dużych inwestorów, sygnalizującą jakościową poprawę klimatu inwestycyjnego.

Szacunkowe koszty na realizację *ustawy o finansowym wspieraniu inwestycji: 2003 r.* – 113 mln PLN i zwiększenie środków w budżecie na 2004 i 2005 r.; na realizację *ustawy o finansowym wspieraniu nowych inwestycji o strategicznym znaczeniu dla gospodarki* – min. 100 mln PLN.

Podniesienie wydatków w programie pozwoli, oprócz wprowadzenia nowych instrumentów, zwiększyć moc oddziaływania dotychczas funkcjonujących i cieszących się dużym zainteresowaniem narzędzi, takich jak: dofinansowanie uczestnictwa w targach i misjach gospodarczych, dofinansowanie szkoleń, wydawnictw, konferencji i innych imprez promocyjnych. Liczba wniosków składanych przez przedsiębiorstwa o objęcie dofinansowaniem nowych przedsięwzięć już od lat znacznie przewyższa możliwości finansowe MGPIPS w tym zakresie.

Zrealizowanie przedstawionych w programie zadań znacznie podniesie konkurencyjność polskiego systemu promocji, a w szczególności podniesie jego efektywność w zakresie stymulowania rozwoju gospodarki.

Zaproponowane nowe mechanizmy zwiększą elastyczność programu, tj. umożliwią szybkie reagowanie na potrzeby inwestorów zagranicznych i eksporterów. Przedstawiony program wychodzi naprzeciw oczekiwaniom uczestników rynku w zakresie promocji gospodarczej Polski. Instytucją odpowiedzialną za udzielanie wsparcia w ramach „Ustawy o finansowym wspieraniu inwestycji” jest Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej. Przedsiębiorcy zainteresowani ubieganiem się o wsparcie zobowiązani są do złożenia wypełnionych wniosków wraz z odpowiednimi załącznikami w siedzibie Ministerstwa. Wnioski przyjmowane są od pierwszego do ostatniego dnia lutego.

Lista projektów, które uzyskały wsparcie finansowe zamieszczana jest na stronach internetowych Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej. Dotacja wypłacana jest w formie refundacji – środki przeznaczone na wsparcie przekazywane są na konto przedsiębiorcy w ciągu 30 dni od daty udokumentowania przez niego zrealizowania wszystkich zobowiązań zawartych w umowie. Zapisy ustawy nie przewidują możliwości wypłaty zaliczki.

Możliwość udziału polskich firm i specjalistów w powojennej odbudowie Iraku

Polskie firmy będą mogły uczestniczyć w odbudowie Iraku w charakterze podwykonawców lub poddostawców wybranych firm amerykańskich. Przedsięwzięcia finansowane będą ze środków budżetowych USA, którymi administrować będzie USAID (US Agency for International Development).

Przedsiębiorstwa uczestniczyć będą mogły w następujących zadaniach:

- zarządzanie portami morskimi i lotniczymi,
- budownictwo infrastrukturalne,
- logistyka (usługi magazynowe, celne, transport i dostawy wody),
- zdrowie publiczne (usługi oraz wyposażenie),
- szkolnictwo podstawowe i średnie,
- usługi specjalistów,
- administracja lokalna.

Wyłonione do programu firmy amerykańskie będą dobierały partnerów zagranicznych na zasadzie przetargów oraz bezpośrednich negocjacji, na podstawie dokonanych wcześniej zgłoszeń. Oferty należy nadsyłać na adres:

Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Międzynarodowej Współpracy Dwustronnej
Plac Trzech Krzyży 3/5
Warszawa

lub

Krajowa Izba Gospodarcza
Biuro współpracy z zagranicą
ul. Trębacka 4,
00-074 Warszawa

Informacje o firmach wyznaczonych do realizacji projektów można znaleźć na stronie internetowej USAID: www.usaid.gov/iraq/activities.htm

V. Dofinansowanie przedsięwzięć przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Przedsiębiorcy, którzy podejmują przedsięwzięcia związane z ochroną środowiska¹⁸ mogą ubiegać się o wsparcie finansowe Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW). Dofinansowanie przysługuje jedynie na te działania, które spełniają kryteria wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków NFOŚiGW oraz funduszy wojewódzkich.

Co roku NFOŚiGW ogłasza listę programów (przedsięwzięć) priorytetowych, na które możliwe jest pozyskanie dofinansowania. Wybór programów priorytetowych wynika przede wszystkim z konieczności dostosowania polskich przepisów do standardów prawa w obszarze „środowisko”, obowiązujących w Unii Europejskiej. Na rok 2003 przewidziano do dofinansowania następujące typy przedsięwzięć:

1. Ochrona wód przed zanieczyszczeniem,
2. Zwiększenie retencji wód, ochrona przeciwpowodziowa oraz renaturyzacja rzek,
3. Poprawa jakości wody do picia,
4. Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami poprzez zapobieganie i ograniczanie emisji zanieczyszczeń oraz oszczędzania surowców i energii,
5. Zapobieganie i ograniczanie negatywnego oddziaływania hałasu na środowisko,
6. Ochrona powierzchni ziemi i wody poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów, zagospodarowanie odpadów oraz rekultywację terenów zdegradowanych,
7. Ochrona przyrody i krajobrazu,
8. Program Państwowego Monitoringu Środowiska,
9. Zwiększenie lesistości kraju oraz ochrona zasobów leśnych,
10. Zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobywania kopalni i ich wzbogacania oraz ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko procesów likwidacji zakładów górniczych,
11. Poznanie budowy geologicznej kraju oraz potrzeb w zakresie gospodarki zasobami złóż kopalni i wód podziemnych,
12. Zapobieganie klęskom żywiołowym i awariom oraz usuwanie ich skutków,
13. Kształtowanie ekologicznych postaw i zachowań społeczeństwa oraz profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z obszarów, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
14. Zastosowanie technologii przyjaznych środowisku zapewniających czystą i energooszczędną produkcję,
15. Wspieranie działalności badawczej, eksperckiej na rzecz ochrony środowiska,
16. Wspieranie działań w zakresie ochrony środowiska na terenach wiejskich,
17. Wspieranie działalności pozarządowych organizacji ekologicznych.

---

¹⁸ Tj. przedsięwzięcia o celach proekologicznych, w rozumieniu zapisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 Prawo ochrony środowiska.

Lista przedsięwzięć, które mogą być realizowane ze środków NFOŚiGW jest dość szeroka. Warto jednakże podkreślić, że znaczna część tematów dotyczy zagadnień będących w gestii samorządów terytorialnych lub innych jednostek publicznych, a także przedsięwzięć o dużej skali, związanych z działalnością gospodarczą dużych firm.

Na uwagę małych i średnich przedsiębiorstw powinny zasługiwać w szczególności następujące programy:

- *Ochrona wód przed zanieczyszczeniem:*

W ramach programu możliwe jest pozyskanie wsparcia na budowę, rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków, m.in. zakładów sektorów przemysłu rolno-spożywczego.

- *Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami poprzez zapobieganie i ograniczanie emisji zanieczyszczeń oraz oszczędzanie surowców i energii:*

NFOŚiGW dofinansowuje m.in. przedsięwzięcia mające na celu ograniczanie emisji i zanieczyszczeń z dużych źródeł emisji; oszczędność surowców i energii; poprawę jakości paliw i technologii silnikowych stosowanych w transporcie; modernizację systemów ciepłowniczych; wykorzystanie alternatywnych, a przyjaznych środowisku źródeł energii; ochronę przed promieniowaniem jonizującym zgodnie z zasadami przyjętymi przez Międzynarodową Komisję Ochrony przed Promieniowaniem, utylizację odpadów w procesie spalania (zgodnie z dyrektywą 2000/76/WE Parlamentu Europejskiego w sprawie spalania odpadów).

- *Ochrona powierzchni ziemi i wody poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów, zagospodarowanie odpadów oraz rekultywację terenów zdegradowanych:*

W ramach programu można ubiegać się o środki na dofinansowanie zadań z zakresu rekultywacji terenów zdegradowanych przez przemysł, likwidacji nieczynnych składowisk odpadów niebezpiecznych, zagospodarowania odpadów komunalnych i osadów ściekowych oraz odpadów opakowaniowych i użytkowych, unieszkodliwiania odpadów poprzemysłowych i niebezpiecznych oraz unieszkodliwiania odpadów powstających w transporcie.

- *Kształtowanie ekologicznych postaw i zachowań społeczeństwa oraz profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z obszarów, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska:*

W ramach tego programu NFOŚiGW udziela dotacji na wspieranie realizacji programów edukacyjnych, m.in. poprzez produkcję pomocy dydaktycznych oraz działalności wydawniczej, wspomagającej edukację ekologiczną ze szczególnym naciskiem na pozycje przeznaczone dla dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym oraz materiały dydaktyczne dla nauczycieli.

- *Zastosowanie technologii przyjaznych środowisku zapewniających czystą i energooszczędną produkcję:*

Program ten adresowany jest m.in. do przedsiębiorstw, które modernizują stosowane technologie zgodnie z wymogami najlepszych dostępnych, tj. bardziej czystych i oszczędnych technik. Na uwagę zasługuje zwłaszcza możliwość dofinansowania wdrażania tzw. standardów IPPC (zintegrowanego zapobiegania i ograniczania zanieczyszczeń w odniesieniu do istniejącej instalacji). Ze środków NFOŚiGW mogą być więc

wspierane działania zawiązane ze zmianami surowcowymi, ograniczeniami powstawania u źródła strumienia odpadów stałych, ciekłych i gazowych, powtórny wykozystywaniem odpadów w produkcji, ograniczeniem energochłonności oraz zmniejszeniem zużycia energii w produkcji.

NFOŚiGW wspiera działania proekologiczne oferując przedsiębiorcom dwa typy instrumentów: pożyczki i kredyty udzielane przez banki ze środków NFOŚiGW oraz dotacje. Dotacje mogą być udzielane w formie klasycznego, bezpośredniego wsparcia finansowego danego przedsięwzięcia, jak i w postaci umorzeń oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek.

Należy przy tym podkreślić, że najbardziej dostępną formą wsparcia przedsiębiorstw są pożyczki i kredyty. O formie i wysokości dofinansowania ze środków NFOŚiGW decyduje Zarząd NFOŚiGW, w oparciu o „Zasady udzielania i umarzania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej”, plan finansowy, a także biorąc pod uwagę bezpieczeństwo wykorzystania środków zgodnie z przeznaczeniem, a w przypadku kredytów i pożyczek – zabezpieczenie ich zwrotu.

V.1. Pożyczki

Przedsiębiorstwa mogą ubiegać się o dofinansowanie ze środków NFOŚiGW w formie pożyczek, których oprocentowanie jest ustalone w odniesieniu do stopy redyskontowej weksli określonej przez NBP.

Jeżeli przedsięwzięcie ma na celu osiągnięcie stanu środowiska zgodnego z dyrektywami Unii Europejskiej, co do których nie ustalono okresów przejściowych lub okresy przejściowe kończą się w 2007 r., może ono być finansowane z pożyczki, której wskaźnik oprocentowania wynosi 0,5 stopy redyskontowej weksli w stosunku rocznym. W pozostałych przypadkach przedsiębiorstwa mogą liczyć na oprocentowanie ustalone przy zastosowaniu wskaźnika: 0,6 stopy redyskontowej weksli. W praktyce oznacza to, że przy obowiązującej od dnia 26 czerwca 2003 r. stopie redyskontowej weksli w wysokości 5,75%, przedsiębiorcom przysługuje pożyczka oprocentowana na poziomie oscylującym między 2,9% a 3,5%.

Warto przy tym zaznaczyć, że dofinansowanie w formie pożyczek udzielanych ze środków Funduszu nie może przekroczyć 90% kosztów realizacji przedsięwzięcia.

V.2. Kredyty

Przedsiębiorcy mogą także korzystać ze wsparcia finansowego w formie kredytów, udzielanych przez banki (oddziały BOŚ) w ramach linii kredytowych, zasilanych w środki NFOŚiGW. Oprocentowanie kredytów jest ustalane przy uwzględnieniu wskaźnika 0,4 stopy redyskontowej weksli, ale nie mniej niż 3%.

Kredyt może zostać przyznany na pokrycie wydatków w maksymalnej wysokości 90% wartości przedsięwzięcia, na okres nie dłuższy niż 15 lat. Dodatkowo, w przypadku

przedsiębiorców, okres kredytowania ustala się tak, aby wskaźnik pokrycia obsługi długu, obliczony na podstawie rachunku przepływów pieniężnych metodą bezpośrednią, nie był niższy niż 1,2 w każdym roku w okresie kredytowania.

Jeżeli przedsiębiorcy uzyskali już pożyczkę lub kredyt ze środków NFOŚiGW, której oprocentowanie zostało ustalone na poziomie przekraczającym 7% w stosunku rocznym, możliwe jest obniżenie oprocentowania kredytu bądź pożyczki do poziomu nie mniej niż 3% w stosunku rocznym, przy czym wskaźnik w odniesieniu do stopy redyskontowej weksli pozostaje na niezmiennym poziomie. Obniżenie oprocentowania dotyczyć może np. umów, które zostały zawarte przed dniem 20 stycznia 2003 r., kiedy to została ogłoszona Uchwała Rady Nadzorczej NFOŚiGW, wprowadzająca obecnie obowiązujące zasady dofinansowania ze środków NFOŚiGW. Wysokie oprocentowanie dotyczy szczególnie kredytów zaciągniętych przed 2000 r.

V.3. Dopłaty do oprocentowania

Środki NFOŚiGW są także wykorzystywane na dopłaty dokonywane do kredytów i pożyczek preferencyjnych udzielanych przez banki ze środków własnych. NFOŚiGW pokrywa część kosztów odsetek od kredytu po zaakceptowaniu wniosku od przedsiębiorcy i podpisaniu odpowiedniej umowy z bankiem udzielającym kredyt, w której określa się stopę do rozliczeń.

Stopa do rozliczeń z bankiem nie może być wyższa niż wskaźnik 1,0 stopy redyskontowej weksli NBP, a więc w chwili obecnej – 5,75%. Dopłata do oprocentowania stanowi różnicę między stopą do rozliczeń a wysokością wskaźnika dla stopy redyskontowej weksli, określonego dla przedsiębiorstw na poziomie 0,5 – 0,6, pomniejszoną dodatkowo o wskaźnik 0,1 stopy redyskontowej weksli (zgodnie z Zasadami udzielania i umarzania pożyczek...).

Przykład:

Jeżeli przedsiębiorca zawarł z bankiem kredyt oprocentowany według wskaźnika 1,2 stopy redyskontowej weksli (tj. 6,9%) oraz jeżeli przysługujący wskaźnik stopy redyskontowej weksli dla przedsiębiorstwa wynosi 0,6, to po pomniejszeniu o wskaźnik 0,1, wyniesie on 0,5. Dopłata do oprocentowania będzie stanowić różnicę między 5,75% i 2,875% ($0,5 \times 5,75\%$), czyli 2,875%. Jest to dopłata maksymalna, gdyż zgodnie z wytycznymi, dopłaty do oprocentowania kredytów nie mogą być wyższe niż 0,5 stopy redyskontowej weksli w stosunku rocznym. Przedsiębiorca będzie więc spłacał kredyt oprocentowany na 4,025% zamiast 6,9%.

Przy udzielaniu pożyczek, kredytów oraz dopłat do oprocentowania pożyczek i kredytów możliwe jest stosowanie karencji w spłacie rat, która nie może być dłuższa niż 6 miesięcy, licząc od terminu wykonania przedsięwzięcia, określonego w umowie, w dniu jej zawarcia.

V.4. Umorzenia

Umorzenia przysługują przedsiębiorcom, którzy zawarli umowy na pożyczki i kredyty NFOŚiGW do dnia 30 kwietnia 2002.

Pożyczki oraz kredyty, udzielone ze środków NFOŚiGW mogą zostać częściowo umorzone na wniosek pożyczkobiorcy / kredytobiorcy, jeżeli umorzona kwota zostanie w całości przeznaczona na realizację przedsięwzięcia ekologicznego, które należy określić we wniosku o umorzenie. Wysokość umorzonej kwoty nie może być wyższa niż 25% wypłaconych przedsiębiorcy środków. Kolejnym warunkiem jest spłata co najmniej 65% wypłaconej kwoty pożyczki lub kredytu, spłata rat kapitałowych i odsetki z tytułu oprocentowania w terminach określonych w umowie, terminowa realizacja przedsięwzięcia, udokumentowanie efektu rzeczowego i ekologicznego przedsięwzięcia. Dodatkowo pożyczkobiorca musi wywiązać się z obowiązku uiszczania opłat i kar stanowiących przychody NFOŚiGW.

Wniosek o umorzenie powinien zostać złożony niezwłocznie po dokonaniu spłat rat kapitałowych w wysokości 65% kwoty pożyczki lub kredytu. Przedsiębiorca jest zobligowany do spłaty kredytu / pożyczki do czasu podpisania odpowiedniej umowy o umorzeniu.

Umorzeniu nie podlegają:

- pożyczki wypłacone w wysokości do 500 tys. PLN (na podstawie umów zawartych po 30 kwietnia 2002 r.),
- kredyty wypłacone do wysokości 100 tys. PLN w ramach linii kredytowych oraz wszystkie te, które zostały wypłacone na podstawie umów kredytowych, zawartych po dniu 30 kwietnia 2002; oraz na podstawie umów konsorcjalnych,
- pożyczki i kredyty, o umorzenie których wnioskodawca wystąpi po całkowitej ich spłacie.

Należy także podkreślić, że wysokość kwoty umarżanej może zostać obniżona w razie opóźnień w spłatach kapitału oraz odsetek z tytułu oprocentowania.

V.5. Dotacje

Dotacje w klasycznej formie stanowią bezzwrotną pomoc finansową ze środków NFOŚiGW. Wysokość dotacji jest ustalana indywidualnie, w zależności od rodzaju przedsięwzięcia i zasobów finansowych wnioskodawcy. W większości przypadków dotacje są adresowane do jednostek samorządowych i innych instytucji o charakterze publicznym, zajmującymi się przedsięwzięciami w sferze ochrony środowiska. Przedsiębiorcy mogą ew. ubiegać się o wsparcie na działalność nieinwestycyjną, np. dotyczącą edukacji ekologicznej.

V.6. Zasady udzielania dofinansowania

Przedsiębiorcy ubiegający się o dofinansowanie przedsięwzięć ze środków NFOŚiGW muszą mieć na uwadze, że wybór przedsięwzięcia do dofinansowania odbywa się:

- na podstawie listy priorytetowych programów,
- zgodnie z zasadami udzielania i umarżania pożyczek oraz udzielania dotacji,
- zgodnie z kryteriami wyboru przedsięwzięć priorytetowych z poszczególnych dziedzin ochrony środowiska.

Warunkiem wstępnym uzyskania dofinansowania jest także wywiązywanie się przez wnioskodawcę z obowiązku uiszczenia opłat i kar stanowiących dochody NFOŚiGW oraz innych zobowiązań określonych w umowach z NFOŚiGW.

O dofinansowanie mogą ubiegać się przedsiębiorcy, którzy planują lub już rozpoczęli przedsięwzięcie. W żadnym wypadku nie jest możliwe dofinansowywanie przedsięwzięć już zakończonych.

Przedsiębiorcy, którzy chcą pozyskać środki w formie pożyczki lub dotacji muszą złożyć odpowiedni wniosek do NFOŚiGW. Formularze wniosków dostępne są na stronie internetowej NFOŚiGW: www.nfosigw.gov.pl. Każdy wniosek składa się z kilku wyodrębnionych części: standardowego formularza A (część ogólna wniosku), A.1 (część dla przedsiębiorcy), jednego tematycznego formularza części B (część ekologiczno-techniczna w danej dziedzinie) oraz jednego tematycznego formularza części C (część finansowa).

Przedsiębiorca składający wniosek jest zobligowany do udokumentowania, że posiada możliwości pokrycia planowanych kosztów przedsięwzięcia oraz że zostało zapewnione zabezpieczenie zwrotu udzielonego dofinansowania i innych należności wobec NFOŚiGW.

Wnioski można składać w dowolnym terminie. Aplikacje są rozpatrywane przez Zarząd NFOŚiGW zgodnie z kolejnością wpływu. Lista rankingowa wniosków aktualizowana jest raz na dwa miesiące.

Każdy wniosek podlega ocenie, mającej na celu wyłonienie przedsięwzięć dających najlepszy efekt ekologiczny.

W pierwszej kolejności wniosek jest sprawdzany pod względem formalnym. W przypadku gdy złożona dokumentacja jest kompletna, wniosek zostaje skierowany do dalszego postępowania, a wnioskodawca powiadomiony o fakcie rejestracji wniosku.

Kolejny etap to ocena ekologiczno-techniczna wniosku, na podstawie kryteriów danego programu. Ocena ekologiczno-techniczna wniosku odbywa się zgodnie z kryteriami wyboru przedsięwzięć, przygotowanymi dla każdej dziedziny wspieranej ze środków NFOŚiGW.

Ocena ekologiczno-finansowa stanowi do 70% końcowych rezultatów oceny wniosku.

W uzasadnionych przypadkach Zarząd NFOŚiGW uzależnia swoją decyzję o przyznaniu dofinansowania od niezależnej opinii o celowości i efektywności techniczno-ekonomicznej przedsięwzięcia, sporządzonych przez niezależnych ekspertów.

Wniosek jest także oceniany pod względem finansowym. Pod uwagę bierze się:

- ocenę realności zbilansowania niezbędnych środków na realizację przedsięwzięcia,
- udział środków NFOŚiGW w finansowaniu kosztów przedsięwzięcia,
- wskaźniki angażowania w realizację przedsięwzięcia środków zewnętrznych,

- płynność finansową przedsięwzięcia w badanym okresie,
- IRR przedsięwzięcia w badanym okresie,
- okres realizacji przedsięwzięcia,
- poziom jednostkowego kosztu uzyskania efektu ekologicznego (w podziale na koszty eksploatacyjne oraz inwestycyjne).

Każde z ww. kryteriów jest punktowane. Ocena finansowa przedsięwzięcia stanowi 30% punktacji w systemie łącznej oceny punktowej przedsięwzięć. W przypadku stwierdzenia braku informacji, umożliwiających pełną ocenę finansową, wniosek zostaje wyłączony z dalszego postępowania.

Oceni finansowej nie są poddawane przedsięwzięcia dotyczące edukacji ekologicznej, przedsięwzięcia pilotażowe o dużym stopniu ryzyka lub o charakterze eksperymentalnym oraz te, w których zwrot dofinansowania, wraz z karą umowną, zabezpieczony jest gwarancją bankową.

Na podstawie ww. ocen odpowiedni departament sporządza listę rankingową wniosków o udzielenie pożyczki / dotacji (z podziałem na listę podstawową oraz rezerwową), a także dwie listy wniosków wyłączonych z dalszego postępowania: listę wniosków do uzupełnienia oraz listę wniosków odrzuconych.

Listy zostają zatwierdzone przez Zarząd NFOŚiGW w formie uchwały. Wszyscy wnioskodawcy zostają poinformowani o decyzjach Zarządu NFOŚiGW.

W przypadku, gdy wnioskodawca zostanie zakwalifikowany do dofinansowania, prowadzone są z nim negocjacje w sprawie warunków pożyczki / dotacji. Zakończenie negocjacji między zespołem negocjacyjnym NFOŚiGW a wnioskodawcą zostaje uwieńczone podpisaniem tzw. arkusza negocjacyjnego.

Po zakończeniu negocjacji odpowiedni departament przygotowuje wnioski do Zarządu NFOŚiGW o udzielenie dofinansowania przedsięwzięć¹⁹. Zarząd w formie uchwały podejmuje decyzję o dofinansowaniu przedsięwzięć. Następnie możliwe jest podpisanie umowy z beneficjentem.

Od momentu podpisania umowy przedsięwzięcie jest monitorownie przez pracowników odpowiednich komórek NFOŚiGW. Rozliczone działania muszą być dobrze udokumentowane. Szczególną uwagę zwraca się na potwierdzenie efektu ekologicznego zrealizowanego przedsięwzięcia.

Po wejściu do Unii Europejskiej będą obowiązywać nowe zasady przyznawania przedsięwzięć dla małych i średnich przedsiębiorstw, opracowane na podstawie specjalnego rozporządzenia Rady Ministrów.

---

¹⁹ Decyzja ta musi zostać zatwierdzona przez Radę Nadzorczą Narodowego Funduszu, jeżeli kwota dofinansowania przekracza 500.000 EUR w przypadku dotacji oraz 1.000.000 EUR – w przypadku pożyczki.

VI. Fundusze Strukturalne i Fundusz Spójności

VI.1. Podstawy wykorzystania Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności

Korzystanie z *Funduszy Strukturalnych*, *Funduszu Spójności* i innych środków finansowych stanowiących instrumentarium polityki regionalnej Unii Europejskiej możliwe jest na bazie *Planu Rozwoju*, tj. podstawowego dokumentu programowego państwa członkowskiego. W Polsce funkcję taką pełni *Narodowy Plan Rozwoju 2004–2006* (NPR), który został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 11 lutego 2003 roku.

Narodowy Plan Rozwoju jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki rozwoju gospodarczego Polski w pierwszych latach po przystąpieniu do Unii Europejskiej. Określa on najważniejsze działania strukturalne, określone w kontekście celów polityki regionalnej Unii Europejskiej, jakie powinny zostać uruchomione po przystąpieniu do niej, a które będą współfinansowane ze środków wspólnotowych.

Dokument ten diagnozuje sytuację społeczno-ekonomiczną Polski i jej regionów, formułuje cele i zawiera opis strategii zmierzającej do osiągnięcia spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej z krajami i regionami Wspólnoty. Wskazuje także kierunki i wielkość planowanego zaangażowania środków *Funduszy Strukturalnych*, *Funduszu Spójności* i środków krajowych oraz określa sposób koordynacji i wdrażania pomocy strukturalnej w okresie realizacji NPR.

Narodowy Plan Rozwoju jest dokumentem, który integruje polityki sektorowe, uwzględnia potrzeby rozwojowe poszczególnych regionów i jest spójny zarówno z politykami krajowymi i regionalnymi, dokumentami strategicznymi (średnio- i długookresowymi) i dokumentami programowymi Rządu, jak również z politykami Wspólnoty Europejskiej.

VI.2. Cele Narodowego Planu Rozwoju

Celem strategicznym NPR jest „rozwijanie konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zdolnej do długofalowego, harmonijnego rozwoju, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz poprawę spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej z Unią Europejską na poziomie regionalnym i krajowym”.

Cel strategiczny ma zostać zrealizowany w oparciu o osiągnięcie w latach 2004–2006 pięciu celów cząstkowych NPR, które zostały określone na podstawie analizy słabych i mocnych stron polskiej gospodarki w kontekście wyzwań globalnej konkurencji. Są to:

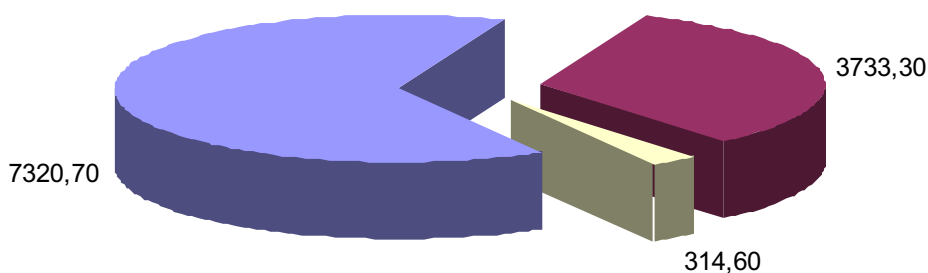
1. Wspomaganie osiągnięcia i utrzymania w dłuższym okresie wysokiego wzrostu PKB,
2. Zwiększenie poziomu zatrudnienia i wykształcenia,

3. Włączenie Polski do Europejskiej sieci infrastruktury transportowej i informacyjnej,
4. Intensyfikacja procesu zwiększenia w strukturze gospodarki udziału sektorów o wysokiej wartości dodanej, rozwój technologii społeczeństwa informacyjnego,
5. Wspomaganie udziału w procesach rozwojowych i modernizacyjnych wszystkich regionów i grup społecznych w Polsce.

Cele te realizowane będą za pomocą działań o charakterze prawnym, fiskalnym i instytucjonalnym oraz za pomocą programów i projektów współfinansowanych ze strony instrumentów strukturalnych w ramach Podstaw Wsparcia Wspólnoty (w oparciu o wynikające z tego dokumentu programy operacyjne), projektów *Funduszu Spójności* oraz *Inicjatyw Wspólnotowych* (INTERREG, EQUAL), jak również programy krajowe nie współfinansowane ze źródeł wspólnotowych. Programy realizowane w ramach NPR w oparciu o powyższe dokumenty (instrumenty realizacji) koncentrują się natomiast na kilku podstawowych osiach rozwoju:

1. Wspieranie konkurencyjności przedsiębiorstw,
2. Rozwój zasobów ludzkich i zatrudnienia,
3. Tworzenie warunków dla zwiększenia poziomu inwestycji, promowanie zrównoważonego rozwoju i spójności przestrzennej,
4. Przekształcenia strukturalne w rolnictwie i rybołówstwie, rozwój obszarów wiejskich,
5. Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów.

Wykres VI.1. Alokacje środków Europejskich w ramach podstawowych dokumentów realizujących NPR (w milionach EUR)

■ Podstawy Wsparcia Wspólnoty ■ Fundusz Spójności □ Inicjatywy Wspólnotowe

Źródło: *Narodowy Plan Rozwoju 2004–2006, Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, luty 2003*

Podstawy Wsparcia Wspólnoty dla Polski w latach 2004–2006 stanowią dokument określający kierunki i wysokość wsparcia ze strony Funduszy Strukturalnych (cele szczegółowe oraz wielkość wkładu funduszy i innych środków finansowych). Będą one wdrażane za pomocą pięciu jednofunduszowych sektorowych programów opera-

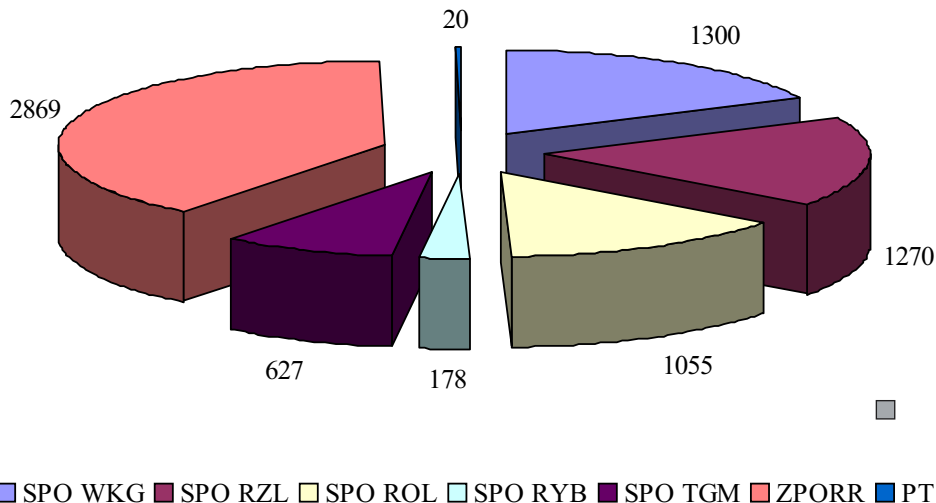
cyjnych (SPO), wielofunduszowego *Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego* (ZPORR) oraz programu pomocy technicznej, służącemu wsparciu wdrażania funduszy strukturalnych.

VI.3. Środki przeznaczone na realizację Sektorowych Programów Operacyjnych

Zgodnie z Narodowym Planem Rozwoju kwoty przeznaczone na wdrożenie zapisów Podstaw Wsparcia Wspólnoty zostaną rozdysponowane za pośrednictwem Programów Operacyjnych w następujący sposób:

- Sektorowy Program Operacyjny „Wzrost konkurencyjności gospodarki” – 1,3 mld EUR²⁰,
- Sektorowy Program Operacyjny „Rozwój zasobów ludzkich” – 1,27 mld EUR,
- Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich” – 1,05 mld EUR,
- Sektorowy Program Operacyjny „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb” – 0,17 mld EUR,
- Sektorowy Program Operacyjny „Transport–gospodarka morska” – 0,62 mld EUR,
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego – 2,86 mld EUR,
- Program Operacyjny „Pomoc techniczna” – 0,02 mld EUR.

Wykres VI.2. Udział środków UE w finansowaniu poszczególnych Programów Operacyjnych realizujących Podstawy Wsparcia Wspólnoty (MEUR)

Źródło: *Narodowy Plan Rozwoju 2004–2006, Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, luty 2003*

²⁰ Podane kwoty dotyczą tylko środków pochodzących z Funduszy Strukturalnych i nie obejmują współfinansowania krajowego.

VI.4. Pomoc w ramach Funduszy Strukturalnych (SPO) dla MSP

Podstawowe znaczenie dla rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw z zakresu pomocy z funduszy strukturalnych mają działania *Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw”* (SPO–WKP). W ramach tego programu będą wdrażane działania, które stanowią kontynuację dotychczasowej pomocy skierowanej do MSP, zarówno w ramach realizacji programów rządowych (opisanych w rozdziale II – dotacje i wsparcie udzielane przez PARP), jak i programu Phare (którego formy pomocy opisano w rozdziale III). Obok nich będą jednak realizowane działania, które stanowią ofertę nowych form pomocy dla przedsiębiorstw.

Podejmowane w ramach SPO WKP działania skierowane do przedsiębiorstw są uzupełniane działaniami wynikającymi z *Sektorowego Programu Operacyjnego „Rozwój zasobów ludzkich”* (SPO–RZL) oraz *Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego* (ZPORR). Działania realizowane w ramach SPO–WKP i SPO–RZL mają charakter horyzontalny i ponadregionalny (są realizowane na terytorium całego kraju).

SPO–RZL dopełnia, poprzez realizację działań szkoleniowych, działania SPO–WKP w zakresie podnoszenia konkurencyjności i rozwoju potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz budowy podstaw rozwoju społeczeństwa informacyjnego. W ramach SPO–RZL znalazły się działania, które mają przyczynić się do rozwoju potencjału kadrowego przedsiębiorstw, a przez to do wzrostu absorpcji nowoczesnych rozwiązań w przedsiębiorstwach.

W odróżnieniu od programów SPO–WKP i SPO–RZL, ZPORR realizuje działania na poziomie regionalnym. Ich celem jest wspieranie przygotowania środowisk gospodarczych i infrastruktury poprzez promowanie inwestycji lokalnych i regionalnych. ZPORR ma charakter komplementarny w stosunku do pozostałych programów i jako dokument wdrażany regionalnie jego zadaniem jest likwidacja różnic i barier w rozwoju występujących nie tyle na terenie całej Polski co na obszarze poszczególnych województw. W uzupełnieniu do SPO–WKP program ten realizuje np. projekty tworzenia regionalnej infrastruktury badawczo-edukacyjnej, tworzenia systemu regionalnych powiązań między sferą B+R a przedsiębiorstwami i instytucjami, rozbudowy regionalnej infrastruktury społeczeństwa informacyjnego czy tworzenia mikroprzedsiębiorstw na specjalnych obszarach.

Działania realizowane w ZPORR uzupełniają również działania realizowane w ramach SPO–RZL. O ile zadaniem SPO–RZL jest wspieranie ogólnopolskiego systemu instytucjonalnego rynku pracy oraz dostosowanie systemu edukacji i kształcenia ustawicznego do potrzeb rynku pracy, to działania przewidziane w ZPORR odpowiadają na sformułowane w regionalnych strategiach rozwoju potrzeby i problemy poszczególnych regionów (np. szkolenia podwyższające kwalifikacje zawodowe w dziedzinach najbardziej istotnych z punktu widzenia rozwoju i restrukturyzacji regionu).

W wyniku realizacji wymienionych programów przedsiębiorcom zostanie zaoferowany zintegrowany pakiet pomocy, składający się z usług doradczych, szkoleniowych i dotacji inwestycyjnych. Małe i średnie przedsiębiorstwa mogą korzystać

z wdrażanej w ramach tych programów pomocy jako ostateczni beneficjenci lub ostateczni odbiorcy²¹.

- Ostateczny beneficjent (ang.: ultimate beneficiary) – to osoba, instytucja lub środowisko (grupa społeczna) bezpośrednio korzystająca z wdrażanej pomocy.
- Ostateczny odbiorca (ang.: ultimate recipient) – to jednostka publiczna lub prywatna przedkładająca wnioski na realizację projektów współfinansowanych z Funduszy Strukturalnych (projektodawca).

Różnica między sposobem uczestnictwa we wdrażanej pomocy polega m.in. na tym, iż w przypadku, gdy przedsiębiorstwo w działaniu pełni rolę ostatecznego odbiorcy, może samo składać wnioski aplikacyjne na realizację projektu zgodnego z celami działania i uzyskać dotację (np. dotację inwestycyjną), natomiast w przypadku, gdy pełni rolę ostatecznego beneficjenta, korzysta z efektów wdrażanych projektów (np. z dostępu do informacji, usług), które realizują inne podmioty.

W przypadku wszystkich programów operacyjnych istnieje tzw. *Uzupełnienie Programu*, przygotowane przez Instytucję Zarządzającą danym programem, które w odniesieniu do każdego realizowanego w programie działania zawiera m.in.: działania wdrażające odpowiednie priorytety, główne cele działań, ocenę ex-ante działań, szczegółowy opis Beneficjentów końcowych, rodzaje ostatecznych beneficjentów, orientacyjny plan finansowy, zawierający wydatki współfinansowane i niewspółfinansowane przez Unię Europejską, ustalenia w zakresie informacji i promocji.

Uzupełnienie Programu zawiera również wszelkie informacje dotyczące charakteru dostępnej pomocy (grant, pożyczka, kurs szkoleniowy), odpowiednich maksymalnych wielkości pomocy, schematu operacyjnego, kryteriów wyboru projektów, sposobu wyboru wniosków czy składu komisji wybierających projekty. Aktualnie brak jest jeszcze ostatecznych wersji *Uzupełnień Programu* do SPO–WKP, SPO–RZL oraz ZPORR, dlatego też przy wskazaniu działań adresowanych do MSP w poszczególnych programach nie wymieniono w niniejszym poradniku wszystkich szczegółów dotyczących oferowanej pomocy (brak np. wysokości dotacji, terminów składania wniosków).

VI.5. Fundusz Spójności

Fundusz Spójności został utworzony w 1993 r. na mocy postanowień *Traktatu z Maastricht* w celu promowania społecznej i gospodarczej spójności regionów Unii Euro-

---

²¹ W ramach systemu wdrażania Funduszy Strukturalnych występują jeszcze pojęcia **odbiorcy końcowego** – tj. wyspecjalizowane instytucje i podmioty – publiczne i prywatne uczelnie wyższe, instytucje naukowo-badawcze, organizacje pozarządowe, instytucje informacji i poradnictwa zawodowego i inne, przedkładające wnioski do Instytucji Wdrażających na realizację projektów współfinansowanych z Funduszy Strukturalnych skierowanych do osób (grup społecznych) oraz **beneficjenta końcowego** – tj. instytucje oraz firmy publiczne i prywatne odpowiedzialne za zlecenie operacji. W przypadku programów pomocy beneficjentami końcowymi są instytucje, które przyznają pomoc. Występują dwa rodzaje beneficjentów końcowych: instytucje wdrażające i ostateczni odbiorcy pomocy.

pejskiej. Służy on, wraz z funduszami strukturalnymi, do prowadzenia i wspierania działań zwiększających gospodarczą i społeczną spójność Wspólnoty, co oznacza zmniejszanie różnic w poziomie rozwoju gospodarczego oraz dysproporcji w warunkach życia ludzi w jej krajach członkowskich oraz regionach.

Podstawowym instrumentem w dążeniu do osiągnięcia spójności w ramach UE jest Europejska polityka regionalna i polityka spójności wraz z istniejącymi w ich ramach funduszami. Celem wiodącym interwencji finansowej na rzecz określonych regionów (w formie dotacji szczególnego przeznaczenia) jest zwiększenie produktywności i konkurencyjności słabszych regionów, a głównymi narzędziami tej polityki są:

- fundusze strukturalne: *Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego* (ERDF), *Europejski Fundusz Społeczny* (ESF), *Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej* (EAGGF), *Instrument Finansowy Rybołówstwa* (FIGF),
- *Fundusz Spójności*²²: instrument komplementarny w stosunku do wyżej wymienionych, jednak o głównym znaczeniu z punktu widzenia spójności społecznej i gospodarczej Wspólnoty jako całości²³.

Podstawowym obszarem interwencji funduszu są duże projekty w zakresie ochrony środowiska oraz infrastruktury transportowej (ze szczególnym uwzględnieniem sieci o charakterze transeuropejskim). Zakres przedmiotowy funduszu prowadzić ma do stworzenia dogodnych warunków dla rozwoju peryferyjnych obszarów wspólnoty poprzez powiązanie ich rozbudowaną siecią komunikacyjną, ułatwiającą wymianę handlową i przepływ ludności, z regionami o wyższym poziomie rozwoju.

Fundusz Spójności jest istotnym instrumentem polityki strukturalnej Unii Europejskiej, stanowiącym instrument komplementarny do funduszy strukturalnych. Różni się od nich zasięgiem terytorialnym (krajowy, a nie regionalny) oraz czasowym. Zgodnie z pierwotnym brzmieniem rozporządzenia, wsparcie dla wybranych członków UE zaplanowano na lata 1993–99, obecnie jego działanie przedłużono do 2006 roku.

W latach 2004–2006 Polska będzie odbiorcą pomocy pochodzącej z *Funduszu Spójności* w wysokości 3,733 mld EUR²⁴. Dokumentem, który określa przedmiotowy zakres wsparcia z *Funduszu Spójności* oraz jego wysokość (proponowane przez Polskę kierunki i przedsięwzięcia, które uzyskają wsparcie) jest *Strategia Wykorzystania Funduszu Spójności*.

Interwencja *Funduszu Spójności* w Polsce będzie koncentrować się na dwóch kierunkach:

---

²² Podstawa prawna: Rozporządzenie Rady 1164/1994 z 16 maja 1994 r. znowelizowane przez 1264/1999

²³ Fundusz Spójności jest przeznaczony na wsparcie dla krajów, w których PKB per capita nie przekracza 90% średniej dla Unii Europejskiej. Ponadto państwa członkowskie spełniające powyższy warunek, muszą spełniać warunek makroekonomiczny, jakim jest realizacja programu gospodarczego spełniającego tzw. kryteria konwergencji. Obecnie, środki funduszu dostępne są jedynie dla czterech krajów Unii Europejskiej. Są to Grecja, Portugalia, Irlandia i Hiszpania.

²⁴ Dodatkowo, na realizację Strategii Wykorzystania Funduszu Spójności w latach 2004–2006 zaangażowanych zostanie 1,14 mld EUR z krajowych środków publicznych.

- rozwoju sieci transportowych: sieci drogowej (autostrady, drogi ekspresowe, drogi główne) oraz sieci kolejowej (linie o podstawowym i międzynarodowym znaczeniu, usytuowane w paneuropejskich korytarzach transportowych),
- rozwoju infrastruktury ochrony środowiska mającej największy wpływ na poprawę sytuacji ekologicznej kraju (poprawienie stanu środowiska i jakości życia ludzi).

Projekty w sektorze transportu

Wybór projektów w sektorze transportu został już dokonany i ograniczony do stosunkowo małej liczby wykonalnych technicznie oraz przygotowanych pod względem formalnym projektów²⁵. Realizowane projekty to:

- budowa 9 odcinków autostrad znajdujących się na kilku odcinkach autostrad zlokalizowanych na głównych połączeniach autostradowych kraju,
- budowa 4 odcinków dróg ekspresowych, stanowiących część programu budowy dróg ekspresowych,
- modernizacja 9 odcinków linii kolejowej, usytuowanych na głównych połączeniach kolejowych kraju.

Projekty te dotyczą sieci transportowych o znaczeniu międzynarodowym, a ich realizacja w istotnym stopniu poprawi położenie tranzytowe Polski i dostępność poszczególnych regionów²⁶. Na projekty w zakresie budowy autostrad i dróg ekspresowych przypada 57% wydatków z *Funduszu Spójności* przeznaczonych na transport, a na modernizację linii kolejowych 43%. Ograniczając się do wybranej liczby projektów kierowano się zasadą koncentracji środków oraz ich wykonalnością, gdyż wymagają one znacznego udziału środków z krajowych źródeł publicznych. Na realizację projektów w sektorze transportu w latach 2004–2006 przeznaczonych będzie około 1867 mln EUR z *Funduszu Spójności* oraz 331 mln EUR ze środków krajowych²⁷.

Projekty w sektorze ochrony środowiska

Celem wiodącym działań w obszarze ochrony środowiska jest zmniejszenie dystansu dzielącego Polskę od krajów Europy Zachodniej w zakresie standardów jakości środowiska oraz technicznej i instytucjonalnej infrastruktury w tej dziedzinie. Ze środków Funduszu Spójności zostaną dofinansowane projekty, które mają na celu poprawę jakości wód, zagospodarowanie odpadów oraz poprawę jakości powietrza.

²⁵ Szczegółowa lista projektów zakwalifikowanych do realizacji ze środków Funduszu Spójności w dokumencie Strategia Wykorzystania Funduszu Spójności, Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, luty 2003, s. 35-44 oraz Aneks 1.

²⁶ Ze środków Funduszu Spójności nie będą finansowane projekty dotyczące przebudowy dróg krajowych, które zostały uwzględnione do realizacji w ramach ERDF (w oparciu o SPO-TGM lub ZPORR). Wyklucza się możliwość realizacji danych projektów w sieci krajowej jednocześnie z kilku różnych funduszy wsparcia Wspólnoty lub realizację projektów na odcinkach dróg krajowych równoległych do dróg znaczenia międzynarodowego.

²⁷ Strategia wykorzystania Funduszu Spójności, Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, luty 2003, s. 16.

1. Poprawa jakości wód powierzchniowych oraz polepszenie jakości i dystrybucji wody przeznaczonej do spożycia realizowana będzie poprzez projekty obejmujące :
  - budowę i modernizację kanalizacji sanitarnej i burzowej oraz oczyszczalni ścieków,
  - rozbudowę i modernizację urządzeń uzdatniających wodę i sieci wodociągowej (w powiązaniu z systemami sanitacji).

W ramach tej grupy projektów realizowane będą również projekty zapewnienia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego poprzez: budowę zbiorników retencyjnych, zbiorników „suchych”, obwałowań i innych zabezpieczeń, zalesianie oraz renaturyzację cieków wodnych.

2. Zagospodarowanie odpadów i ochrona powierzchni ziemi obejmuje projekty:
  - budowa, rozbudowa lub modernizacja składowisk odpadów komunalnych oraz tworzenie systemów recyklingu i unieszkodliwiania odpadów komunalnych (sortownie, kompostownie itp.),
  - tworzenie systemów zbiórki i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych (w tym spalarnie),
  - tworzenie systemów zagospodarowania osadów ściekowych (w tym spalarnie),
  - rekultywacja terenów zdegradowanych przez przemysł i inne szkodliwe oddziaływania.
3. Poprawa jakości powietrza realizowana poprzez projekty dotyczące:
  - modernizacji i rozbudowy miejskich systemów ciepłowniczych (źródeł, sieci) połączonej z likwidacją „niskiej emisji” w strefach o znaczących przekroczeniach dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń w powietrzu,
  - systemowej konwersji palenisk domowych na rozwiązania przyjazne zdrowiu i środowisku (głównie zamiana węgla na gaz, w okresie początkowym – eliminacja węgla niskiej jakości, ew. przejście na paliwa bezdymne).

Zmniejszenie zagrożenia dla jakości powietrza można również osiągnąć poprzez podniesienie efektywności wykorzystania energii i jej oszczędzanie, szersze stosowanie alternatywnych źródeł energii, a także poprzez działania mające na celu redukcję uciążliwości transportu.

Na realizację projektów w sektorze ochrony środowiska w latach 2004–2006 przeznaczonych będzie około 1867 mln EUR z *Funduszu Spójności* oraz 810 mln EUR ze środków krajowych²⁹.

Projekty z zakresu ochrony środowiska, które mają szansę uzyskać wsparcie ze środków Funduszu Spójności, muszą spełniać kryteria podstawowe, kryteria osiągnięcia standar-

---

²⁸ Potencjalna lista projektów do wsparcia w tym obszarze została przedstawiona w Aneksie 2 dokumentu Strategia wykorzystania Funduszu Spójności, Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, luty 2003.

²⁹ Strategia wykorzystania Funduszu Spójności, Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, luty 2003, s. 16.

dów UE w zakresie poszczególnych rodzajów projektów, kryteria stanu przygotowania przedsięwzięcia oraz spełniać określone wymogi finansowe i ekonomiczne³⁰.

Beneficjentami wsparcia w przypadku projektów z sektora transportu jest Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA) oraz PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.

W przypadku projektów z sektora ochrony środowiska są to jednostki samorządu terytorialnego – głównie gminy, przedsiębiorstwa publiczne (głównie przedsiębiorstwa komunalne) i ewentualnie przedsiębiorstwa prywatne odpowiedzialne za zlecenie wykonawcom operacji mających na celu realizację poszczególnych projektów współfinansowanych z *Funduszu Spójności*.

Instytucją Zarządzającą i koordynującą całością wsparcia w ramach Funduszu Spójności jest Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej. Przekazuje ono wnioski o udzielenie pomocy Komisji Europejskiej oraz powołuje Komitet Monitorujący Fundusz Spójności. Funkcje zarządzania poszczególnymi projektami Ministerstwo oddelegowuje do Ministerstwa Infrastruktury (projekty dotyczące transportu) oraz Ministerstwa Środowiska (projekty dotyczące ochrony środowiska). Instytucjami wdrażającymi w ramach Funduszu Spójności są odpowiednio Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad oraz PKP Polskie Linie Kolejowe w zakresie transportu oraz Narodowe i Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w sektorze środowisko. Funkcję Instytucji Płatniczej dla Funduszu Spójności pełni Departament Obsługi Funduszy Pomocowych w Ministerstwie Finansów.

VI.6. Sektorowy Program Operacyjny „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw (SPO–WKP)”

Sektorowy Program Operacyjny Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw realizuje oś rozwoju NPR, jaką jest wspieranie konkurencyjności przedsiębiorstw, jego cel strategiczny oraz cele cząstkowe. Dokument ten określa cele, priorytety i działania dotyczące realizacji polityki w zakresie przedsiębiorczości i innowacyjności ze szczególnym uwzględnieniem sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) przy wykorzystaniu zasobów sfery naukowo-badawczej oraz korzyści związanych ze stosowaniem nowoczesnych technologii, w tym technologii informacyjnych oraz technologii wspierających ochronę środowiska³¹.

Cele, priorytety i działania zostały przygotowane w taki sposób, aby poprzez odniesienie się do zidentyfikowanych problemów rozwojowych oraz potencjału rozwoju polskiej gospodarki w najbardziej efektywny sposób zapewnić realizację celów NPR. Zostały one

---

³⁰ Indykatory wykaz inwestycji w zakresie ochrony środowiska do dofinansowania ze środków funduszu spójności w latach 2004–2006 (lista podstawowa i rezerwowa) został przedstawiony w załączniku 2 do dokumentu Strategia wykorzystania Funduszu Spójności, Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, luty 2003.

³¹ Sektorowy Program Operacyjny „Wzrost konkurencyjności gospodarki 2004–2006”, Ministerstwo Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, luty 2003, s. 7.

określone w taki sposób, aby eliminowały czynniki osłabiające konkurencyjność polskich przedsiębiorstw oraz dynamizowały rozwój w oparciu o czynniki, które mogą w przyszłości zdecydować o konkurencyjności przedsiębiorstw. Dlatego też działania w ramach programu będą kierowane do tych dziedzin, które w największym stopniu dynamizują produkcję, modernizują jej strukturę i rodzą postęp technologiczny w gospodarce.

Wsparcie w ramach SPO – WKP ma charakter horyzontalny i jest kierowane do wszystkich podmiotów, które spełniają kryteria określone w *Programie Uzupełniającym*, ale ze względu na realizowane cele polityki strukturalnej preferowane będą działania podejmowane w pewnych wyodrębnionych sektorach.

Środki finansowe przeznaczone na realizację celów Programu będą pochodziły ze środków *Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego* (ERDF) w wysokości 1 300 mln EUR, a szacowane dofinansowanie z budżetu państwa wyniesie 455 mln EUR, a z sektora prywatnego 708,9 mln EUR.

Celem SPO–WKP jest poprawa pozycji konkurencyjnej polskiej gospodarki funkcjonującej w warunkach otwartego rynku³².

Dla osiągnięcia tego celu potrzebny jest szybki rozwój produkcji nowoczesnych wyrobów wysokiej jakości, naukochłonnych, opartych na nowoczesnej i szybko doskonalonej technice, związanych zwłaszcza z informatyką, optoelektroniką, automatyką przemysłową, inżynierią materiałową i bioinżynierią. Dlatego też w realizacji działań preferowane będą projekty:

- podejmowane w sektorach wysokiej techniki (głównie mikroelektronicznym, informatycznym i teletechnicznym),
- w tych tradycyjnych branżach przemysłu, które mają szanse na opłacalny eksport i mogą się stać konkurencyjne w przyszłości (np. przemysł hutniczy, zwłaszcza metali nieżelaznych, okrętowy, ciężki przemysł maszynowy, ciężka chemia, miedziowy, lekki, spożywczy),
- dotyczące przemysłów o wysokim tempie wzrostu popytu rynkowego (wyroby i techniki medyczne, wyroby i usługi służące wykorzystaniu czasu wolnego od pracy oraz wyroby i usługi ochrony środowiska),
- o potencjalnej specjalizacji eksportowej (np. z przemysłu meblarskiego i samochodowego oraz innych przemysłów, które mają szanse wejścia ze swoimi wyrobami do międzynarodowych sieci dystrybucyjnych).

Ponieważ konkurencyjność polskiej gospodarki jest determinowana w decydującym stopniu poprzez sytuację przedsiębiorstw oraz jakość i stopień rozwoju otoczenia, w którym prowadzą działalność gospodarczą, za priorytety SPO–WKP przyjęto:

---

³² Konkurencyjność gospodarki – rozumiana jest jako długookresowa zdolność, stającej się częścią Jednolitego Rynku Europejskiego, otwartej na świat gospodarki rynkowej, do sprostania międzynarodowej konkurencji, a także skutecznej adaptacji do zmieniających się warunków zewnętrznych oraz osiągania trwałego, zrównoważonego rozwoju gospodarczego, prowadzącego do zmniejszenia dystansu ekonomicznego, społecznego i technologicznego wobec bardziej zaawansowanych gospodarek krajów Unii Europejskiej.

1. Priorytet 1. Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności z wykorzystaniem instytucji otoczenia biznesu,
2. Priorytet 2. Wzmocnienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw działających na Jednolitym Rynku Europejskim.

Celem priorytetu 1 jest ułatwienie funkcjonowania przedsiębiorstw w warunkach otwartego rynku dzięki wsparciu udzielonemu przez instytucje otoczenia biznesu. Działania priorytetu 2 mają na celu natomiast zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez wsparcie inwestycji poprawiających poziom technologiczny i/lub organizacyjny przedsiębiorstw, także w zakresie ochrony środowiska oraz zapewnienie wysokiej jakości usług doradczych dla przedsiębiorstw. W efekcie realizacji tych celów powinno powstać silne otoczenie instytucjonalne wspierające działalność przedsiębiorstw oraz gospodarka oparta na innowacyjnych przedsiębiorstwach.

W ramach priorytetów SPO–WKP realizowane będą następujące działania:

1. Priorytet 1. Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności z wykorzystaniem instytucji otoczenia biznesu,
  - Działanie 1.1. Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw,
  - Działanie 1.2. Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw,
  - Działanie 1.3. Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm,
  - Działanie 1.4. Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką,
  - Działanie 1.5. Rozwój systemu dostępu przedsiębiorców do informacji i usług publicznych on-line.
2. Priorytet 2. Wzmocnienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw działających na Jednolitym Rynku Europejskim
  - Działanie 2.1. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo,
  - Działanie 2.2. Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw,
  - Działanie 2.3. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje,
  - Działanie 2.4. Wsparcie dla inwestycji w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska.

Dodatkowo realizowana będzie Pomoc techniczna, o charakterze pomocniczym dla ww. priorytetów, której celem będzie zapewnienie wsparcia dla procesu wdrażania programu oraz dla efektywnego wykorzystania finansowego wkładu Wspólnoty i środków krajowych.

W wyniku realizacji SPO–WKP przedsiębiorstwa mogą korzystać z różnych form pomocy odnoszących się do podstawowych barier ich rozwoju, a które są głównie związane z wiedzą (np. dostęp do informacji, doradztwo) oraz zasobami finansowymi (np. dotacje inwestycyjne). W ramach programu oferowane są zarówno dotychczas dostępne formy pomocy, ich modyfikacje oraz nowe formy wsparcia.

Wśród oferowanych dla MSP w ramach SPO–WKP form pomocy, które były dotychczas dostępne (głównie w ramach programów krajowych i programów Phare realizowanych przez PARP) można wymienić:

- Dostęp do usług informacyjnych,
- Fundusze pożyczkowe i fundusze poręczeń kredytowych,
- Dotacje inwestycyjne,
- Dotacje na certyfikaty,
- Dotacje w zakresie działalności międzynarodowej,
- Dotacje na doradztwo.

Kontynuowane formy pomocy zostały w niektórych przypadkach zmodyfikowane lub poszerzone o nowe działania czy rodzaje projektów, tak aby ich oddziaływanie na poprawę konkurencyjności MSP było efektywniejsze. Ma to miejsce np. w działaniu 1.1, którego zadaniem jest wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw. Nowością w tym działaniu jest zwrócenie uwagi na projekty służące wsparciu sieci instytucji otoczenia biznesu. Mimo dużej ilości podmiotów otoczenia biznesu ich słabością jest bowiem stosunkowo ograniczone zsięciowanie, co z kolei ogranicza np. możliwość zwiększenia potencjału w zakresie dostarczania przedsiębiorcom kompleksowego pakietu usług. Dodatkowo w tym działaniu wspierane są projekty, które dotyczą internalizacji działań instytucji wspierających przedsiębiorców, w tym włączenia w europejskie sieci współpracy. Zmiany dotyczą również instrumentów wsparcia finansowego. I tak np. pojawiły się nowe rodzaje projektów, na które można uzyskać wsparcie finansowe w ramach dotacji inwestycyjnych (np. w zakresie ochrony środowiska), czy też istnieje możliwość dokapitalizowania funduszy kapitału załączkowego przeznaczonych na dofinansowanie powstających przedsiębiorstw. Prowadzone dotychczas projekty z zakresu współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką, które mogły uzyskać dofinansowanie również zostały poszerzone o ich nowe rodzaje, np. projekty badawcze dla instytucji działających w sieci, odpowiedzialnych za prowadzenie foresight'u technologicznego jako instrumentu polityki naukowej, technicznej i innowacyjnej, jak również wyznaczającego kierunki rozwoju gospodarki.

Wśród zmodyfikowanych lub nowych form pomocy dla małych i średnich przedsiębiorstw wynikających z realizacji SPO–WKP można wymienić m.in.:

- Fundusze kapitału załączkowego (seed capital),
- Dotacje inwestycyjne na poprawę stanu środowiska,
- Dostęp do informacji dotyczących prognozowanych trendów technologicznych,
- Dotacje na projekty badawcze.

Działania realizowane w ramach SPO–WKP obejmują okres maj 2004–grudzień 2006.

Pomoc w zakresie dostępu do usług i informacji

Celem działania 1.1 „Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw” jest poprawa dostępu przedsiębiorców do wysokiej jakości usług świadczonych przez instytucje wspierania biznesu. MSP mogą korzystać z pełniejszej oferty usług świadczonych przez wyspecjalizowane instytucje i ich sieci, również o charakterze ponadregionalnym.

Tabela VI.1. Opis działania 1.1. Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw³³

Rodzaje realizowanych projektów	<p>1.1.1. Projekty wsparcia sieci instytucji otoczenia biznesu</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Projekty poprawiające ofertę sieci instytucji świadczących usługi dla przedsiębiorstw na terenie całego kraju, ● Projekty służące powstawaniu ponadregionalnych sieci instytucji wspierania biznesu, ● Projekty inwestycyjne niezbędne dla właściwego funkcjonowania sieci instytucji wspierania biznesu o charakterze ponadregionalnym, ● Projekty o charakterze ponadregionalnym, realizowane we współpracy z zagranicznymi sieciami instytucjami wspierania biznesu, w tym włączanie się do międzynarodowych sieci instytucji wspierania biznesu, ● Projekty związane z działalnością promocyjną sieci instytucji otoczenia biznesu. <p>1.1.2. Projekty wsparcia instytucji otoczenia biznesu</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Projekty zgłaszane przez instytucje wspierania biznesu, świadczące wyspecjalizowane usługi o charakterze ponadregionalnym, ● Projekty o charakterze ponadregionalnym, realizowane we współpracy z zagranicznymi instytucjami wspierania biznesu, ● Projekty inwestycyjne niezbędne dla właściwego funkcjonowania instytucji wspierania biznesu, świadczących wyspecjalizowane usługi o charakterze ponadregionalnym, ● Projekty związane z działalnością promocyjną instytucji wspierających przedsiębiorstwa, ● Projekty dotyczące budowy i/lub rozwoju baz danych w zakresie najlepszych dostępnych technik (BAT). <p>1.1.3. Studia i ekspertyzy związane z działaniem</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Studia i ekspertyzy związane m.in. z określeniem zapotrzebowania na określone typy i zakres usług dla przedsiębiorstw w układzie przedmiotowym i terytorialnym, ● Badania sposobu dotarcia do klientów w celu opracowywania najwłaściwszych akcji promocyjnych, ● Badania potrzeb konsultantów w zakresie podnoszenia ich wiedzy i dopasowywania kompetencji do oczekowań przedsiębiorców.
Ostateczni odbiorcy (projektodawcy)	Instytucje wspierania biznesu (nie nastawione na zysk) oraz sieci tych instytucji.
Ostateczni beneficjenci	Przedsiębiorcy.

³³ Tabele dotyczące opisów działań realizowanych w ramach SPO-WKG zostały przygotowane na podstawie Uzupełnienia Programu Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost konkurencyjności gospodarki 2004–2006”, Ministerstwo Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, czerwiec 2003.

Główne efekty/rezultaty projektów dla MSP	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie dostępności przedsiębiorców do usług świadczonych przez wyspecjalizowane instytucje, • Poprawa jakości usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu, • Rozwój nowych usług dla przedsiębiorców, • Wzrost liczby przedsiębiorstw korzystających z zewnętrznych usług, Wzrost innowacyjności organizacyjnej i technologicznej w przedsiębiorstwach.
Forma pomocy	Dotacje.
System wyboru projektów	Projekty będą podlegały wstępnej ocenie na poziomie Beneficjenta Końcowego (PARP), która obejmie ocenę formalną wniosku, ocenę merytoryczną dokonywaną przez grupy robocze powołane przez Beneficjenta Końcowego w porozumieniu z Instytucją Zarządzającą (MGPiPS), a następnie będą przekazywane do Komitetu Sterującego.

W tej grupie pomocy można wymienić również realizację inne działania priorytetu 1 – działania 1.5. Rozwój systemu dostępu przedsiębiorców do informacji i usług publicznych on-line, którego celem jest poprawa warunków funkcjonowania gospodarki poprzez zwiększenie i poprawę jakości dostępu do informacji i usług świadczonych on-line przez instytucje sektora publicznego na rzecz przedsiębiorstw i obywateli z wykorzystaniem nowoczesnych technologii teleinformatycznych.

Tabela VI.2. Opis działania 1.5. Rozwój systemu dostępu przedsiębiorców do informacji i usług publicznych on-line

Rodzaje realizowanych projektów	<p>Budowa platformy elektronicznej usług publicznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inwestycje w podstawową infrastrukturę umożliwiającą budowę elektronicznej platformy usług publicznych, w szczególności nowe budynki potrzebne do instalacji sprzętu teleinformatycznego, infrastruktura telekomunikacyjna oraz szerokopasmowe łącza internetowe, • Zakup nowych komputerów oraz serwerów, modernizacja istniejących jednostek centralnych, zakup i instalacja lokalnych urządzeń sieciowych, potrzebnych do budowy platformy elektronicznej, • Zakup oprogramowania, licencji oraz baz danych potrzebnych do świadczenia usług dla przedsiębiorstw w ramach elektronicznej platformy usług publicznych. <p>1.5.2. Projekty dotyczące integracji referencyjnych rejestrów osób i firm</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zakup i instalacja systemu serwerów centralnych, • Zakup oprogramowania specjalistycznego dla potrzeb integracji rejestrów. <p>1.5.3. Projekty zwiększające bezpieczeństwo wymiany danych dostarczanych przez przedsiębiorstwa i obywateli do administracji publicznej.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zakup sprzętu informatycznego, np. czytników i kart, • Zakup specjalistycznego oprogramowania.
Ostateczni odbiorcy (projektodawcy)	Instytucje administracji rządowej, instytucje prowadzące ewidencje i rejestry, przedsiębiorcy.
Ostateczni beneficjenci	Przedsiębiorcy.

Główne efekty/rezultaty projektów dla MSP	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby przedsiębiorców korzystających z usług publicznych świadczonych przez Internet, • Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce, • Obniżenie kosztów działania przedsiębiorstw, • Świadczenie nowych usług przez przedsiębiorców na bazie informacji publicznej.
Forma pomocy	Dotacje na realizację zatwierdzonych projektów, które będą wylaniane w ramach przetargów publicznych (wsparcie nie jest pomocą publiczną).
System wyboru projektów	Projekty będą podlegać wstępnej ocenie na poziomie Beneficjenta Końcowego (Ministerstwo Nauki i Informatyzacji), która obejmie ocenę formalną wniosku, ocenę merytoryczną dokonywaną przez grupy robocze powołane przez Beneficjenta Końcowego w porozumieniu z Instytucją Zarządzającą (MGIIPS), a następnie będą przekazywane do Komitetu Sterującego.

Pomoc w zakresie doradztwa

Podstawowe znaczenie dla korzystania przez przedsiębiorców z pomocy w formie doradztwa ma realizacja w ramach priorytetu 2 działania 2.1 Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo. Celem tego działania jest poprawa konkurencyjności MSP poprzez ułatwienie dostępu do specjalistycznej pomocy doradczej. Ostatecznymi odbiorcami oferowanej w tym działaniu pomocy są istniejące małe i średnie przedsiębiorstwa, w tym nowo powstające przedsiębiorstwa oparte na zaawansowanych technologiach.

Tabela VI.3. Opis działania 2.1. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo

Rodzaje realizowanych projektów	<p>2.1.1. Doradztwo w zakresie zasad prowadzenia przedsiębiorstwa na Jednolitym Rynku Europejskim</p> <p>2.1.2. Doradztwo w zakresie jakości, obejmujące w szczególności projekty doradcze w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • projektowania, wdrażania i doskonalenia systemów zarządzania jakością, zarządzania środowiskiem oraz bezpieczeństwem i higieną pracy, • zasad uzyskiwania certyfikatów zgodności dla wyrobów, usług, surowców, maszyn i urządzeń, aparatury kontrolno-pomiarowej i kwalifikacji personelu. <p>2.1.3. Doradztwo związane z innowacjami i nowymi technologiami, obejmujące w szczególności projekty doradcze w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wdrażania strategii rozwoju przedsiębiorstwa w oparciu o nowe technologie i rozwiązania innowacyjne, • powstawania firm opartych na zaawansowanych technologiach lub zamierzających podjąć działalność gospodarczą polegającą na wytwarzaniu wyrobów lub usług nowych na rynku polskim albo znacząco ulepszonych w porównaniu z występującymi na rynku, • zastosowania i wykorzystania technologii informatycznych w przedsiębiorstwie. <p>2.1.4. Doradztwo eksportowe, obejmujące w szczególności projekty doradcze w zakresie podejmowania i rozwijania działalności eksportowej.</p> <p>2.1.5. Doradztwo związane z tworzeniem sieci kooperacyjnych przedsiębiorstw,</p> <p>2.1.6. Doradztwo związane z połączeniami przedsiębiorstw, obejmujące projekty doradcze związane z połączeniem małego lub średniego przedsiębiorstwa z innym małym lub średnim przedsiębiorstwem.</p>
---------------------------------	--

Ostateczni odbiorcy (projektodawcy)	Małe i średnie przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie Polski, w tym nowo powstałe przedsiębiorstwa oparte na zaawansowanych technologiach.
Ostateczni beneficjenci	Małe i średnie przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie Polski, w tym nowo powstałe przedsiębiorstwa oparte na zaawansowanych technologiach.
Główne efekty/rezultaty projektów dla MSP	<ul style="list-style-type: none"> ● Zwiększenie liczby małych i średnich przedsiębiorstw korzystających ze specjalistycznych usług doradczych, ● Wzrost udziału przedsiębiorstw posiadających certyfikaty jakości w całkowitej liczbie przedsiębiorstw, ● Wzrost udziału sektora małych i średnich przedsiębiorstw w eksporcie ogółem, ● Wzrost liczby nowych firm, opartych na zaawansowanych technologiach, ● Wzrost wskaźnika przedsiębiorstw innowacyjnych.
Forma pomocy	Dotacje (pomoc publiczna).
System wyboru projektów	<p>Odbiorcy ostateczni – małe lub średnie przedsiębiorstwa przedkładać będą wnioski aplikacyjne, w których określą zagadnienia, w ramach których chcą otrzymać wsparcie z firmy doradczej. Koszty usługi doradczej ponosić będzie beneficjent ostateczny, który po zakończeniu projektu ubiegać się będzie o refundację części poniesionych kosztów.</p> <p>Projekty będą podlegać wstępnej ocenie na poziomie Beneficjenta Końcowego, która obejmie ocenę formalną wniosku, ocenę merytoryczną dokonywaną przez grupy robocze powołane przez Beneficjenta Końcowego (PARP) w porozumieniu z Instytucją Zarządzającą (MGPiPS), a następnie będą przekazywane do Komitetu Sterującego.</p>
Wielkość wsparcia finansowego	<p>Maksymalne dofinansowanie ze środków ERDF wyniesie 45% kwalifikujących się kosztów projektu. Minimalny wkład prywatny w realizację projektu – 40%.</p> <p>W przypadku projektów doradztwa dla nowo powstających firm opartych na zaawansowanych technologiach wkład publiczny może wynosić do 100% kwalifikujących się kosztów projektu, w tym 75% ze środków ERDF.</p>

Pomoc w zakresie tworzenia korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorstw

Za taki rodzaj pomocy można uznać realizację projektów w ramach działania 1.3. Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm priorytetu 1, które ma na celu ułatwienie przedsiębiorstwom warunków prowadzenia działalności gospodarczej poprzez zapewnienie odpowiedniej infrastruktury. W działaniu tym szczególna uwaga skierowana jest na stworzenie warunków do prowadzenia przedsięwzięć w zakresie rozwoju innowacyjnych produktów i technologii. Dlatego też wspierane będą projekty, których celem jest tworzenie i udostępnienie przedsiębiorstwom nowej infrastruktury w ramach parków przemysłowych, parków naukowo-technologicznych i inkubatorów technologicznych.

Tabela VI.4. Opis działania 1.3. Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm

Rodzaje realizowanych projektów	<p>1.3.1. Projekty inwestycyjne w zakresie tworzenia i rozwoju infrastruktury parków przemysłowych,</p> <p>1.3.2. Projekty inwestycyjne w zakresie tworzenia i rozwoju infrastruktury parków naukowo-technologicznych,</p> <p>1.3.3. Projekty inwestycyjne w zakresie budowy inkubatorów technologicznych lub remontu pomieszczeń oraz wyposażenia inkubatorów technologicznych (w tym akademickich), w tym na terenie parków naukowo-technologicznych,</p> <p>1.3.4. Projekty doradcze w zakresie: przygotowania studiów wykonalności, biznesplanów oraz ocen oddziaływania na środowisko dla parków przemysłowych, parków naukowo-technologicznych oraz inkubatorów technologicznych; wspomaganie zarządzania i funkcjonowania dla organizacji zarządzających parkami przemysłowymi, parkami naukowo-technologicznymi i inkubatorami technologicznymi.</p>
Ostateczni odbiorcy (projektodawcy)	Podmioty zarządzające parkami przemysłowymi i naukowo-technologicznymi oraz inkubatorami technologicznymi, w szczególności samorządy regionalne lub lokalne, agencje rozwoju regionalnego, przedsiębiorstwa, szkoły wyższe, fundacje, stowarzyszenia oraz podmioty prawne utworzone przez wymienione organizacje, powołane do zarządzania parkami przemysłowymi, parkami naukowo-technologicznymi i inkubatorami technologicznymi.
Ostateczni beneficjenci	Przedsiębiorcy oraz inne podmioty korzystające z infrastruktury parków przemysłowych i naukowo-technologicznych oraz inkubatorów technologicznych.
Główne efekty/rezultaty projektów dla MSP	<ul style="list-style-type: none"> ● Stworzenie korzystnych warunków rozwijania działalności gospodarczej dla istniejących przedsiębiorstw, ● Stworzenie korzystnych warunków rozpoczynania działalności gospodarczej, zwłaszcza przedsiębiorstw nastawionych na rozwój innowacyjnych produktów i technologii, ● Wzmocnienie współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a sferą naukowo-badawczą, ● Wzrost liczby przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw.
Forma pomocy	Dotacje na projekty inwestycyjne i doradcze (w tym studia i ekspertyzy).
System wyboru projektów	Projekty będą podlegać wstępnej ocenie na poziomie Beneficjenta Końcowego (Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.), która obejmie ocenę formalną wniosku, ocenę merytoryczną dokonywaną przez grupy robocze powołane przez Beneficjenta Końcowego w porozumieniu z Instytucją Zarządzającą (MGPIPS), a następnie będą przekazywane do Komitetu Sterującego.
Wielkość wsparcia finansowego	Wielkość dofinansowania (maksymalna) 1.3.1., 1.3.2, 1.3.3 - 75% (wsparcie nie jest pomocą publiczną), 1.3.4 – 100%.

W tej grupie pomocy można wymienić również realizowane w priorytecie 1 działanie 1.4. Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką, które ma za zadanie poprawę konkurencyjności gospodarki poprzez wzrost innowacyjno-

ści, w tym zwiększenie transferu nowoczesnych rozwiązań technologicznych, produktowych i organizacyjnych do przedsiębiorstw i instytucji. Priorytety tego działania skierowane są na wykorzystanie współpracy między sferą naukowo-badawczą a gospodarką dla jej rozwoju oraz na realizację projektów badawczych różnego rodzaju.

Tabela VI.5. Opis działania 1.4. Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką

Rodzaje realizowanych projektów	<p>1.4.1. Projekty badawcze realizowane przez Centra Zaawansowanych Technologii,</p> <p>1.4.2. Projekty inwestycyjne w zakresie budowy i wyposażenia specjalistycznych laboratoriów centrów zaawansowanych technologii działających w priorytetowych z punktu widzenia rozwoju polskiej gospodarki dziedzinach,</p> <p>1.4.3. Projekty inwestycyjne w zakresie budowy i wyposażenia specjalistycznych laboratoriów centrów doskonałości, centrów kompetencji działających w priorytetowych z punktu widzenia rozwoju polskiej gospodarki dziedzinach,</p> <p>1.4.4. Projekty inwestycyjne w zakresie modernizacji i wyposażenia laboratoriów świadczących specjalistyczne usługi dla przedsiębiorstw,</p> <p>1.4.5. Projekty badawczo-rozwojowe: badania przemysłowe i badania przedkonkurencyjne prowadzone przez przedsiębiorstwa lub grupy przedsiębiorstw we współpracy z instytucjami prowadzącymi działalność naukowo-badawczą,</p> <p>1.4.6. Projekty badawcze w zakresie monitorowania i prognozowania rozwoju technologii, foresight nauki i techniki.</p>
Ostateczni odbiorcy (projektodawcy)	Instytucje oraz organizacje (sieci, konsorcja) sfery naukowo-badawczej, przedsiębiorstwa, grupy przedsiębiorstw oraz organizacje (konsorcja, sieci) przedsiębiorstw i instytucji badawczych.
Ostateczni beneficjenci	Instytucje oraz organizacje (sieci, konsorcja) sfery naukowo-badawczej, przedsiębiorstwa, grupy przedsiębiorstw oraz organizacje (konsorcja, sieci) przedsiębiorstw i instytucji badawczych.
Główne efekty/rezultaty projektów dla MSP	<ul style="list-style-type: none"> ● Poprawa warunków prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej, ● Zacieśnienie współpracy pomiędzy sferą badawczo-rozwojową a przedsiębiorstwami, wyrażające się liczbą wspólnie zrealizowanych projektów, ● Wzrost liczby przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw.
Forma pomocy	Dotacje na projekty badawcze i projekty inwestycyjne (w poddziałaniu 1.4.4 i 1.4.5 niektóre projekty będą podlegać regulacjom pomocy publicznej).
System wyboru projektów	Projekty będą podlegać wstępnej ocenie na poziomie Beneficjenta Końcowego (Ministerstwo Nauki i Informatyzacji), która obejmie ocenę formalną wniosku, ocenę merytoryczną dokonywaną przez grupy robocze powołane przez Beneficjenta Końcowego w porozumieniu z Instytucją Zarządzającą (MGPIPS), a następnie będą przekazywane do Komitetu Sterującego.

Wielkość wsparcia finansowego	<p>Wielkość dofinansowania (maksymalna)</p> <p>1.4.1.100%</p> <p>1.4.2.100%</p> <p>1.4.3.100%</p> <p>1.4.4.Dla badań przemysłowych 50% (może ulec zwiększeniu maks. do 75%), dla badań przedkonkurencyjnych 25% (może ulec zwiększeniu maks. do 50%)</p> <p>1.4.5.Dla badań przemysłowych 50% (może ulec zwiększeniu maks. do 75%), dla badań przedkonkurencyjnych 25% (może ulec zwiększeniu maks. do 50%)</p> <p>1.4.6.100%</p> <p>Dla projektów inwestycyjnych, których wsparcie jest pomocą publiczną – ze środków ERDF 35% kosztów kwalifikowanych, ze środków publicznych 50%. Dla projektów inwestycyjnych, których wsparcie nie jest pomocą publiczną – ze środków ERDF 80% kosztów kwalifikowanych, ze środków publicznych 100%.</p>
-------------------------------	---

Wymienione działania (1.3 i 1.4) skierowane na tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorstw mają charakter pomocy finansowej. Należy zauważyć, że w przypadku obu wymienionych działań przedsiębiorstwa mogą zgłaszać projekty do realizacji we współpracy z innymi przedsiębiorstwami lub instytucjami (będąc jednocześnie ostatecznymi beneficjentami projektów). Współpraca związana z realizacją projektów ma również duże znaczenie dla rozwoju przedsiębiorstw, przyczyniając się do zwiększenia ich umiejętności tworzenia powiązań istotnych dla prowadzenia działalności gospodarczej, jak również uzyskiwania korzyści, które by nie wystąpiły w przypadku samodzielnej realizacji działań (efekt synergii).

Pomoc w zakresie wsparcia finansowego

Wsparcie finansowe, które może przyczynić się do eliminacji jednej z najistotniejszych barier rozwoju MSP, stanowi obszerny zakres pomocy oferowanej dla przedsiębiorstw w ramach SPO–WKP. Oprócz dwóch poprzednich działań wynika ono głównie z realizacji działania 1.2. Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw w ramach priorytetu 1 oraz następujących działań priorytetu 1: działanie 2.2. Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw, Działanie 2.3. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje, Działanie 2.4. Wsparcie dla inwestycji w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska. Jednym z celów wskazywanych w tych działaniach jest poprawa dostępu MSP do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji w zakresie nowych inwestycji, związanych z poprawą oferty produktowej i technologicznej, czy dostosowania do odpowiednich wymogów.

Tabela VI.6. Opis działania 1.2. Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw

Rodzaje realizowanych projektów	<p>1.2.1. Dokapitalizowanie funduszy pożyczkowych, Środki finansowe pochodzące z dokapitalizowania, w formie pożyczek udzielanych przez wsparte instytucje, wsparła małe i średnie przedsiębiorstwa funkcjonujące na terenie Polski.</p> <p>1.2.2. Dokapitalizowanie funduszy poręczeń kredytowych, Środki finansowe pochodzące z dokapitalizowania, w formie poręczeń udzielanych przez wsparte instytucje, wsparła małe i średnie przedsiębiorstwa funkcjonujące na terenie Polski.</p> <p>1.2.3. Wsparcie powstawania funduszy kapitału załączkowego (seed capital) poprzez ich dokapitalizowanie.</p> <p>W wyniku realizacji tego działania dojdzie do powstania na terenie Polski 16 funduszy kapitałowych typu seed capital. Środki finansowe pochodzące z dokapitalizowania, w formie kapitału załączkowego, wniesione zostaną do nowo powstałych na terenie Polski małych i średnich przedsiębiorstw.</p>
Ostateczni odbiorcy (projektodawcy)	<p>1.2.1. Regionalne i lokalne fundusze pożyczkowe</p> <p>1.2.2. Regionalne i lokalne fundusze poręczeń kredytowych</p> <p>1.2.3. Fundusze kapitału załączkowego (seed capital)</p>
Ostateczni beneficjenci	Podmioty korzystające z usług funduszy (małe i średnie przedsiębiorstwa, osoby fizyczne rozpoczynające działalność gospodarczą, nowo powstałe przedsiębiorstwa, w szczególności oparte na zaawansowanych technologiach).
Główne efekty/rezultaty projektów dla MSP	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa dostępu przedsiębiorców do zewnętrznych źródeł finansowania, • Ułatwienie podejmowania działalności gospodarczej, • Powstanie firm innowacyjnych, • Zwiększenie poziomu inwestycji przedsiębiorstw oraz wzrostu, rozszerzenia i unowocześnienia produkcji poprzez zwiększenie liczby projektów inwestycyjnych przedsiębiorstw.
Forma pomocy	Dotacje (wsparcie nie jest pomocą publiczną). Z ERDF dofinansowanie do 75% kosztów kwalifikowanych środków publicznych.
System wyboru projektów	Projekty będą podlegały wstępnej ocenie na poziomie Beneficjenta Końcowego (PARP), która obejmie ocenę formalną wniosku, ocenę merytoryczną dokonywaną przez grupy robocze powołane przez Beneficjenta Końcowego w porozumieniu z Instytucją Zarządzającą (MGPIPS), a następnie będą przekazywane do Komitetu Sterującego.

W działaniach realizowanych w ramach priorytetu 2, w których są udzielane dotacje inwestycyjne małe i średnie przedsiębiorstwa bezpośrednio uzyskują dofinansowanie prowadzonych inwestycji (zgodnie z celami poszczególnych działań) na podstawie składanych wniosków aplikacyjnych. Szczególnie ważne może być korzystanie ze wsparcia w ramach działania 2.4, którego celem jest wsparcie MSP w dokonaniu inwestycji z zakresu ich dostosowania do wymogów środowiska i prowadzenia inwestycji proekologicznych.

Tabela VI.7. Opis działania 2.2. Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw

Rodzaje realizowanych projektów	<p>2.2.1. Wsparcie dla przedsiębiorstw dokonujących nowych inwestycji (w rozumieniu przepisów UE), polegających na utworzeniu lub rozbudowie przedsiębiorstwa, zarówno ze sfery produkcyjnej, jak i usługowej, jak również na rozpoczęciu w przedsiębiorstwie działalności obejmującej dokonywanie zasadniczych zmian produkcji, produktu lub procesu produkcyjnego,</p> <p>2.2.2. Wsparcie w zakresie internacjonalizacji przedsiębiorstw poprzez pokrycie kosztów udziału przedsiębiorców w wyjazdowych misjach gospodarczych związanych z udziałem w imprezach targowo-wystawienniczych za granicą oraz przedsięwzięciach targowo-wystawienniczych za granicą, w tym także w zakresie promocji innowacji technologicznych i/lub organizacyjnych (w targach przedsięwzięć innowacyjnych i środowiskowych).</p>
Ostateczni odbiorcy (projektodawcy)	<p>Przedsiębiorcy dokonujący nowych inwestycji (2.2.1),</p> <p>Przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie Polski (2.2.2).</p>
Ostateczni beneficjenci	<p>Przedsiębiorcy dokonujący nowych inwestycji (2.2.1),</p> <p>Przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie Polski (2.2.2).</p>
Główne efekty/rezultaty projektów dla MSP	<ul style="list-style-type: none"> ● Zwiększenie poziomu inwestycji w sektorze przedsiębiorstw, ● Wzrost udziału produkcji wyrobów nowych i zmodernizowanych w produkcji sprzedanej wyrobów przemysłowych, ● Poprawa oferty produktowej i technologicznej przedsiębiorstw, ● Zwiększenie liczby przedsiębiorstw innowacyjnych, ● Zwiększenie stopnia dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska.
Forma pomocy	Dotacje na projekty inwestycyjne.
System wyboru projektów	Projekty będą podlegać wstępnej ocenie na poziomie Beneficjenta Końcowego (MGPiPS), która obejmie ocenę formalną wniosku, ocenę merytoryczną dokonywaną przez grupy robocze powołane przez Beneficjenta Końcowego w porozumieniu z Instytucją Zarządzającą (MGPiPS), a następnie będą przekazywane do Komitetu Sterującego.
Wielkość wsparcia finansowego	<p>Wkład ze środków ERDF sięgnie maksimum 35% całkowitego kwalifikującego się kosztu, a w przypadku inwestycji w MSP wielkości te mogą zostać zwiększone przez kwoty dla form innych niż pomoc bezpośrednia, pod warunkiem, że wzrost ten nie przekracza 10% całkowitego kwalifikującego się kosztu. Jednocześnie wkład ERDF stanowić będzie maksymalnie 70% środków publicznych.</p> <p>Maksymalna wysokość pomocy publicznej wynosi 50% kwalifikowanych kosztów inwestycji, w zależności od maksymalnej intensywności pomocy publicznej dla danego regionu, określonej odrębnymi przepisami. W przypadku małych i średnich przedsiębiorców poziom pomocy publicznej, wynikający z intensywności pomocy dla danego regionu, może być podwyższony o 15 punktów procentowych.</p>

Tabela VI.8. Opis działania 2.3. Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje

Rodzaje realizowanych projektów	<p>2.3.1. Inwestycje w technologie, obejmujące w szczególności projekty w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostosowania technologii i produktów do wymagań dyrektyw unijnych, zwłaszcza norm zharmonizowanych, - wdrażania i komercjalizacji technologii i produktów innowacyjnych, - wykorzystania technologii gospodarki elektronicznej w przedsiębiorstwach, - zastosowania i wykorzystania technologii informatycznych w procesach zarządzania przedsiębiorstwem. <p>2.3.2. Wspólne projekty inwestycyjne przedsiębiorstw, obejmujące w szczególności projekty mające na celu wdrażanie wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych podejmowanych przez przedsiębiorstwa.</p> <p>2.3.3. Projekty modernizacyjne w małych i średnich przedsiębiorstwach.</p> <p>2.3.4. Zakup wyników prac badawczo-rozwojowych obejmujący projekty związane z zakupem wyników prac badawczo-rozwojowych i/lub praw własności przemysłowej przez przedsiębiorstwa.</p> <p>2.3.5. Projekty promocyjne, obejmujące projekty przedsiębiorstw w zakresie promocji.</p>
Ostateczni odbiorcy (projektodawcy)	Małe i średnie przedsiębiorstwa, mające siedzibę na terenie Polski.
Ostateczni beneficjenci	Małe i średnie przedsiębiorstwa, mające siedzibę na terenie Polski.
Główne efekty/rezultaty projektów dla MSP	<ul style="list-style-type: none"> ● Wzrost nakładów inwestycyjnych w sektorze małych i średnich przedsiębiorstwach, ● Unowocześnienie środków trwałych w małych i średnich przedsiębiorstwach, ● Zwiększenie rentowności małych i średnich przedsiębiorstw, ● Wzrost poziomu innowacyjności małych i średnich przedsiębiorstw, ● Wzrost współpracy pomiędzy sferą badawczo-rozwojową a małymi i średnimi przedsiębiorstwami oraz pomiędzy małymi i średnimi przedsiębiorcami.
Forma pomocy	Dotacje (zgodnie z zasadą de minimis).
System wyboru projektów	Projekty będą podlegać wstępnej ocenie na poziomie Beneficjenta Końcowego (PARP), która obejmie ocenę formalną wniosku, ocenę merytoryczną dokonywaną przez grupy robocze powołane przez Beneficjenta Końcowego w porozumieniu z Instytucją Zarządzającą (MGPIPS), a następnie będą przekazywane do Komitetu Sterującego.
Wielkość wsparcia finansowego	Maksymalne dofinansowanie z ERDF wyniesie 50% kwalifikujących się kosztów projektów. Minimalny wkład prywatny na realizację projektu wyniesie 30% kwalifikujących się kosztów projektu. W związku ze stosowaniem zasady de minimis, wartość pomocy, łącznie z wartością pomocy udzielonej w okresie kolejnych 3 lat poprzedzających dzień jej udzielenia, nie może przekraczać 100 tys. .

Tabela VI.9. Opis działania 2.4. Wsparcie dla inwestycji w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska

Rodzaje realizowanych projektów	2.4.1. Inwestycje w infrastrukturę gospodarki wodno-ściekowej, 2.4.2. Inwestycje w zakresie ochrony powietrza, 2.4.3. Inwestycje w zakresie gospodarki odpadami przemysłowymi i niebezpiecznymi, 2.4.4. Inwestycje z wykorzystaniem Najlepszych Dostępnych Technik (Best Available Techniques). W ramach wszystkich poddziałań dofinansowywane mogą być również studia i ekspertyzy konieczne do opracowania dokumentacji projektowej.
Ostateczni odbiorcy (projektodawcy)	Duże, małe i średnie przedsiębiorstwa.
Ostateczni beneficjenci	Duże, małe i średnie przedsiębiorstwa.
Główne efekty/rezultaty projektów dla MSP	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost nakładów inwestycyjnych na ochronę środowiska w przedsiębiorstwach, • Dostosowanie polskich przedsiębiorstw do wymagań unijnych w zakresie ochrony środowiska, m.in. poprzez uzyskanie pozwoleń zintegrowanych, • Zwiększenie rentowności głównie małych i średnich przedsiębiorstw, • Nawiązanie współpracy transgranicznej pomiędzy przedsiębiorstwami.
Forma pomocy	Dotacje.
System wyboru projektów	Projekty będą podlegać wstępnej ocenie na poziomie Beneficjenta Końcowego (NFOŚiGW), która obejmie ocenę formalną wniosku, ocenę merytoryczną dokonywaną przez grupy robocze powołane przez Beneficjenta Końcowego w porozumieniu z Instytucją Zarządzającą (MGPIPS), a następnie będą przekazywane do Komitetu Sterującego.
Wielkość wsparcia finansowego	Wielkość dofinansowania (maksymalna) – w zależności od rodzajów projektów będzie to 30% lub 40%, przy czym w przypadku MSP może być zwiększona o dodatkowe 10%.

System wdrażania SPO–WKP

Za zarządzanie i realizację SPO–WKP odpowiedzialna jest Instytucja Zarządzająca, której rolę pełni Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej. Instytucja Zarządzająca odpowiada za efektywne i właściwe wdrażanie oraz monitorowanie sposobu i przebiegu realizacji programu. Nadzór nad wdrażaniem SPO–WKP sprawuje Komitet Monitorujący SPO–WKP. Instytucją Płatniczą dla SPO–WKP jest Departament Obsługi Funduszy Pomocowych w Ministerstwie Finansów. Instytucja Zarządzająca deleguje funkcje zarządzania wybranymi działaniami w ramach programu do Instytucji Pośredniczących – Ministerstwa Środowiska i Komitetu Badań Naukowych. W ramach systemu wdrażania SPO–WKP Beneficjentami końcowymi są instytucje odpowiedzialne za zlecenie Beneficjentowi ostatecznemu (w trybie ustawy o zamówieniach publicznych w zakresie jej obowiązywania) realizacji pro-

jektu inwestycyjnego lub wykonania usługi, a są nimi: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Agencja Rozwoju Przemysłu S.A, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Komitet Badań Naukowych. Za wybór projektów odpowiada Komitet Sterujący (oraz podkomitety), który opiniuje i rekomenduje Instytucji Zarządzającej listy projektów kwalifikujących się do wsparcia.

VI.7. Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO–RZL)

Sektorowy Program Operacyjny „Rozwój Zasobów Ludzkich” (SPO–RZL) jest jednym z sektorowych programów operacyjnych, które będą realizować cel główny NPR oraz cele szczegółowe odnoszące się do osi *Rozwoju Zasobów Ludzkich*. Cele i realizujące je działania określone w tym programie odzwierciedlają priorytety *Europejskiej Strategii Zatrudnienia*: zdolność do uzyskania i utrzymania zatrudnienia, wspieranie przedsiębiorczości, doskonalenie kadr gospodarki, aktywne działania na rzecz promowania równości na rynku pracy, prowadzące do elastyczności rynku pracy i mobilności zawodowej. Program ten łączy działania polityki rynku pracy z polityką integracji społecznej, wyodrębnienia i tworzy instrumenty obu tych polityk, które są nakierowane na wybrane segmenty populacji, w celu bardziej precyzyjnego adresowania różnorodnych rozwiązań, co ma zwiększyć skuteczność ich oddziaływania. Uwzględnia on również potrzebę lepszego dostosowania systemu edukacji i szkoleń do wymagań społeczeństwa opartego na wiedzy i poprawy jakości zatrudnienia. Działania podejmowane w ramach SPO–RZL są jednym z elementów realizacji polityki rządu wobec małych i średnich przedsiębiorstw.

Działaniami realizowanymi w ramach SPO–RZL objęte będzie terytorium całego kraju. W latach 2004–2006 zostaną na nie przeznaczone środki finansowe w wysokości 1782,2 mln EUR, w tym z *Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS)* 1 270,4 mln EUR. 485,4 mln EUR stanowić będzie krajowy wkład publiczny, w tym 31,6 mln EUR z budżetów jednostek samorządu, a środki prywatne na współfinansowanie wyniosą 26,4 mln EUR.

Cele i priorytety SPO–RZL

Głównym celem *Sektorowego Programu Operacyjnego „Rozwój Zasobów Ludzkich”* jest budowa otwartego, opartego na wiedzy społeczeństwa, poprzez zapewnienie warunków do rozwoju zasobów ludzkich w drodze kształcenia, szkolenia i pracy. Jest on skierowany na zdolność do uzyskania i utrzymania zatrudnienia, wspieranie przedsiębiorczości, doskonalenie kadr gospodarki, aktywne działania na rzecz promowania równości na rynku pracy, prowadzące do elastyczności rynku pracy i mobilności zawodowej. Realizowane w ramach tych celów działania mają prowadzić do zwiększenia konkurencyjności zasobów ludzkich oraz zwiększenia szans na znalezienie zatrudnienia na europejskim rynku pracy.

W ramach SPO–RZL realizowane będą następujące priorytety i działania³⁴ :

1. Priorytet 1: Aktywna polityka rynku pracy oraz integracji zawodowej i społecznej
  - Działanie 1.1. Rozwój i modernizacja instrumentów i instytucji rynku pracy,
  - Działanie 1.2. Perspektywy dla młodzieży,
  - Działanie 1.3. Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia,
  - Działanie 1.4. Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych,
  - Działanie 1.5. Wspieranie integracji zawodowej i społecznej grup szczególnego ryzyka,
  - Działanie 1.6. Integracja i reintegracja zawodowa kobiet.

W ramach priorytetu wdrażane będą działania, które przyczynią się do wzmocnienia potencjału instytucjonalnego obsługi klientów służb zatrudnienia, pomocy społecznej oraz innych instytucji działających na rzecz osób poszukujących pracy i bezrobotnych (w tym wzmocnienie systemu doradztwa zawodowego i informacji zawodowej), a także osób z grup szczególnego ryzyka oraz podejmujących działania w zakresie wyrównywania szans. Pomoc będzie skierowana zarówno do osób bezrobotnych, jak i do osób dopiero wchodzących na rynek pracy oraz bezpośrednio zagrożonych utratą pracy, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia w zakresie samozatrudnienia oraz podejmowania działalności gospodarczej.

2. Priorytet 2: Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy
  - Działanie 2.1. Dostosowanie oferty edukacyjnej szkół, uczelni i placówek kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy,
  - Działanie 2.2. Wzmocnienie systemu edukacji ustawicznej dorosłych,
  - Działanie 2.3. Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki i przedsiębiorczości.

Realizacja założeń tego priorytetu ma na celu dostosowanie systemu edukacji i szkoleń do wymagań społeczeństwa opartego na wiedzy i poprawy jakości zatrudnienia poprzez wzrost inwestycji w rozwój zasobów ludzkich, a w szczególności zwiększenie nakładów na wykorzystanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz promocję edukacji w zakresie przedsiębiorczości, samozatrudnienia i wykorzystania nowoczesnych rozwiązań technologicznych.

3. Pomoc Techniczna
  - Działanie 3.1. Wsparcie zarządzania *Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich*,
  - Działanie 3.2. Informacja i promocja działań *Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich*.

Celem pomocy technicznej jest zapewnienie właściwego zarządzania działaniami w ramach SPO–RZL oraz ich promocja.

---

³⁴ Sektorowy Program Operacyjny „Rozwój Zasobów Ludzkich 2004–2006”, Ministerstwo Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, luty 2003, s. 7.

Realizacja powyższych działań w ramach priorytetu 1 i 2 przyczyni się m.in. do zwiększenia liczby dobrych jakościowo miejsc pracy, zwłaszcza w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw. W odniesieniu do tych przedsiębiorstw projekty dotyczyć będą głównie podwyższenia poziomu umiejętności i kwalifikacji ich pracowników i właścicieli (szkolenia) oraz promowania i przygotowania do rozpoczęcia działalności gospodarczej.

Działania związane z rozwojem kadr

Z punktu widzenia rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw najważniejszy obszar działań znalazł się w priorytecie 2, w którym to za cele przyjęto m.in.:

- podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez inwestowanie w kadry,
- rozwój potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw poprzez promowanie nowych form zatrudnienia i organizacji pracy,
- rozwój przedsiębiorczości poprzez tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu nowych przedsiębiorstw.

O konkurencyjności polskiej gospodarki w coraz większym stopniu decyduje i decydować będzie jakość potencjału kadrowego przedsiębiorstw (posiadanie wysoko wykwalifikowanych kadr) oraz współpraca przedsiębiorstw z sektorem nauki, co znalazło odzwierciedlenie w działaniach tego priorytetu. Realizacja tego priorytetu jest ściśle związana z realizacją SPO–WKP, gdyż wpływa na rozwój potencjału kadrowego przedsiębiorstw.

Małe i średnie przedsiębiorstwa są ostatecznymi beneficjentami działania 2.3. Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki i przedsiębiorczości realizowanego w ramach priorytetu 2, którego celem jest podniesienie konkurencyjności i rozwój potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz promocja przedsiębiorczości. MSP są adresatami pomocy oferowanej w wyniku realizacji projektów, które dotyczą w głównej mierze szkoleń, doradztwa dla kadry zarządzającej i pracowników przedsiębiorstw oraz projektów badawczych (nie mogą natomiast bezpośrednio ubiegać się o realizację projektów, czyli pełnić roli projektodawców).

Tabela VI.10. Schematy pomocy i beneficjenci działania 2.3³⁵

Ostateczni Odbiorcy (projektodawcy)	Ostateczni Beneficjenci (osoby, instytucje lub grupy społeczne bezpośrednio korzystające z wdrażanej pomocy)	Rodzaje projektów (formy pomocy)	System wyboru projektów
Projekty w zakresie doskonalenia umiejętności i kwalifikacji kadr nowoczesnej gospodarki oraz łączenie świata nauki i gospodarki (schemat a)			
<ul style="list-style-type: none"> - Publiczne i niepubliczne placówki kształcenia dorosłych, - Szkoły, w tym szkoły wyższe – prywatne i publiczne, - Placówki naukowo-badawcze, - Organizacje pracodawców i przedsiębiorców (w tym izby gospodarcze), - Związki zawodowe. 	<ul style="list-style-type: none"> - Przedsiębiorstwa (głównie MSP) i ich pracownicy 	<ul style="list-style-type: none"> • Kursy szkoleniowe dla pracowników przedsiębiorstw, Studia podyplomowe dla pracowników przedsiębiorstw, Staże szkoleniowe dla pracowników przedsiębiorstw w instytucjach naukowo-badawczych oraz dla pracowników instytucji akademickich w przedsiębiorstwach, • Staże szkoleniowe dla studentów ostatnich lat w przedsiębiorstwach, Szkolenia i pomoc doradczą dla kadry zarządzającej przedsiębiorstw i pracowników w zakresie zastosowania technologii informacyjnych, • Projekty badawcze w zakresie powiązań między światem nauki i przedsiębiorstw, 	<p>Konkursy organizuje PARP (Pełnomocnik PARP w regionie). Są one przeprowadzane w oparciu o ocenę wniosku sporządzonego zgodnie z wytycznymi.</p> <p>Konkursy organizowane są w regionach.</p>
Projekty w zakresie promocji przedsiębiorczości i zatrudnienia (schemat b)			
<ul style="list-style-type: none"> - Niepubliczne ośrodki wspierania przedsiębiorczości (fundacje, stowarzyszenia, agencje rozwoju regionalnego i lokalnego o różnych formach prawnych), - Szkoły, w tym szkoły wyższe – prywatne i publiczne, 	<ul style="list-style-type: none"> - Osoby rozpoczynające / pragnące rozpocząć działalność gospodarczą, - Przedsiębiorcy (głównie mali) działający do 12 miesięcy, 	<p>Doradztwo (coaching) dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą, Podstawowe doradztwo i informacja dla małych przedsiębiorców,</p>	<p>Konkursy organizuje PARP (Pełnomocnik PARP w regionie), które są przeprowadzane w oparciu o ocenę wniosku sporządzonego zgodnie z wytycznymi.</p> <p>Konkursy organizowane są w regionach.</p>

³⁵ Opisy działań realizowanych w ramach SPO-RZL zostały przygotowane na podstawie Uzupełnienia Programu Sektorowego Programu Operacyjnego „Rozwój Zasobów Ludzkich 2004–2006”, Ministerstwo Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, kwiecień 2003.

Projekty w zakresie rozwój nowoczesnych form organizacji pracy (schemat c)			
<ul style="list-style-type: none"> - Organizacje pracodawców i przedsiębiorców, - Związki zawodowe, - Instytucje eksperckie oraz placówki naukowo-badawcze, - Publiczne i niepubliczne placówki kształcenia dorosłych, - Szkoły, w tym szkoły wyższe – prywatne i publiczne, - Organizacje pozarządowe - Firmy doradcze. 	<ul style="list-style-type: none"> - Przedsiębiorstwa i ich pracownicy, - Media, samorządy lokalne, partnerzy społeczni, - Ośrodki naukowo-badawcze, - Niepubliczne ośrodki wspierania przedsiębiorczości. 	<ul style="list-style-type: none"> - Szkolenia i doradztwo dla kadr zarządzających i pracowników przedsiębiorstw, - Projekty promujące nowe rozwiązania technologiczne oraz umiejętności i kwalifikacje kadr, - Projekty promujące dialog na rzecz zmian w organizacji pracy, • Szkolenia i doradztwo dla kadr zarządzających i pracowników w zakresie zarządzania BHP, Pilotażowe projekty szkoleniowo-doradcze w zakresie pracy atypowej, - Projekty badawcze w zakresie nowych form zatrudnienia i organizacji pracy - Projekty promujące ideę doskonalenia zawodowego oraz postawy przedsiębiorcze, - Projekty promujące aktywne wsparcie dla przedsiębiorczości, • Pomoc doradcza i szkoleniowa dotycząca poprawy jakości usług doradczych dla małych przedsiębiorców (starterów). 	<p>Konkursy organizuje PARP (centralnie). Są one przeprowadzane w oparciu o ocenę wniosku sporządzonego zgodnie z wytycznymi.</p> <p>Część projektów c wybierana jest w drodze przetargu prowadzonego przez PARP.</p>

Podstawowymi rodzajami pomocy, z jakiej mogą skorzystać przedsiębiorcy, są szkolenia (kursy szkoleniowe, staże szkoleniowe), pomoc doradcza, doradztwo, informacja oraz projekty badawcze.

Działania będą prowadzone w latach 2004–2006 i zostaną na nie przeznaczone z EFS środki w wysokości 196,0 mln EUR (oraz dodatkowo 59,3 mln EUR z budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego i środków prywatnych).

Oczekiwany efektami realizowanych działań w tym priorytecie ma być poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw, wzmocnienie współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem naukowo-badawczym, upowszechnienie nowych form organizacji pracy oraz upowszechnienie informacji w zakresie tworzenia nowych przedsiębiorstw.

Instytucją Zarządzającą i Instytucją Pośredniczącą (koordynującą całością wsparcia w ramach SPO–RZL) jest Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej – Departament Zarządzania i Programowania EFS. Funkcję Instytucji Płatniczej pełni Departament Obsługi Funduszy Pomocowych w Ministerstwie Finansów. Rolę Instytucji Wdrażającej pełni Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości. PARP organizuje konkursy na wybór projektów, które są wybierane przez Komisje Oceny Projektów (w skład których wchodzi przedstawiciele PARP, przedstawiciele samorządów województw (schemat a i b), eksperci w zakresie edukacji, przedstawiciele organizacji pracodawców i pracowników, Ministerstwo Nauki i Informatyzacji).

Działania związane z zatrudnieniem i podejmowaniem działalności gospodarczej

Przedsiębiorstwa są również beneficjentami działań priorytetu 1. W ramach tego priorytetu realizowane będą działania mające na celu promocję i wsparcie podejmowania działalności gospodarczej, które będą skierowane do pewnych wyodrębnionych grup: osób bezrobotnych (w tym długotrwale), osób dopiero wchodzących na rynek pracy (młodzież do 24 roku życia), osób bezpośrednio zagrożonych utratą pracy oraz kobiet, jako grup, których udział w rynku pracy napotyka na bariery w znalezieniu zatrudnienia. Jedną z głównych stosowanych tu form wsparcia będą dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej, subsydiowane staże pracy i subsydiowane zatrudnienie.

Małe i średnie przedsiębiorstwa mogą korzystać przede wszystkim z projektów polegających na zatrudnieniu odpowiednich grup pracowników, a pomoc finansowa obejmuje pokrycie kosztów wynagrodzenia zatrudnianych beneficjentów.

Projekty adresowane do młodzieży

Wśród realizowanych w tej grupie projektów można wymienić m.in:

- Promowanie i wspieranie zatrudnienia młodzieży w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw (działanie 1.2),
- Promowanie i wspieranie samozatrudnienia młodzieży (w tym wsparcie finansowe na podejmowanie własnej działalności gospodarczej – działanie 1.2),

W ramach tego udzielane będą takie formy pomocy, jak:

- subsydiowanie zatrudnienia młodzieży (ze szczególnym uwzględnieniem subsydiowania zatrudnienia w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw),
- doradztwo, szkolenia oraz dotacje dla podejmujących własną działalność gospodarczą,
- praktyki zawodowe i staże,
- poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy,
- informowanie i działania promocyjne.

Projekty mogą być realizowane m.in. przez pracodawców i organizacje pracodawców. Wdrażanie projektów będzie następować w ramach dwóch schematów. Pierwszy schemat stanowią projekty regionalne opracowywane przez wojewódzkie urzędy pracy i realizowane za pomocą powiatowych urzędów pracy, a drugi projekty wdrażane na podstawie propozycji projektów składanych w wojewódzkich urzędach pracy przez projektodawców.

Małe i średnie przedsiębiorstwa mogą skorzystać zatem z tej grupy działań jako projektodawcy i uzyskać np. subsydiowanie zatrudnienia młodzieży (koszt płacy wraz ze składkami na ubezpieczenia społeczne), czy dofinansowanie kosztów wynagrodzeń opiekunów praktyk i staży.

Projekty skierowane na przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia

W podobnym zakresie sektor małych i średnich przedsiębiorstw może uczestniczyć w realizacji działania skierowanego na zwalczanie bezrobocia. Pracodawcy i organizacje pracodawców wchodzi w skład beneficjentów ostatecznych, czyli projektodawców,

którzy realizują projekty mające na celu promocję i wsparcie samozatrudnienia i prowadzenia działalności gospodarczej. Stosowanymi formami pomocy będzie tu również:

- subsydiowanie zatrudnienia
- doradztwo i szkolenia oraz udzielanie dotacji dla osób samozatrudniających się oraz podejmujących własną działalność gospodarczą.

Wdrażanie projektów odbywać się będzie w taki sam sposób, jak w działaniu 1.2.

Projekty adresowane do osób niepełnosprawnych

W tej grupie projektów przedsiębiorstwa mogą uczestniczyć w realizacji jednego z trzech schematów działań, mającego na celu wsparcie osób niepełnosprawnych na rynku pracy. Mogą one ubiegać się o realizację projektów polegających na:

- wspieraniu zatrudnienia osób niepełnosprawnych z wykorzystaniem alternatywnych i elastycznych form pracy: telepraca, praca do wykonania w domu, praca na zastępstwo,
- oraz organizowaniu subsydiowanych staży pracy.

W obu rodzajach projektów możliwe jest uzyskanie dofinansowanie kosztów wynagrodzenia beneficjenta, tj. osoby niepełnosprawnej. Jednym z kryteriów kwalifikacji wniosku jest kondycja finansowa pracodawcy – przedsiębiorstwa badana za okres do 3 lat – nie krócej jednak niż za okres jednego roku przed datą oraz dostosowanie do potrzeb lokalnego rynku pracy (w pierwszym rodzaju projektu) oraz propozycja ewentualnego zatrudnienia (w drugim rodzaju projektu).

Dodatkowo w tej grupie prowadzone będą projekty polegające na wspieraniu osób niepełnosprawnych, które chcą rozpocząć własną działalność gospodarczą poprzez szkolenia, doradztwo w zakresie samozatrudnienia lub przyznawaniu dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

System wyboru projektów polega na tym, iż projekty (tzw. wnioski aplikacyjne) składane są przez projektodawców do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Po ocenie formalnej i merytorycznej wg przyjętych kryteriów formalnych i programowych przez Komisję Oceny Projektów zostają uszeregowane w listy rankingowe i przedstawione Komitetowi Sterującemu wyborem projektów, który zatwierdza projekty.

Projekty wspierające integrację i reintegrację zawodową kobiet

Kolejnym rodzajem projektów są projekty mające na celu udzielenie wielostronnego wsparcia kobietom w zakresie rynku pracy, prowadzące do wzrostu zatrudnienia kobiet oraz podwyższenia ich statusu ekonomicznego i społecznego.

Przedsiębiorstwa – pracodawcy wchodzi w skład grupy ostatecznych beneficjentów korzystających z pomocy w wyniku realizacji projektów w ramach wdrażania schematu a – promocja równości szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy oraz schematu c – wspieranie i rozwój otoczenia instytucjonalnego oraz partnerstwa społecznego na rzecz równości szans. W tym schemacie przedsiębiorcy mogą uczestniczyć m.in. w:

- szkoleniach i doradztwie dla przedsiębiorców w zakresie elastycznych form zatrudnienia ze szczególnym uwzględnieniem nowoczesnych technologii, nowoczesnych metod organizacji pracy
- oraz promowaniu subsydiowanych miejsc zatrudnienia.

Oddzielną grupę stanowi schemat b poświęcony doskonaleniu, aktualizacja umiejętności i kwalifikacji kobiet w warunkach nowoczesnej gospodarki i tworzenia nowych miejsc pracy.

W realizacji priorytetu ważną rolę pełnią działania polegające na wspieraniu kobiet pracujących na własny rachunek oraz prowadzących małe i średnie przedsiębiorstwa. Dostępnymi formami pomocy w ramach tego priorytetu są np. dotacje na tworzenie miejsc pracy i dla osób samozatrudniających się (kobiet), szkolenia, warsztaty, doradztwo oraz subsydiowane staże pracy.

Wnioski aplikacyjne przyjmowane są w Departamencie Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego w Ministerstwie Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, gdzie dokonywana jest ocena zgodności formalnej. Następnie dokonywana jest ocena zgodności z programem i stworzenie listy rankingowej dokonywane przez Komisję Oceny Projektów, a następnie zatwierdzana przez Komitet Sterujący lista przyjętych wniosków.

Projekty wspierania integracji zawodowej i społecznej grup szczególnego ryzyka

Dodatkowo przedsiębiorcy (pracodawcy i organizacje pracodawców) mogą uczestniczyć w realizacji dwóch schematów działania 1.5 – wspierania osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (schemat a) oraz uwrażliwienie środowisk lokalnych i pracodawców na konieczność podjęcia wspólnych działań na rzecz przeciwdziałania marginalizacji i jej skutkom (schemat b), zarówno jako beneficjenci ostateczni (grupa korzystająca z pomocy), jak i projektodawcy. Celem tego działania jest ograniczenie zjawiska marginalizacji społecznej i przygotowanie osób narażonych na wykluczenie społeczne do wejścia na rynek pracy, utrzymania zatrudnienia lub powrotu do czynnego życia zawodowego.

W przypadku schematu a przedsiębiorstwa – pracodawcy i organizacje pracodawców mogą realizować projekty polegające na wspieraniu zatrudnienia socjalnego (zatrudnienie subsydiowane). Wnioskodawca może uzyskać dofinansowanie (pokrycie kosztów) wynagrodzenia beneficjentów (uczestników projektu)³⁶ wraz ze składkami na ubezpieczenia społeczne – zatrudnienie subsydiowane.

³⁶ Beneficjentów stanowią: osoby zagrożone wykluczeniem społecznym ze szczególnym uwzględnieniem osób korzystających długotrwale ze świadczeń pomocy społecznej (w tym: osoby bezrobotne pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy, alkoholicy i narkomani poddający się procesowi leczenia, bezdomni przystępujący do realizacji programu wychodzenia z bezdomności, osoby opuszczające zakłady karne, uchodźcy z problemami z integracją ze społeczeństwem, młodzież wychowująca się w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych) oraz osoby w wieku 15–24 lat (które: nie uczą się, nie pracują i nie są zarejestrowane jako bezrobotne, uczą się w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych albo w formach pozaszkolnych, ale sprawiają trudności wychowawcze i mają poważne kłopoty w nauce, pochodzą z rodzin ubogich, zagrożonych dysfunkcjami społecznymi, wchodzących w kolizje z prawem).

W schemacie b przedsiębiorstwa mogą natomiast bezpośrednio korzystać z wdrażanej pomocy poprzez uczestnictwo w następujących projektach (beneficjenci ostateczni):

- szkolenia dla pracodawców w zakresie specyfiki zatrudnienia osób dążących do włączenia się do czynnego życia społecznego i zawodowego,
- pomoc techniczna dla pracodawców w tworzeniu subsydiowanych miejsc pracy, staży zawodowych oraz spółdzielni socjalnych.

Przedsiębiorstwa mogą jednocześnie być projektodawcami tego typu projektów. W tym przypadku jako kryteria kwalifikacji wniosków do realizacji brane będą pod uwagę m.in. wiarygodność i doświadczenie zgłaszającego projekt, jasno określone i udokumentowane źródła współfinansowania, dostosowanie do potrzeb lokalnego rynku pracy, dodatni wynik finansowy przedsiębiorstwa z ostatnich 2 lat.

System wyboru projektów dla obu schematów: dla projektodawców – jednostek spoza sektora finansów publicznych Departament Wdrażania EFS w MGPIPS ogłasza przetargi, zgodnie z ustawą o zamówieniach publicznych, natomiast dla jednostek sektora finansów publicznych Departament Wdrażania EFS w MGPIPS ogłasza konkursy projektów oraz, po zaakceptowaniu projektów przez Komitet Sterujący, udziela dotacji.

Oczekiwanym efektem realizacji działań w priorytecie 1 będzie w szczególności zwiększenie mobilności zawodowej osób, a w rezultacie wzrost liczby osób podnoszących kwalifikacje zawodowe i uzyskujących zatrudnienie oraz zwiększenie liczby osób rozpoczynających działalność gospodarczą, co jest istotne dla rozwoju sektora MSP.

System wdrażania SPO–RZL

Za zarządzanie i realizację SPO–RZL odpowiedzialna jest Instytucja Zarządzająca, działająca pod nadzorem i kontrolą Komitetu Monitorującego SPO–RZL. Rolę Instytucji Zarządzającej, która jest odpowiedzialna za efektywne i właściwe wdrażanie programu sprawuje Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym). Instytucją Płatniczą dla SPO–RZL jest Departament Obsługi Funduszy Pomocowych w Ministerstwie Finansów.

We wdrażaniu SPO–RZL biorą również udział: Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu (Instytucja Pośrednicząca), Pełnomocnik Rządu ds. Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn, wojewódzkie urzędy pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości oraz Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych (w ramach MGPIPS). Za koordynację współpracy pomiędzy wyżej wymienionymi instytucjami przy wdrażaniu poszczególnych działań jest odpowiedzialne MGPIPS. Za wybór projektów odpowiadają Komitety Sterujące wyborem projektów, które odpowiedzialne są za zatwierdzanie projektów rekomendowanych do realizacji przez końcowych beneficjentów.

VI.8. Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR)

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR), jako jeden z sześciu programów operacyjnych rozwija cele Narodowego Planu Rozwoju, określając priorytety, kierunki i wysokość środków przeznaczonych na realizację polityki regionalnej państwa, które będą uruchamiane z udziałem Funduszy Strukturalnych w pierwszych latach członkostwa Polski w UE. Realizacja ZPORR współfinansowana będzie z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Cele i strategię ich osiągnięcia wraz z efektami realizacji programu oraz kierunkami i wielkością zaangażowania środków zostały w ZPORR ustalone w oparciu o analizę cech społeczno-gospodarczych województw w Polsce, w kontekście polityki spójności społeczno-gospodarczej Wspólnoty oraz na podstawie kierunków i wstępnej efektywności programu rozwoju regionalnego Phare Spójność Społeczno-Gospodarcza i programu współpracy przygranicznej Phare-Crossborder.

Cele, priorytety i działania określone w dokumencie obejmują terytorium całego kraju, ale wielkość środków finansowych przeznaczona na ich realizację jest zróżnicowana przestrzennie i uzależniona od sytuacji i struktury społeczno-gospodarczej województw i ich strategii rozwoju. Środki finansowe przeznaczone na realizację ZPORR będą pochodziły z budżetu Unii Europejskiej – funduszy strukturalnych: *Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (ERDF)* – w wysokości 2.509,5 mln EUR i *Europejskiego Funduszu Społecznego (ESF)* – w wysokości 360,0 mln EUR oraz krajowych środków publicznych – w wysokości 1.127 mln EUR (budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, pozabudżetowych funduszy celowych) i środków prywatnych – w wysokości około 388,7 mln EUR. Aby jak najlepiej przyczynić się do osiągnięcia³⁷ postawionych celów, budżet ZPORR podzielony został pomiędzy 16 województw. W ramach alokowanych środków wspierane będą najważniejsze inwestycje w regionie w zakresie infrastruktury, zasobów ludzkich i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw.

Cele i priorytety ZPORR

Celem strategicznym ZPORR jest tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicz-

---

³⁷ Sposób podziału środków ZPORR w poszczególnych województwach jest wypadkową kryteriów wyboru, które miały umożliwić zwiększenie interwencji na obszarach mniej zamożnych, które mają największe trudności z adaptacją do warunków panujących na jednolitym rynku europejskim. Ich podział ma jednak charakter indykatywny bowiem od adresatów wsparcia wymagane będzie sprostanie wielu warunkom, składającym się na ogólne pojęcie zdolności do efektywnej absorpcji środków wsparcia. Kryteria oraz sposób podziału środków na województwa zawarte są w Zintegrowanym Programie Operacyjnym Rozwoju Regionalnego 2004–2006, Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, luty 2003, s. 53–57.

nej, społecznej i terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską. Cel ten stanowi również strategiczny cel polityki regionalnej państwa.

Osiągnięcie wysokiej i trwałej dynamiki rozwoju kraju wymaga wykorzystania nie tylko istniejących regionów – „lokomotyw wzrostu”, ale tworzenia warunków dla aktywizowania obszarów i regionów o niższym poziomie rozwoju ekonomicznego. Przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów należy rozumieć jako podjęcie działań interwencyjnych w ograniczonej liczbie i przestrzennie grupie obszarów wiejskich, koncentracji przemysłów tradycyjnych oraz obszarów tracących dotychczasowe podstawy rozwoju. Wzrost konkurencyjności należy rozumieć jako oddziaływanie na zmiany struktury gospodarczej i poprawę sytuacji wszystkich regionów w Polsce względem regionów Europejskich. Głównymi kierunkami tworzenia warunków dla wzrostu konkurencyjności regionów jest wzmacnianie potencjału rozwojowego ośrodków wzrostu, zwiększanie poziomu edukacji oraz konkurencyjności regionalnych przedsiębiorstw.

W związku ze skuteczną realizacją celu strategicznego ZPORR, kierunki interwencji *Funduszy Strukturalnych* podzielone zostały na następujące priorytety i działania:

- Priorytet 1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów (którego celem jest wzrost atrakcyjności wszystkich regionów jako miejsca pracy i życia, promocja zewnętrznych inwestycji, jak również wykorzystanie własnego potencjału wszystkich regionów i wspomaganie dyfuzji procesów rozwojowych z istniejących centrów wzrostu na pozostałe obszary kraju)
  - Działanie 1.1. Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego,
  - Działanie 1.2. Infrastruktura ochrony środowiska,
  - Działanie 1.3. Regionalna infrastruktura badawczo-edukacyjna,
  - Działanie 1.4. Zachowanie i odbudowa dziedzictwa kulturowego,
  - Działanie 1.5. Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego,
  - Działanie 1.6. Rozwój transportu miejskiego w aglomeracjach,
- Priorytet 2. Wspieranie regionalnej bazy ekonomicznej i zasobów ludzkich (realizujący cel w postaci wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionu, przyspieszenia wzrostu gospodarczego oraz tworzenia warunków dla powstawania nowych miejsc pracy)
  - Działanie 2.1. Rozwój zawodowy dostosowujący zasoby ludzkie do potrzeb regionalnego rynku pracy,
  - Działanie 2.2. Reorientacja zawodowa,
  - Działanie 2.3. Rozwój kadr regionalnej gospodarki,
  - Działanie 2.4. Regionalne Strategie Innowacyjne,
  - Działanie 2.5. Mikroprzedsiębiorstwa,
  - Działanie 2.6. Rozwój turystyki,
- Priorytet 3. Rozwój lokalny (który ma za cel aktywizację społeczną i gospodarczą obszarów zagrożonych marginalizacją, w celu umożliwienia im włączenia się w procesy rozwojowe kraju i Europy)
  - Działanie 3.1. Infrastruktura lokalna,
  - Działanie 3.2. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

- Pomoc techniczna – 1% całości środków (która ma zapewnić wsparcie procesu wdrażania programu oraz efektywnego, zgodnego z prawem i politykami wspólnotowymi wykorzystania finansowego wkładu Wspólnoty oraz środków krajowych).

W ramach realizacji ZPORR przedsiębiorstwa mogą korzystać z kierowanej do nich pomocy głównie za pomocą innych wyspecjalizowanych instytucji. Ma to miejsce np. w realizacji priorytetu 2, poświęconego wzmocnieniu regionalnej bazy ekonomicznej i zasobów ludzkich. Przedsiębiorstwa pełnią w tych projektach rolę ostatecznego beneficjenta, tzn. bezpośrednio korzystają z pomocy w wyniku realizacji projektów. W działaniach tych rolę Instytucji Wdrażających pełnią Regionalne Instytucje Finansujące (w ramach ERDF) lub Wojewódzkie Urzędy Pracy (w zakresie EFS), które adresują swoją pomoc do grup docelowych, czyli kadr zarządzający i pracowników przedsiębiorstw, za pośrednictwem wyspecjalizowanych instytucji i podmiotów, publicznych i prywatnych uczelni wyższych, instytucji naukowo-badawczych, organizacji pozarządowych, instytucji informacji i poradnictwa zawodowego i innych (tzw. Końcowych odbiorców)³⁸.

Dla małych i średnich przedsiębiorstw wśród działań realizowanych w ramach ZPORR najistotniejsze są działania realizowane w ramach priorytetu 2, gdyż ich efektem powinny być m.in.:

- poprawa zdolności marketingowych i zarządczych pracowników firm oraz poprawa zdolności adaptacyjnych firm do zmieniających się warunków otoczenia,
- wzrost poziomu inwestycji lokalnych firm,
- wzrost współpracy w zakresie tworzenia i transferu innowacji pomiędzy regionalnymi instytucjami naukowo-badawczymi oraz lokalnymi firmami.

W ramach realizacji działań tego priorytetu przedsiębiorstwa mogą korzystać z pomocy w postaci:

- szkoleń, kursów i innych form podwyższania kwalifikacji zawodowych,
- usług doradczych (w tym w zakresie rozpoczęcia działalności gospodarczej, związanych z realizacją projektów innowacyjnych),
- dotacji związanych z realizacją regionalnych strategii kreowania innowacji,
- dotacji na rozwój mikroprzedsiębiorstw,
- dotacji na usługi i inwestycje materialne w sektorze turystyki.

Pomoc w zakresie rozwoju kadr (szkolenia)

Podstawowe znaczenie dla rozwoju kadr małych i średnich przedsiębiorstw ma realizacja działania 2.3. Rozwój kadr regionalnej gospodarki w ramach priorytetu 2³⁹.

³⁸ Odmierna sytuacja występuje w przypadku realizacji priorytetu dotyczącego budowy i rozbudowy infrastruktury regionalnej oraz priorytetu wspierającego rozwój lokalny, w ramach których Beneficjentami końcowymi będą przede wszystkim samorządy wojewódzkie, powiatowe i gminne.

³⁹ Realizowane w priorytecie 2 działania są uzupełnieniem działań realizowanych na szczeblu krajowym w ramach wymienionego w punkcie 4.3. SPO-RZL. Różnica polega na tym, iż w ZPORR projekty koncentrować się będą głównie na dostosowaniu kwalifikacji pracowników firm i przedsiębiorstw działających na rynkach lokalnych do potrzeb i kierunków rozwoju regionu.

Tabela VI.11. Opis działania 2.3 Rozwój kadr regionalnej gospodarki⁴⁰

Rodzaje realizowanych projektów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Szkolenia ogólne i specjalistyczne dla pracowników przedsiębiorstw (podwyższenie kwalifikacji, nabycia nowych umiejętności zawodowych) podyktowane zmianami technologicznymi i wynikające z potrzeb rozwojowych przedsiębiorstwa, 2. Szkolenia i kursy dla pracowników w zakresie wykorzystania i zastosowania technologii informacyjnych, 3. Szkolenia i kursy dla pracowników i kadry zarządzającej w zakresie wykorzystania IT, 4. Studia podyplomowe dla pracowników przedsiębiorstw, 5. Staże dla pracowników przedsiębiorstw w instytucjach naukowo-badawczych, 6. Doradztwo i szkolenia dla kadr zarządzających w zakresie zarządzania przedsiębiorstwem, w tym zarządzania zasobami ludzkimi, poprawy organizacji pracy.
Ostateczni odbiorcy (projektodawcy)	Szkoły wyższe (państwowe i niepaństwowe) oraz uczelnie zawodowe, placówki naukowo-badawcze, organizacje pracodawców i przedsiębiorców, związki zawodowe, publiczne i niepubliczne placówki kształcenia dorosłych, niepubliczne ośrodki wspierania przedsiębiorczości, samorządy gospodarcze i zawodowe (izby gospodarcze, cechy etc.), firmy doradcze.
Ostateczni beneficjenci	<p>Kadry zarządzające oraz pracownicy przedsiębiorstw (z wyłączeniem przedsiębiorstw z obszaru zaawansowanych technologii wymienionych w SPO-WKP jako priorytetowe z punktu widzenia polskiej gospodarki – biotechnologia, nowe materiały, technologie informacyjne, optoelektronika) działających w regionie, w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedsiębiorstw kluczowych dla struktury gospodarczej i perspektyw rozwojowych regionu, • nowych przedsiębiorstw lokalizujących swoją działalność w regionie, • przedsiębiorstw usługowych, zwłaszcza w sferze turystyki, rekreacji, rzemiosła, kultury, ochrony środowiska i zdrowia.
Forma pomocy	Szkolenia, kursy, studia podyplomowe, staże, doradztwo.
System wyboru projektów	Fundusz dotacji. Wnioski projektowe składane są przez projektodawców do Instytucji Wdrażającej (Samorząd Województwa / Wojewódzki Urząd Pracy). Oceny merytorycznej wniosków dokonuje Komisja oceniająca powołana przez Instytucję Wdrażającą. Lista projektów wraz z ich oceną przekazywana jest Regionalnemu Komitetowi Sterującemu, który rekomenduje wybór projektów Zarządowi Województwa. Po zatwierdzeniu listy projektów przez Zarząd Województwa umowy z odbiorcami pomocy podpisuje Instytucja Wdrażająca.
Wielkość wsparcia finansowego	<p>Dofinansowanie z ESF:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 75% kwalifikującego się kosztu – jeśli beneficjent nie jest przedsiębiorcą, • 35% kwalifikującego się kosztu – jeśli beneficjent jest przedsiębiorcą.

W ramach realizacji priorytetu 2 przedsiębiorcy – pracodawcy mogą również skorzystać w formie szkoleń, kursów, stypendiów, staży, doradztwa, praktyk zawodowych, subsydiowaniu miejsc pracy, badań i analizy z realizacji działania 2.1. Rozwój zawo-

⁴⁰ Opis działań realizowanych w ramach ZPORR został przygotowany na podstawie Uzupelnienia Programu Zintegrowanego Program Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004–2006, Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, maj 2003.

dowy dostosowujący zasoby ludzkie do potrzeb regionalnego rynku pracy, którego celem jest podniesienie poziomu wykształcenia lokalnych zasobów ludzkich oraz z realizacji działania 2.2. Reorientacja zawodowa, skierowanego na reorientację zawodową dla grup osób zagrożonych i tracących zatrudnienie.

Pracodawcy i organizacje pracodawców wchodzą w skład projektodawców w tych działaniach i mogą uzyskać dofinansowanie m.in. na realizację następujących rodzajów projektów:

W ramach działania 2.1

- szkolenia ogólne i specjalistyczne przeznaczone dla osób dorosłych: uaktualniające i podwyższające ich kwalifikacje w zakresie posiadanego lub wykonywanego zawodu gwarantującego zatrudnienie na lokalnym rynku pracy,
- szkolenia związane z nabywaniem nowych kwalifikacji, w szczególności w zakresie: języków obcych i wykorzystania technik informatycznych,
- praktyki zawodowe dla uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych i studentów, prowadzone w przedsiębiorstwach i wiążące się z poznaniem specyfiki zawodu oraz nabyciem praktycznych umiejętności związanych z ich przyszłym zawodem.
- całoroczne stypendia przeznaczone dla młodzieży pochodzącej z obszarów wiejskich, restrukturyzowanych i gmin zagrożonych wysokim bezrobociem strukturalnym oraz o niskich dochodach w rodzinie.

W ramach działania 2.2

- szkolenia, kursy, warsztaty związane z programem przekwalifikowywań i ukierunkowane na przyuczenie do nowego zawodu, zgodnie z potrzebami regionalnego rynku pracy,
- programy specjalne uwzględniające specyficzne cechy ostatecznych beneficjentów,
- praktyki zawodowe i staże w przedsiębiorstwach ukierunkowane na przyuczenie do nowego zawodu zgodnie z potrzebami regionalnego rynku pracy,
- subsydiowanie miejsc pracy umożliwiających praktyczną naukę nowego zawodu.

W obu przypadkach występuje ten sam system przyznawania dotacji. Wnioski projektowe składane są przez projektodawców do Instytucji Wdrażającej (Samorząd Województwa / Wojewódzki Urząd Pracy). Oceny merytorycznej wniosków dokonuje Komisja oceniająca powołana przez Instytucję Wdrażającą. Lista projektów wraz z ich oceną przekazywana jest Regionalnemu Komitetowi Sterującemu, który rekomenduje wybór projektów Zarządowi Województwa. Po zatwierdzeniu listy projektów przez Zarząd Województwa umowy z odbiorcami pomocy podpisuje Instytucja Wdrażająca.

W efekcie realizacji powyższych działań priorytetu 2 powinno nastąpić podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych pracowników w regionie (zgodnie z jego potrzebami), a zatem powinna mieć miejsce poprawa dostępności przedsiębiorców do lepiej wykwalifikowanych i przystosowanych do zmieniających się warunków pracowników, co jest istotne z punktu widzenia zachodzących zmian technologicznych i rynkowych.

Pomoc w zakresie realizacji projektów innowacyjnych

Głównym celem działania 2.4. Regionalne Strategie Innowacyjne w ramach priorytetu 2 jest wzmocnienie i wykorzystanie potencjału regionalnego sektora akademickiego i naukowo-badawczego dla rozwoju przedsiębiorczości i wzmocnienia konkurencyjności przedsiębiorstw działających na lokalnym rynku. Realizowane w działaniu projekty, na które będą udzielane dotacje powinny uwzględniać specyfikę regionu, z punktu widzenia stworzenia sprawnego i „naturalnego” systemu powiązań instytucjonalnych pomiędzy sektorem badawczo-rozwojowym, przedsiębiorstwami, władzami regionalnymi i lokalnymi oraz instytucjami pośredniczącymi. Projekty te powinny wynikać z postanowień Regionalnych Strategii Innowacyjnych, które są jeszcze w trakcie przygotowań. W ich efekcie powinien nastąpić m.in. wzrost nakładów na działalność B+R w przedsiębiorstwach, czy wzrost liczby firm korzystających z usług regionalnych instytucji naukowo-badawczych.

Tabela VI.12. Opis działania 2.4. Regionalne Strategie Innowacyjne

Rodzaje realizowanych projektów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie sprawnego systemu komunikowania się, gromadzenia i wymiany informacji pomiędzy głównymi partnerami / aktorami RSI (kontynuacja procesu rozpoczętego w trakcie opracowywania RSI); 2. Bezpośrednie wsparcie finansowe (inwestycyjne) na realizację pilotażowych projektów inwestycyjnych przygotowanych w ramach RSI, 3. Przygotowanie projektów wynikających z celów Regionalnych Strategii Innowacyjnych i służących ich realizacji, 4. Promocja RSI oraz informowanie na temat konieczności działań proinnowacyjnych w regionie, 5. Pogłębienie wiedzy na temat zachodzących procesów innowacyjnych oraz zdobycie przez głównych uczestników RSI praktycznych umiejętności w zakresie planowania strategicznego, partnerstwa (networking) oraz zarządzania projektami.
Ostateczni beneficjenci	Przedsiębiorstwa (głównie małe i średnie) (w tym centra badawczo-rozwojowe w przedsiębiorstwach), szkoły wyższe, jednostki badawczo-rozwojowe, instytuty naukowo-badawcze, centra doskonałości i in., instytucje pośredniczące w procesie innowacji i transferze wiedzy i technologii (parki naukowo-technologiczne, inkubatory przedsiębiorczości, centra innowacji i transferu technologii, ośrodki doradczo-szkoleniowe inne), instytucje okołobiznesowe (np. stowarzyszenia gospodarcze, agencje rozwoju, organizacje doradcze i wspierające MSP), administracja publiczna (lokalne i regionalne władze samorządowe, administracja rządowa na szczeblu regionalnym)
Forma pomocy	Doradztwo, dotacje inwestycyjne.
System wyboru projektów	Fundusz dotacji. Wnioski projektowe składane są przez projektodawców do Instytucji Wdrażającej. Oceny merytorycznej wniosków dokonuje Komisja oceniająca powołana przez Instytucję Wdrażającą (Regionalne Instytucje Finansujące). Lista projektów wraz z ich oceną przekazywana jest Regionalnemu Komitetowi Sterującemu, który rekomenduje wybór projektów Zarządowi Województwa. Po zatwierdzeniu listy projektów przez Zarząd Województwa umowy z odbiorcami pomocy podpisuje Instytucja Wdrażająca.

Wielkość wsparcia finansowego	Dofinansowanie ze środków ERDF: <ul style="list-style-type: none"> 75% kwalifikującego się kosztu – jednostki samorządu terytorialnego, administracja rządowa szczebla regionalnego oraz instytucje okołobiznesowe, nie prowadzące działalności gospodarczej, państwowe szkoły wyższe oraz niepaństwowe szkoły wyższe, które nie są prowadzone w zakresie działalności gospodarczej przedsiębiorcy, 35% kwalifikującego się kosztu – niepaństwowe szkoły wyższe prowadzone w zakresie działalności gospodarczej przedsiębiorcy, inni przedsiębiorcy, w tym centra badawczo-rozwojowe.
-------------------------------	---

Pomoc dla mikroprzedsiębiorstw

Działanie 2.5. Mikroprzedsiębiorstwa priorytetu 2 skierowane jest na wsparcie w zakresie zwiększenia liczby nowych przedsiębiorstw, szczególnie powstających poza sektorem tradycyjnym oraz podejmowania działalności gospodarczej przez pracowników sektorów poddawanych restrukturyzacji (w tym rolnictwa)⁴¹. W afekcie realizacji działania powinna wzrosnąć ilość przedsiębiorstw w sektorach nietradycyjnych.

Tabela VI.13. Opis działania 2.5. Mikroprzedsiębiorstwa

Rodzaje realizowanych projektów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie doradcze dla osób zamierzających rozpocząć/rozpoczynających działalność gospodarczą w sektorach nie opartych na zaawansowanych technologiach, 2. Wsparcie inwestycyjne dla dokonania pierwszych inwestycji materialnych w mikroprzedsiębiorstwach.
Ostateczni beneficjenci	<ul style="list-style-type: none"> Osoby zamierzające rozpocząć działalność gospodarczą, Osoby rozpoczynające prowadzenie działalności gospodarczej, Mikroprzedsiębiorstwa.
Forma pomocy	Doradztwo, dotacje inwestycyjne.
System wyboru projektów	Fundusz dotacji. Wnioski projektowe składane są przez projektodawców do Instytucji Wdrażającej (Regionalne Instytucje Finansujące). Oceny merytorycznej wniosków dokonuje Komisja oceniająca powołana przez Instytucję Wdrażającą. Lista projektów wraz z ich oceną przekazywana jest Regionalnemu Komitetowi Sterującemu, który rekomenduje wybór projektów Zarządowi Województwa. Po zatwierdzeniu listy projektów przez Zarząd Województwa umowy z odbiorcami pomocy podpisuje Instytucja Wdrażająca.
Wielkość wsparcia finansowego	Dofinansowanie ze środków ERDF: <ul style="list-style-type: none"> 75% kwalifikującego się kosztu – jeśli pomoc kierowana jest dla osób, które zamierzają podjąć działalność gospodarczą, 35% kwalifikującego się kosztu – jeśli pomoc przeznaczona jest dla mikroprzedsiębiorców.

⁴¹ Działania te są komplementarne w stosunku do działań realizowanych w SPO-WKP (w zakresie usług dla mikroprzedsiębiorstw) i będą obejmowały zintegrowane projekty uruchomienia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw z obszaru całego kraju.

Pomoc dla przedsiębiorstw z sektora turystyki

Jednym z działań realizowanych ramach priorytetu 2 jest działanie 2.6. Rozwój turystyki, poświęcone zwiększeniu udziału sektora turystyki w tworzeniu dochodu narodowego i zatrudnieniu w oparciu o wykorzystanie regionalnych warunków. Wśród celów tego działania znajduje się m.in. tworzenie warunków dla rozwoju i wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw sektora turystycznego, w tym MSP. Wsparcie obejmuje doradztwo i dotacje inwestycyjne dla przedsiębiorstw prowadzących i rozwijających działalność gospodarczą w obszarze turystyki w regionie.

Tabela VI.14. Opis działania 2.6. Rozwój turystyki

Rodzaje realizowanych projektów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie i utworzenie systemu informacji turystycznej, w tym nowoczesnej, interaktywnej sieci informacji internetowej umożliwiającej np. rezerwację lub zakup usług turystycznych. 2. Działania promocyjno-informacyjne, w tym wykorzystujące nowoczesne techniki informowania. 3. Przygotowanie i realizacja programów rozwoju i promocji lokalnych i regionalnych markowych produktów turystycznych. 4. Badania marketingowe umożliwiające optymalne zaprojektowanie strategii promocji produktów turystycznych w regionie (określenie celów promocji, wybór form i środków promocji, wybór grup docelowych itd.). 5. Organizacja masowych imprez promocyjnych w kraju i za granicą. 6. Organizacja imprez /wydarzeń turystycznych umożliwiających przyciągnięcie turystów z innych regionów lub turystów zagranicznych. 7. Udział w wyselekcjonowanych imprezach targowych. 8. Projekty w zakresie budowy systemu zarządzania turystyką, tj. budowy struktur regionalnych i lokalnych organizacji turystycznych. 9. Analizy i ekspertyzy dotyczące regionalnego rynku turystycznego. 10. Specjalistyczne szkolenia dla pracowników i kadr zarządzających MSP w sektorze usług turystycznych z zakresu marketingu, tworzenia produktu turystycznego i jego promocji, informacji turystycznej, reklamy, public relations, doskonalenia techniki sprzedaży oferty w turystyce biznesowej. 11. Przygotowanie niezbędnej w procesie inwestycyjnym dokumentacji, tj. biznesplanu, studia wykonalności w ramach projektów realizowanych na podstawie opracowanych strategii i programów rozwoju turystyki. 12. Infrastruktura służąca rozwojowi aktywnych form wypoczynku, w tym baza sportowo-rekreacyjna (np. kryte kąpieliska z basenami termalnymi, ścieżki zdrowia, szlaki turystyczne, edukacyjne, tematyczne, narciarskie trasy zjazdowe i biegowe, ośrodki jeździeckie, pola golfowe, kluby rekreacyjne, ścieżki rowerowe, przystanie jachtowe itd.). 13. Adaptacja zabytków techniki i architektury na cele związane z promocją turystyczną regionu (np. wykorzystanie taboru i tras zabytkowych kolei wąskotorowych w celu promocji atrakcji kulturowo-przyrodniczych regionu). 14. Infrastruktura informacyjno-recepcyjna (np. centra i punkty informacji turystycznej, punkty informacji o regionie wraz z ekspozycją i sprzedażą wydawnictw, map i folderów, lokalnych wyrobów, pamiątek itp. zlokalizowane w zajazdach, barach przydrożnych, a także w obiektach wolno stojących, zabytkach techniki, np. młynach wodnych, kuźniach itp.). 15. Infrastruktura noclegowa (m.in. rozbudowa, adaptacja i modernizacja istniejących obiektów noclegowych, wprowadzenie funkcji hotelowej do pałaców, dworów, obiektów podworskich, folwarcznych itp.), z wyłączeniem kosztów bieżącego utrzymania. 16. Infrastruktura gastronomiczna, m.in. w powiązaniu z obiektami noclegowymi, wykorzystująca specyfikę regionalną lub lokalną itp. 17. Inna infrastruktura turystyczna (z wyłączeniem infrastruktury pośrednio wpływającej na rozwój turystyki, a także infrastruktury kwalifikującej się do dofinansowania w ramach innych działań ZPORR).
---------------------------------	---

Ostateczni beneficjenci	Jednostki Samorządu Terytorialnego (JST), związki i stowarzyszenia JST, regionalne i lokalne organizacje turystyczne, samorządy zawodowe sektora turystyki, organizacje pozarządowe o charakterze non-profit, działające w sektorze turystyki (w tym stowarzyszenia, fundacje), przedsiębiorstwa, Parki Narodowe, parki krajobrazowe, nadleśnictwa, uzdrowiska, zakłady lecznictwa uzdrowiskowego.
Forma pomocy	Doradztwo, dotacje inwestycyjne.
System wyboru projektów	Fundusz dotacji. Wnioski projektowe składane są przez projektodawców do Instytucji Wdrażającej (Regionalne Instytucje Finansujące). Oceny merytorycznej wniosków dokonuje Komisja oceniająca powołana przez Instytucję Wdrażającą. Lista projektów wraz z ich oceną przekazywana jest Regionalnemu Komitetowi Sterującemu, który rekomenduje wybór projektów Zarządowi Województwa.. Po zatwierdzeniu listy projektów przez Zarząd Województwa umowy z odbiorcami pomocy podpisuje Instytucja Wdrażająca.
Wielkość wsparcia finansowego	Dofinansowanie ze środków ERDF: <ul style="list-style-type: none"> • 75% kwalifikującego się kosztu – jeśli beneficjent nie jest przedsiębiorcą (organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, Parki Narodowe), • 50% kwalifikującego się kosztu – w przypadku, gdy beneficjent nie jest przedsiębiorcą, a inwestycje infrastrukturalne generują znaczący zysk netto, • 35% kwalifikującego się kosztu – jeśli beneficjent jest przedsiębiorcą.

Inne rodzaje pomocy

W wymienionych powyżej działaniach jednym z głównych adresatów są przedsiębiorstwa. Mogą one również wykorzystywać efekty realizacji projektów w innych działaniach, które nie są bezpośrednio skierowane do przedsiębiorstw. Dotyczy to np. działania 1.3. Regionalna infrastruktura badawczo-edukacyjna oraz działania 1.5. Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego wdrażanych w ramach priorytetu 1. W pierwszym działaniu (1.3) realizowane będą projekty skierowane na wzmocnienie roli szkół wyższych i ośrodków naukowo-badawczych na terenie poszczególnych województw w budowie siły konkurencyjnej regionu. Realizowane projekty mają dotyczyć m.in. regionalnych krajowych i międzynarodowych instytucji pośredniczących między sferą B+R i gospodarką. Wśród istotnych dla przedsiębiorstw efektów tego działania powinno znaleźć się np.:

- zwiększenie dostępu do informacji o nowych technologiach poprzez instytucje pośredniczące między sferą B+R w regionie a przedsiębiorstwami (transfer technologii, usługi specjalistyczne, ocena technologii oraz zwiększenie inwestycji innowacyjnych w regionie).

W drugim działaniu (1.5) realizowane projekty mają za zadanie rozbudowę regionalnej i lokalnej infrastruktury społeczeństwa informacyjnego (w tym poprawę dostępu i wykorzystania Internetu). Działanie obejmuje projekty z zakresu rozbudowy infrastruktury społeczeństwa informacyjnego, w tym dotyczące internetowego kojarzenia partnerów realizujących przedsięwzięcia innowacyjne (parki technologiczne, instytucje finansowe, uczelnie, instytuty, przedsiębiorstwa, inne). Istotne z punktu widzenia rozwoju przedsiębiorstw efekty tego działania to:

- wzrost liczby firm wykorzystujących Internet w działalności gospodarczej,
- zwiększenie dostępu do informacji o technologiach i możliwościach ich wdrażania w regionie,
- zwiększenie liczby wspólnych przedsięwzięć innowacyjnych.

Kolejną grupę działań, z których efektów mogą korzystać w prowadzeniu swej działalności gospodarczej przedsiębiorcy, to wdrażane w priorytecie 1 działanie 1.1. Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego, działanie 1.6. Rozwój transportu miejskiego w aglomeracjach oraz realizowane w priorytecie 3 działanie 3.1. Infrastruktura lokalna. Są to działania skierowane na poprawę infrastruktury (układ drogowy, transport miejski, infrastruktura lokalna), których efektem ma być m.in.:

- poprawa atrakcyjności lokalizowania działalności gospodarczej,
- poprawa dostępu do istniejących i planowanych obiektów przemysłowych,
- poprawa sprawności funkcjonowania infrastruktury transportowej,
- poprawa dostępności aglomeracji dla przedsiębiorców,
- poprawa warunków dla lokalizacji inwestycji,
- polepszenie dostępu przedsiębiorstw do infrastruktury technicznej.

Na etapie wdrażania ZPORR jest zarządzany na poziomie krajowym przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, co zapewnia koordynację i jednolite stosowanie ustalonych reguł. Jednocześnie większość zadań realizacyjnych jest powierzona podmiotom regionalnym, tj. Urzędowi Marszałkowskim oraz Urzędowi Wojewódzkim⁴². Instytucją Zarządzającą ZPORR jest MGPIPS. Wdrażanie ZPORR jest nadzorowane przez Komitet Monitorujący ZPORR. W każdym z 16 województw pod nadzorem Instytucji Zarządzającej działają Instytucje Pośredniczące, do których odelegowano określone funkcje – Urzędy Wojewódzkie (które zajmują się kontrolą, monitorowaniem, weryfikacją i potwierdzaniem płatności) oraz Urzędy Marszałkowskie (do których kompetencji należy identyfikacja projektów). Wdrażanie ZPORR w każdym z województw jest nadzorowane przez Podkomitet Monitorujący komponent regionalny ZPORR⁴³.

---

⁴² Rozwiązanie takie ma charakter przejściowy, tzn. po nabyciu przez wszystkie podmioty doświadczeń i sprawności administracyjnej w realizacji działań współfinansowanych z funduszy strukturalnych w pierwszym okresie członkostwa Polski w UE, począwszy od 2007 r. nastąpi pełne przeniesienie odpowiedzialności za przygotowanie i realizację regionalnych programów rozwojowych na poziom samorządów wojewódzkich.

⁴³ Dokładny opis systemu wdrażania znajduje się w Zintegrowanym Programie Rozwoju Regionalnego 2004–2006, Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, luty 2003, s. 58–72.